

UCHWAŁA NR XLVI/394/2022
RADY GMINY RYŃSK

z dnia 25 sierpnia 2022 r.

**w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Wąbrzeźno.**

Na podstawie art. 12 ust. 1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2022 r. poz. 503), art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559, 1005 i 1079) uchwała się, co następuje:

§ 1. 1. Uchwała się zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąbrzeźno przyjętego uchwałą Nr XXXIX/252/2013 Rady Gminy Wąbrzeźno z dnia 19 czerwca 2013 r.

2. Integralną częścią uchwały są:

- 1) Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąbrzeźno (tekst zmiany) stanowiący załącznik Nr 1;
- 2) części graficzne zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk stanowiące załączniki Nr 2 i 2a;
- 3) ujednolicony tekst Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk tekst Studium – część pierwsza Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego stanowiąca załącznik Nr 3;
- 4) ujednolicony tekst Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk tekst Studium – część druga Kierunki zagospodarowania stanowiąca załącznik Nr 4;
- 5) ujednolicony tekst Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk tekst Studium – część trzecia Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza projektu Studium stanowiąca załącznik Nr 5;
- 6) ujednolicony rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk stanowiący załącznik Nr 6;
- 7) Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag złożonych na etapie wyłożenia do publicznego wglądu projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąbrzeźno, stanowiące załącznik Nr 7;
- 8) Dane przestrzenne obejmujące zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk stanowiące załącznik Nr 8.

§ 2. Jednolity tekst Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk wynikający ze zmiany wprowadzonej w § 1 stanowią załączniki Nr 3, Nr 4, Nr 5 i Nr 6.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ryńsk.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Ryńsk.

Przewodniczący Rady
Gminy

Piotr Piątkowski

załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XLVI/394/2022
Rady Gminy Ryńsk
z dnia 25 sierpnia 2022 r.

**Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąbrzeźno
(tekst zmiany)**

1. W całym opracowaniu wprowadza się następujące zmiany:

zmienia się tytuł wszystkich załączników:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąbrzeźno

na następujący:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk

2. W załączniku Nr 1 do uchwały Nr XXXIX/252/2013 Rady Gminy Wąbrzeźno z dnia 19 czerwca 2013 r. „UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO” wprowadza się następujące zmiany:

1) w rozdziale „WSTĘP” w podrozdziale „PRZEDMIOT OPRACOWANIA”

zmienia się zapis:

Przedmiotem opracowania jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąbrzeźno, zwane dalej „Studium”.

Studium obejmuje obszar gminy wiejskiej Wąbrzeźno w jej granicach administracyjnych.

na następujący:

Przedmiotem opracowania jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk, zwane dalej „Studium”.

Studium obejmuje obszar gminy wiejskiej Ryńsk w jej granicach administracyjnych.

2) w rozdziale „WSTĘP” w podrozdziale „PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA”

zmienia się zapis:

Podstawę prawną sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r. Nr 80 poz.717).

Rada Gminy Wąbrzeźno podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Uchwałą Nr VIII/52/2011 z dnia 13 maja 2011 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąbrzeźno. Wykonanie uchwały powierzono Wójtowi Gminy. Dotychczas posiadane studium zostało uchwalone uchwałą Nr VII/50/2011 z dnia 13 maja 2011 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąbrzeźno.

na następujący:

Podstawę prawną sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Rada Gminy Wąbrzeźno podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Uchwałą Nr VIII/52/2011 z dnia

13 maja 2011 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąbrzeźno. Wykonanie uchwały powierzono Wójtowi Gminy. Dotychczas posiadane studium zostało uchwalone uchwałą Nr VII/50/2011 z dnia 13 maja 2011 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąbrzeźno.

W dniu 12 sierpnia 2020 r. Rada Gminy Ryńsk podjęła uchwałę Nr XX/167/2020 w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąbrzeźno.

Należy wskazać, że wprowadzenie zmian do wybranych, pojedynczych zapisów studium, zarówno w części tekstowej jak i graficznej, zgodnie z § 8 ust. 2. rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jest fragmentaryczną zmianą obowiązującego studium.

3) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU” w podrozdziale „OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY”

zmienia się zapis:

Gmina Wąbrzeźno położona jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w centrum powiatu wąbrzeskiego (siedziba gminy - Wąbrzeźno, jest odrębną gminą miejską i pełni funkcję siedziby powiatu).

na następujący:

Gmina Ryńsk położona jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w centrum powiatu wąbrzeskiego (siedziba gminy - Wąbrzeźno, jest odrębną gminą miejską i pełni funkcję siedziby powiatu).

4) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY” w podrozdziale „CHARAKTERYSTYKA PRZESTRZENI ZABUDOWANEJ”

zmienia się zapis:

Na obszarze gminy Wąbrzeźno występują zróżnicowane formy zabudowy, począwszy od zabudowy zwartej /wsie, dawne folwarki, fermy, ośrodek wczasowy itp./ po zabudowę rozproszoną – siedliskową. Istniejąca ukształtowana historycznie sieć osadnicza gminy powstała na bazie rozwoju funkcji rolniczej.

na następujący:

Na obszarze Gminy Ryńsk występują zróżnicowane formy zabudowy, począwszy od zabudowy zwartej /wsie, dawne folwarki, fermy, ośrodek wczasowy itp./ po zabudowę rozproszoną – siedliskową. Istniejąca ukształtowana historycznie sieć osadnicza gminy powstała na bazie rozwoju funkcji rolniczej.

5) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY” w podrozdziale „OGRANICZENIA I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU OSADNICTWA”

zmienia się zapis:

Podsumowując w/w ograniczenia i możliwości rozwojowe osadnictwa należy stwierdzić, że na obszarze gminy Wąbrzeźno nie występują istotne ograniczenia dla rozwoju jednostek osadniczych i posiadają one w miarę dogodne warunki dla rozwoju terenowego.

na następujący:

Podsumowując w/w ograniczenia i możliwości rozwojowe osadnictwa należy stwierdzić, że na

obszarze Gminy Ryńsk nie występują istotne ograniczenia dla rozwoju jednostek osadniczych i posiadają one w miarę dogodnie warunki dla rozwoju terenowego.

- 6) w rozdziale „**UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO**” w podrozdziale „**SUROWCE MINERALNE**”

zmienia się zapis:

KN	12267	Małe Radowiska	1,40	Złoże piasków – poza piaskami szklarskimi	Złoże zagospodarowane
----	-------	----------------	------	---	-----------------------

na następujący:

KN	12267	Małe Radowiska	2,00	Złoże piasków – poza piaskami szklarskimi	Złoże eksploatowane okresowo Wyznaczono teren górniczy Wyznaczono obszar górniczy
----	-------	----------------	------	---	---

- 7) w rozdziale „**UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO**” w podrozdziale „**WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE**”

a) zmienia się zapis:

W gminie Wąbrzeźno występuje tylko północna część jeziora o powierzchni około 10,52 ha.

na następujący:

W Gminie Ryńsk występuje tylko północna część jeziora o powierzchni około 10,52 ha.

b) zmienia się zapis:

Do ważnych elementów hydrograficznych gminy Wąbrzeźno, ze względu na funkcję retencyjną należy zaliczyć mokradła stałe i okresowe.

na następujący:

Do ważnych elementów hydrograficznych Gminy Ryńsk, ze względu na funkcję retencyjną należy zaliczyć mokradła stałe i okresowe.

c) zmienia się zapis:

Teren gminy Wąbrzeźno należy do zasobnych w wody podziemne.

na następujący:

Teren Gminy Ryńsk należy do zasobnych w wody podziemne.

d) zmienia się zapis:

Oprócz wód holocenijskich na terenie gminy Wąbrzeźno występują wody gruntowe plejstocenijskie.

na następujący:

Oprócz wód holocenijskich na terenie Gminy Ryńsk występują wody gruntowe plejstocenijskie.

8) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO” w podrozdziale „STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA. PROBLEMY EKOLOGICZNE GMINY”

a) zmienia się zapis:

Gmina Wąbrzeźno jest obszarem o stosunkowo dobrym stanie środowiska i w porównaniu z innymi obszarami o stosunkowo małej skali przekształceń środowiska.

na następujący:

Gmina Ryńsk jest obszarem o stosunkowo dobrym stanie środowiska i w porównaniu z innymi obszarami o stosunkowo małej skali przekształceń środowiska.

b) zmienia się zapis:

Dla pozostałych obszarów (do których zalicza się gmina Wąbrzeźno) zakres dostępnych danych i informacji jest znacznie uboższy, a niektóre zagadnienia można charakteryzować prawie wyłącznie w sposób pośredni.

na następujący:

Dla pozostałych obszarów (do których zalicza się Gmina Ryńsk) zakres dostępnych danych i informacji jest znacznie uboższy, a niektóre zagadnienia można charakteryzować prawie wyłącznie w sposób pośredni.

9) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO”

zmienia się tytuł podrozdziału:

GMINA WĄBRZEŹNO W SIECI NATURA 2000

na następujący:

GMINA RYŃSK W SIECI NATURA 2000

10) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ”

zmienia się tytuł podrozdziału:

RYS HISTORYCZNY GMINY WĄBRZEŹNO

na następujący:

RYS HISTORYCZNY GMINY RYŃSK

- 11) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ” w podrozdziale „RYS HISTORYCZNY GMINY WĄBRZEŻNO”

zmienia się zapis:

Gmina Wąbrzeźno położona jest na terenie historycznej Ziemi Chełmińskiej.

na następujący:

Gmina Ryńsk położona jest na terenie historycznej Ziemi Chełmińskiej.

- 12) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ”

zmienia się tytuł podrozdziału:

EWIDENCJA ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA W GMINIE WĄBRZEŻNO BEZ OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTEKÓW

na następujący:

EWIDENCJA ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA W GMINIE RYŃSK BEZ OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTEKÓW

- 13) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ”

zmienia się tytuł podrozdziału:

SPIS PARKÓW PODWORSKICH GMINY WĄBRZEŻNO

na następujący:

SPIS PARKÓW PODWORSKICH GMINY RYŃSK

- 14) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ” w podrozdziale „SPIS PARKÓW PODWORSKICH GMINY RYŃSK”

a) zmienia się zapis:

Gmina Wąbrzeźno – zabytki architektury i budownictwa ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków (stan na 19 listopada 2010 r.)

na następujący:

Gmina Ryńsk – zabytki architektury i budownictwa ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków (stan na 19 listopada 2010 r.)

b) zmienia się zapis:

Gmina Wąbrzeźno – zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków (stan na dzień 14. listopada 2008 r.)

na następujący:

Gmina Ryńsk – zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków (stan na dzień 14. listopada 2008 r.)

- 15) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI

ODPADAMI” w podrozdziale „UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI” w części „Transport drogowy”

a) zmienia się zapis:

Gmina Wąbrzeźno leży poza siecią dróg krajowych, ale jest dosyć dobrze dostępna w komunikacji drogowej.

na następujący:

Gmina Ryńsk leży poza siecią dróg krajowych, ale jest dosyć dobrze dostępna w komunikacji drogowej.

b) zmienia się zapis:

Rys. Zasięg aglomeracji Wąbrzeźno (w granicach gminy Wąbrzeźno)

na następujący:

Rys. Zasięg aglomeracji Wąbrzeźno (w granicach Gminy Ryńsk)

16) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI” w podrozdziale „UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY” w części „Gospodarka wodno – ściekowa”

a) zmienia się zapis:

Na terenie gminy Wąbrzeźno funkcjonuje sieć wodociągowa zasilana przez ujęcia w: Czystochlebiu (główna stacja wodociągowa) oraz w Zieleniu (31 m³/h - stacja po rozbudowie).

na następujący:

Na terenie Gminy Ryńsk funkcjonuje sieć wodociągowa zasilana przez ujęcia w: Czystochlebiu (główna stacja wodociągowa) oraz w Zieleniu (31 m³/h - stacja po rozbudowie).

b) zmienia się zapis:

Obejmuje Miasto Wąbrzeźno oraz wsie: Nielub, Wałycz, Wałyczek, Małe Radowiska, Wronie, Plebanka, Katarzynki, Przydwórz, Ryńsk, Pływaczewo, Zieleń, Czystochleb, Ludowice, Orzechowo, Orzechówko, Łabędź, Węgorzyn, Trzciano, Stanisławki i Jarantowice, położone w Gminie Wąbrzeźno, wsie: Książki i Łopatki, położone w Gminie Książki, wsie: Płużnica, Mgowo, Goryń, Wielządź, Nowa Wieś Królewska, Bartoszewice, Czaple, Orłowo, Ostrowo, Bielawy, Działdowo, Działowo i Kotnowo, położone w Gminie Płużnica.

na następujący:

Obejmuje Miasto Wąbrzeźno oraz wsie: Nielub, Wałycz, Wałyczek, Małe Radowiska, Wronie, Plebanka, Katarzynki, Przydwórz, Ryńsk, Pływaczewo, Zieleń, Czystochleb, Ludowice, Orzechowo, Orzechówko, Łabędź, Węgorzyn, Trzciano, Stanisławki i Jarantowice, położone w Gminie Ryńsk, wsie: Książki i Łopatki, położone w Gminie Książki, wsie: Płużnica, Mgowo, Goryń, Wielządź, Nowa Wieś Królewska, Bartoszewice, Czaple, Orłowo, Ostrowo, Bielawy, Działdowo, Działowo i Kotnowo, położone w Gminie Płużnica.

17) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI” w podrozdziale „UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY” w części „Elektroenergetyka”

zmienia się zapis:

Z GPZ Wąbrzeźno wyprowadzone są linie magistralne 15 kV, kablowe dla miasta Wąbrzeźna, a napowietrzne dla terenów gminy Wąbrzeźno.

na następujący:

Z GPZ Wąbrzeźno wyprowadzone są linie magistralne 15 kV, kablowe dla miasta Wąbrzeźna, a napowietrzne dla terenów Gminy Ryńsk.

- 18) w rozdziale „UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI” w podrozdziale „UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY” w części „Gospodarka odpadami”**

zmienia się zapis:

Odpady z terenu gminy Wąbrzeźno wywożone są na Regionalne Składowisko Odpadów zlokalizowane na gruntach wsi Niedźwiedź w gminie Dębowa Łąka.

na następujący:

Odpady z terenu Gminy Ryńsk wywożone są na Regionalne Składowisko Odpadów zlokalizowane na gruntach wsi Niedźwiedź w gminie Dębowa Łąka.

- 19) zmienia się tytuł rozdziału:**

ANEKS – PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA STATYSTYCZNA GMINY WĄBRZEŹNO

na następujący:

ANEKS – PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA STATYSTYCZNA GMINY RYŃSK

- 3. W załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXXIX/252/2013 Rady Gminy Wąbrzeźno z dnia 19 czerwca 2013 r. „KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA” wprowadza się następujące zmiany:**

- 1) w rozdziale „SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY”**

zmienia się zapis:

Gmina Wąbrzeźno położona jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w centrum powiatu wąbrzeskiego (siedziba gminy - Wąbrzeźno, jest odrębną gminą miejską i pełni funkcję siedziby powiatu).

na następujący:

Gmina Ryńsk położona jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w centrum powiatu wąbrzeskiego (siedziba gminy - Wąbrzeźno, jest odrębną gminą miejską i pełni funkcję siedziby powiatu).

- 2) w rozdziale „CELE I ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY” w podrozdziale „ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ NA TERENIE GMINY”**

zmienia się zapis:

- Ustanawia się miejscowości Ryńsk, Wałycz, Zieleń, Jarantowice i Czystochleb jako główne koncentracje usług publicznych gminy Wąbrzeźno oraz ośrodki uzupełniające oddziaływanie społeczno-gospodarcze miasta Wąbrzeźno.

na następujący:

- Ustanawia się miejscowości Ryńsk, Wałycz, Zieleń, Jarantowice i Czystochleb jako główne koncentracje usług publicznych Gminy Ryńsk oraz ośrodki uzupełniające oddziaływanie społeczno-gospodarcze miasta Wąbrzeźno.

3) w rozdziale „KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW” w podrozdziale „KIERUNKI ZMIAN W PRZEZNACZENIU TERENÓW” w części „e) pozostałe tereny wskazywane do rozwoju wielofunkcyjnego”

zmienia się zapis:

Gmina Wąbrzeźno charakteryzuje się umiarkowaną dynamiką rozwoju gospodarczego oraz umiarkowaną presją inwestycyjną, stąd dostrzegając potrzebę zapewnienia możliwości rozwoju zróżnicowanych funkcji społeczno-gospodarczych, jednocześnie nie wskazuje się przeznaczenia terenów, które w przyszłości będą obszarem „gry inwestycyjnej” i wyboru przeznaczenia optymalnego w okresie podejmowania decyzji o realizacji zagospodarowania.

na następujący:

Gmina Ryńsk charakteryzuje się umiarkowaną dynamiką rozwoju gospodarczego oraz umiarkowaną presją inwestycyjną, stąd dostrzegając potrzebę zapewnienia możliwości rozwoju zróżnicowanych funkcji społeczno-gospodarczych, jednocześnie nie wskazuje się przeznaczenia terenów, które w przyszłości będą obszarem „gry inwestycyjnej” i wyboru przeznaczenia optymalnego w okresie podejmowania decyzji o realizacji zagospodarowania.

4) w rozdziale „OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ” w podrozdziale „STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ”

a) zmienia się zapis:

W zależności od stopnia zachowania istniejącej historycznej kompozycji ruralistycznej i substancji zabytkowej wyznacza się w gminie Wąbrzeźno następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

na następujący:

W zależności od stopnia zachowania istniejącej historycznej kompozycji ruralistycznej i substancji zabytkowej wyznacza się w Gminie Ryńsk następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

b) zmienia się zapis:

Na obszarze gminy Wąbrzeźno strefą „W” objęto **grodzisko** w Ryńsku i **dwie kurhany** w Małych Radowiskach wraz z najbliższym otoczeniem.

na następujący:

Na obszarze Gminy Ryńsk strefą „W” objęto **grodzisko** w Ryńsku i **dwie kurhany** w Małych Radowiskach wraz z najbliższym otoczeniem.

c) zmienia się zapis:

Obszar gminy Wąbrzeźno został w całości rozpoznany pod względem archeologicznym.

na następujący:

Obszar Gminy Ryńsk został w całości rozpoznany pod względem archeologicznym.

5) w rozdziale „KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ” w podrozdziale „KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA” w części „Zaopatrzenie w wodę”

zmienia się zapis:

W celu poprawy zaopatrzenia gminy Wąbrzeźno w wodę przewiduje się modernizację i rozbudowę istniejącego systemu wodociągowego.

Miejscowości na terenie gminy Wąbrzeźno zaopatrywane są w wodę z ujęć wody i stacji uzdatniania wody w Czystochlebiu i w Zieleniu.

na następujący:

W celu poprawy zaopatrzenia Gminy Ryńsk w wodę przewiduje się modernizację i rozbudowę istniejącego systemu wodociągowego.

Miejscowości na terenie Gminy Ryńsk zaopatrywane są w wodę z ujęć wody i stacji uzdatniania wody w Czystochlebiu i w Zieleniu.

6) w rozdziale „KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ” w podrozdziale „KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA” w części „Odprowadzenie ścieków”

zmienia się zapis:

Obejmuje Miasto Wąbrzeźno oraz wsie: Nielub, Wałycz, Wałyczek, Małe Radowiska, Wronie, Plebanka, Katarzynki, Przydwórz, Ryńsk, Pływaczewo, Zieleń, Czystochleb, Ludowice, Orzechowo, Orzechówko, Łabędź, Węgorzyn, Trzciano, Stanisławki i Jarantowice, położone w Gminie Wąbrzeźno, wsie: Książki i Łopatki, położone w Gminie Książki, wsie: Płużnica, Mgowo, Goryń, Wieldządź, Nowa Wieś Królewska, Bartoszewice, Czaple, Orłowo, Ostrowo, Bielawy, Działdowo, Działowo i Kotnowo, położone w Gminie Płużnica.

na następujący:

Obejmuje Miasto Wąbrzeźno oraz wsie: Nielub, Wałycz, Wałyczyk, Małe Radowiska, Wronie, Plebanka, Katarzynki, Przydwórz, Ryńsk, Pływaczewo, Zieleń, Czystochleb, Ludowice, Orzechowo, Orzechówko, Łabędź, Węgorzyn, Trzciano, Stanisławki i Jarantowice, położone w Gminie Ryńsk, wsie: Książki i Łopatki, położone w Gminie Książki, wsie: Płużnica, Mgowo, Goryń, Wieldządź, Nowa Wieś Królewska, Bartoszewice, Czaple, Orłowo, Ostrowo, Bielawy, Działdowo, Działowo i Kotnowo, położone w Gminie Płużnica.

7) w rozdziale „ZADANIA CELU PUBLICZNEGO O CHARAKTERZE LOKALNYM”

a) zmienia się zapis:

Spośród przedmiotowych zagadnień gminy Wąbrzeźno dotyczą kwestie utrzymania dróg gminnych.

na następujący:

Spośród przedmiotowych zagadnień Gminy Ryńsk dotyczą kwestie utrzymania dróg gminnych.

b) zmienia się zapis:

Spośród przedmiotowych zagadnień gminy Wąbrzeźno dotyczą kwestie tranzytowej infrastruktury przesyłowej: gazociągu wysokiego ciśnienia oraz linii elektroenergetycznej 400 kV.

na następujący:

Spośród przedmiotowych zagadnień Gminy Ryńsk dotyczą kwestie tranzytowej infrastruktury przesyłowej: gazociągu wysokiego ciśnienia oraz linii elektroenergetycznej 400 kV.

8) w rozdziale „ZADANIA CELU PUBLICZNEGO O CHARAKTERZE PONADLOKALNYM”

zmienia się zapis:

Oprócz zadań wymienionych powyżej, do zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zaliczyć należy modernizację dróg powiatowych oraz wymienione w rozdziale dotyczącym infrastruktury technicznej modernizację systemu melioracyjnego na Strudze Wąbrzeskiej i Kanale Sitno (dotyczą one oprócz gminy Wąbrzeźno, także gmin sąsiednich).

na następujący:

Oprócz zadań wymienionych powyżej, do zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zaliczyć należy modernizację dróg powiatowych oraz wymienione w rozdziale dotyczącym infrastruktury technicznej modernizację systemu melioracyjnego na Strudze Wąbrzeskiej i Kanale Sitno (dotyczą one oprócz Gminy Ryńsk, także gmin sąsiednich).

9) zmienia się zapis:

„Załącznik nr 4”

na następujący:

„Załącznik nr 6”

10) zmienia się zapis:

„Załącznik nr 1”

na następujący:

„Załącznik nr 3”.

4. W załączniku Nr 3 do uchwały Nr XXXIX/252/2013 Rady Gminy Wąbrzeźno z dnia 19 czerwca 2013 r. „UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ oraz SYNTEZA PROJEKTU STUDIUM” wprowadza się następujące zmiany:

1) zmienia się tytuł rozdziału:

UZASADNIENIE ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WĄBRZEŹNO

na następujący:

UZASADNIENIE ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RYŃSK

2) w rozdziale „SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY” w podrozdziale „ZAŁOŻENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ”

zmienia się zapis:

Zakłada się, iż gmina Wąbrzeźno w kolejnych latach wzmacniać będzie wielofunkcyjny charakter.

na następujący:

Zakłada się, iż Gmina Ryńsk w kolejnych latach wzmacniać będzie wielofunkcyjny charakter.

3) w rozdziale „SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY” w podrozdziale „Kierunki zmian w przeznaczeniu terenów” w podpunkcie „e) pozostałe tereny wskazywane do rozwoju wielofunkcyjnego”

zmienia się zapis:

Gmina Wąbrzeźno charakteryzuje się umiarkowaną dynamiką rozwoju gospodarczego oraz umiarkowaną presją inwestycyjną, stąd dostrzegając potrzebę zapewnienia możliwości rozwoju zróżnicowanych funkcji społeczno-gospodarczych, jednocześnie nie wskazuje się przeznaczenia terenów, które w przyszłości będą obszarem „gry inwestycyjnej” i wyboru przeznaczenia optymalnego w okresie podejmowania decyzji o realizacji zagospodarowania.

na następujący:

Gmina Ryńsk charakteryzuje się umiarkowaną dynamiką rozwoju gospodarczego oraz umiarkowaną presją inwestycyjną, stąd dostrzegając potrzebę zapewnienia możliwości rozwoju zróżnicowanych funkcji społeczno-gospodarczych, jednocześnie nie wskazuje się przeznaczenia terenów, które w przyszłości będą obszarem „gry inwestycyjnej” i wyboru przeznaczenia optymalnego w okresie podejmowania decyzji o realizacji zagospodarowania.

4) zmienia się zapis:

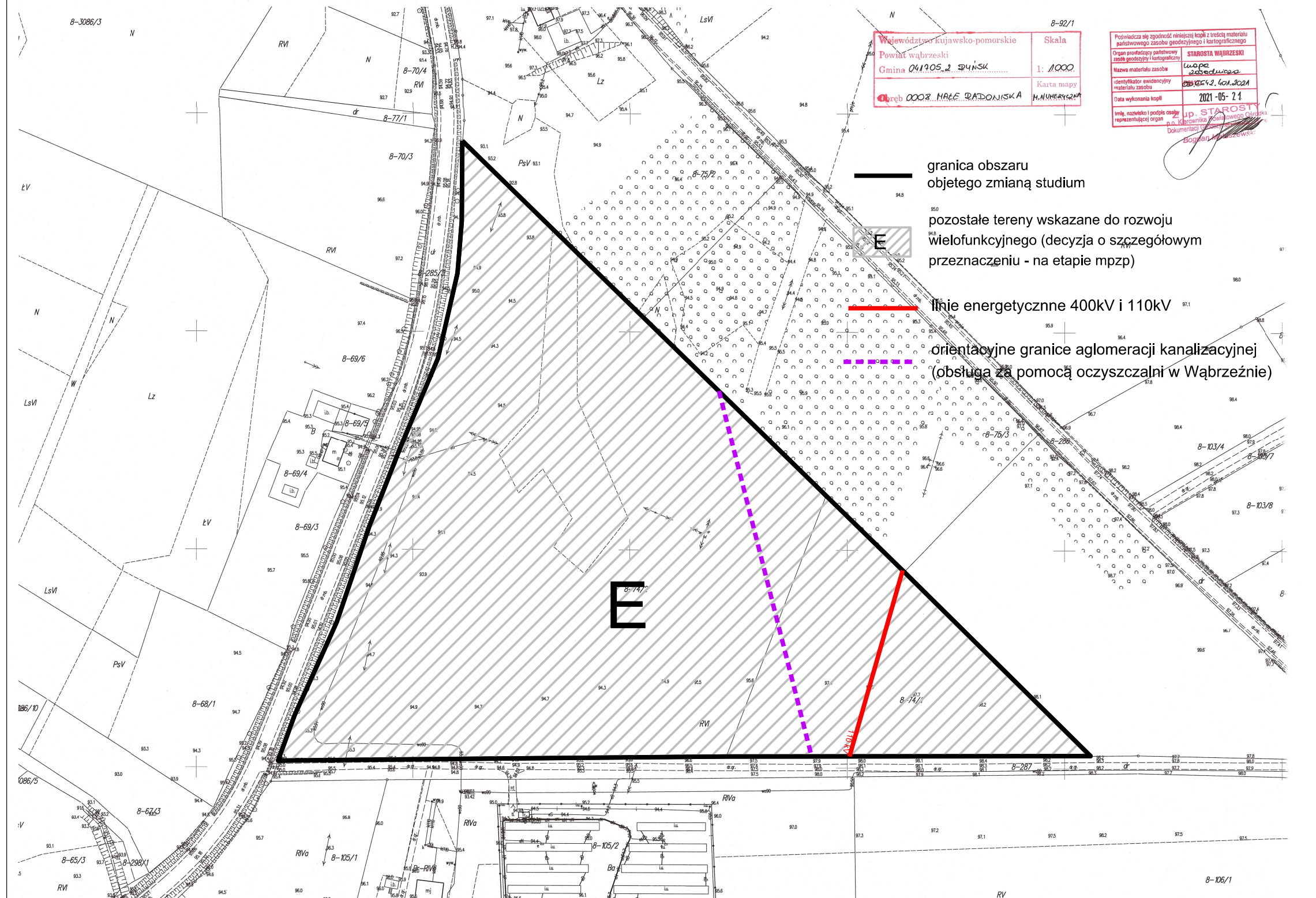
„Załącznik nr 4”

na następujący:

„Załącznik nr 6”.

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RYŃSK
SKALA 1 : 2 000**

załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XLVI/394/2022
Rady Gminy Ryńsk
z dnia 25 sierpnia 2022 r.

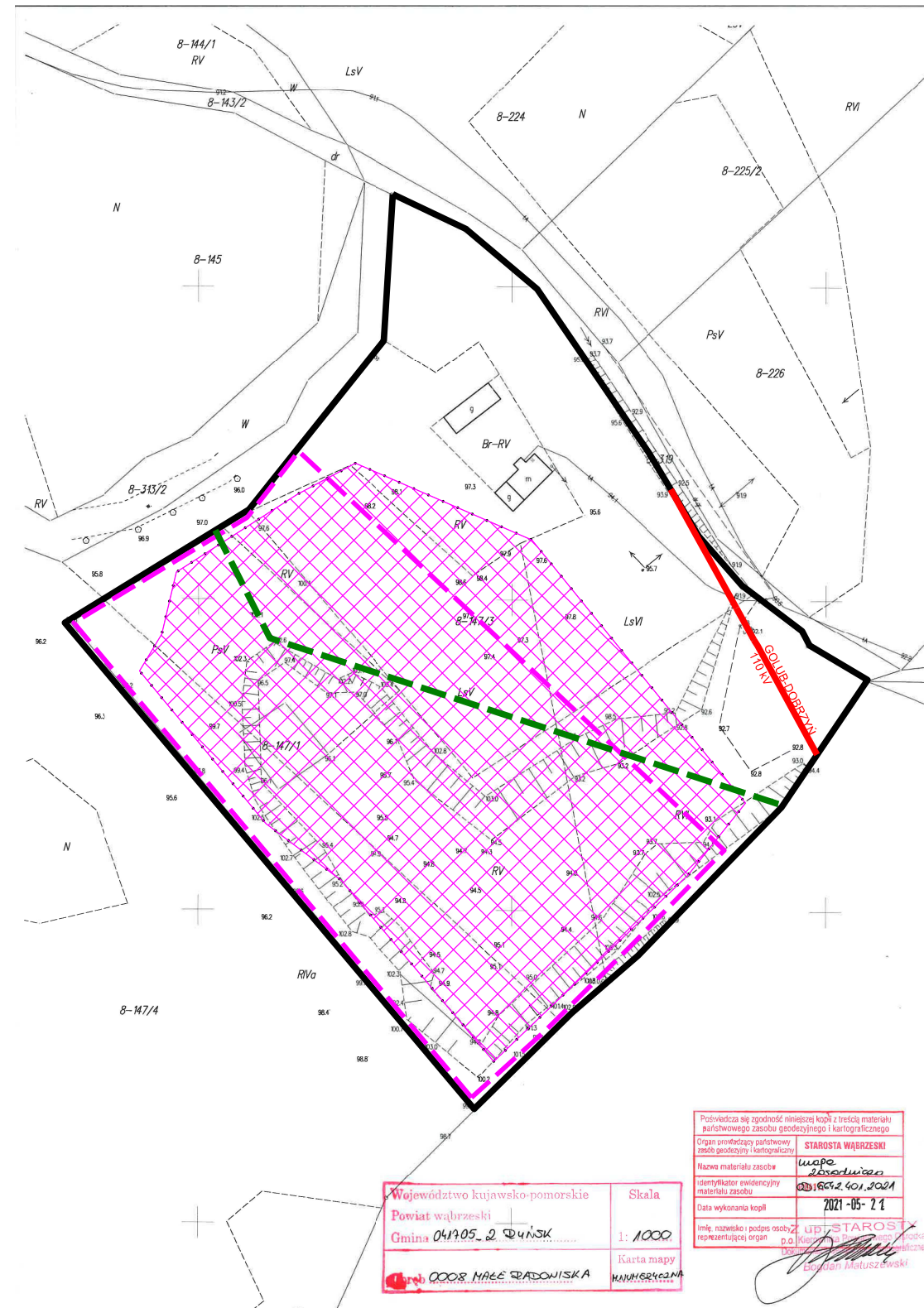
Województwo kujawsko-pomorskie	Skala
Powiat wąbrzeski	1: 1000
Gmina 041905_2 RYŃSK	Karta mapy
Odbiorca 0002 MAREK RADONISKA	H.NUMERYZM

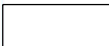
Potwierdza się zgodność niniejszej kopii z treścią materiału państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego	
Organ prowadzący państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny	STAROSTA WĄBRZESKI
Nazwa materiału zasobu	mapa zagospodarowania
Identyfikator ewidencyjny materiału zasobu	041905_2_041905_02A
Data wykonania kopii	2021-05-24
Imię, nazwisko i podpis osoby reprezentującej organ	J.P. STAROŚĆ
	Starosta Powiatowego Urzędu Stanu Cywilnego w Wąbrzesku
	Bogdan Murawski

- granicę obszaru objętego zmianą studium
- pozostałe tereny wskazane do rozwoju wielofunkcyjnego (decyzja o szczegółowym przeznaczeniu - na etapie mpzp)
- linie energetyczne 400kV i 110kV
- orientacyjne granice aglomeracji kanalizacyjnej (obsługa za pomocą oczyszczalni w Wąbrzesku)

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RYŃSK SKALA 1 : 2 000

załącznik Nr 2a
do Uchwały Nr XLVI/394/2022
Rady Gminy Ryńsk
z dnia 25 sierpnia 2022 r.

- granica obszaru
objętego zmianą studium
- teren górniczy
- zewidencjonowane złoża
surowców mineralnych
- korytarz ekologiczny
- linie energetyczne 400kV i 110kV
- tereny pozostałe - dla których nie przewideuje się
zmian zagospodarowania i funkcji (dopuszczone
zalesienie na warunkach
określonych w Załączniku nr 2)

Województwo kujawsko-pomorskie
Powiat wąbrzeski
Gmina 041905_2 RYŃSK
0008 MAREK GRADOWSKA
Skala
1: 1000
Karta mapy
KAWR04020A

Proświdzka się zgodność niniejszej kopii z treścią materiału
państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego
Organ prowadzący państwowy
zespół geodezyjno-kartograficzny
Nazwa materiału zasadniczego
Identyfikator ewidencyjny
materiału zasadniczego
Data wykonania kopii
imię, nazwisko i podpis osoby
reprezentującej organ p.o.
LUBI STAROSTA
Kujawsko-Pomorskie
Bolesław Matyszewski

Wójt Gminy Ryńsk

załącznik nr 3
do Uchwały Nr XLVI/394/2022
Rady Gminy Ryńsk
z dnia 25 sierpnia 2022 r.

~~St d i u m~~ ~~uwarunkowań i kierunków zagospodarowania~~ ~~przestrzennego gminy Wąbrzeźno~~

St d i u m uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk

tekst Studium - część pierwsza

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

WYKONAWCA PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RYŃSK

PRACOWNIA PROJEKTOWA „SIEĆ 1” PAWEŁ ŁUKOWICZ
ul. Gdańska 54/6, 85-021 Bydgoszcz

St u d i u m

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ryńsk

tekst Studium - część pierwsza

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU	6
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	12
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	15
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	31
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA	51
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I MIENIA	53
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	54
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	55
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	57
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	57
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ŹŹÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	57
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	57
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	63
ANEKS – PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA STATYSTYCZNA GMINY RYŃSK	64

WSTĘP

PRZEDMIOT OPRACOWANIA

~~Przedmiotem opracowania jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąbrzeźno, zwane dalej „Studium”.~~

~~Studium obejmuje obszar gminy wiejskiej Wąbrzeźno w jej granicach administracyjnych.~~

Przedmiotem opracowania jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk, zwane dalej „Studium”.

Studium obejmuje obszar gminy wiejskiej Ryńsk w jej granicach administracyjnych.

PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

~~Podstawę prawną sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r. Nr 80 poz.717).~~

~~Rada Gminy Wąbrzeźno podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Uchwałą Nr VIII/52/2011 z dnia 13 maja 2011 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąbrzeźno. Wykonanie uchwały powierzono Wójtowi Gminy. Dotychczas posiadane studium zostało uchwalone uchwałą Nr VII/50/2011 z dnia 13 maja 2011 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąbrzeźno.~~

Podstawę prawną sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Rada Gminy Wąbrzeźno podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Uchwałą Nr VIII/52/2011 z dnia 13 maja 2011 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąbrzeźno. Wykonanie uchwały powierzono Wójtowi Gminy. Dotychczas posiadane studium zostało uchwalone uchwałą Nr VII/50/2011 z dnia 13 maja 2011 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąbrzeźno.

W dniu 12 sierpnia 2020 r. Rada Gminy Ryńsk podjęła uchwałę Nr XX/167/2020 w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąbrzeźno.

Należy wskazać, że wprowadzenie zmian do wybranych, pojedynczych zapisów studium, zarówno w części tekstowej jak i graficznej, zgodnie z § 8 ust. 2. rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jest fragmentaryczną zmianą obowiązującego studium.

CEL I ZADANIA SPORZĄDZANIA STUDIUM

Podstawowym celem sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jest – zgodnie z ww. ustawą - określenie „polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego”.

Studium jest podstawowym dokumentem planistycznym który kształtuje politykę gospodarowania przestrzenią na obszarze gminy i jest komplementarne wobec innych branżowych i ogólnych strategii, planów i programów rozwoju.

Zadaniami Studium są:

- a) rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej dotychczasowym rozwojem,
- b) sformułowanie optymalnych kierunków rozwoju przestrzennego gminy,
- c) stworzenie podstawy prawnej do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- d) promocja rozwoju gminy.

STUDIUM, A INNE DOKUMENTY KSZTAŁTUJĄCE ROZWÓJ GMINY

Niniejsze Studium koresponduje z innymi dokumentami wyznaczającymi kierunki rozwoju i polityki przestrzennej gminy.

W szczególności należy tu wymienić:

- Plan rozwoju lokalnego gminy Wąbrzeźno na lata 2004 – 2013
- Plan gospodarki odpadami gminy Wąbrzeźno na lata 2004 – 2007 z perspektywą na lata 2008 – 2016
- Program ochrony środowiska gminy Wąbrzeźno na lata 2004 – 2007 z perspektywą na lata 2008 – 2016
- Wieloletni program inwestycyjny Gminy Wąbrzeźno na lata 2007 – 2014
- Gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych na lata 2005-2013

Ustalenia Studium są całkowicie zgodne z ustaleniami tych dokumentów. Opracowania te zostały wykorzystane jako materiały źródłowe lub pomocnicze do niniejszego Studium.

Podkreślić należy także, że obecne Studium wykorzystuje materiały opracowane na potrzeby poprzedniej jego edycji. Formalnie niniejsze opracowanie stanowi zmianę poprzedniego studium, stąd – zwłaszcza w fazie celów i kierunków rozwoju - zachowano szereg ustaleń z poprzedniej edycji. Na etapie analizy uwarunkowań rozwoju, zdecydowana większość zagadnień została gruntownie zaktualizowana, ale poprzednią edycję Studium traktowano jako punkt odniesienia do bieżących analiz, a niektóre wykonane wówczas prace, zaadaptowano na potrzeby niniejszego Studium.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

~~Gmina Wąbrzeźno położona jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w centrum powiatu wąbrzeskiego (siedziba gminy – Wąbrzeźno, jest odrębną gminą miejską i pełni funkcję siedziby powiatu).~~

Gmina Ryńsk położona jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w centrum powiatu wąbrzeskiego (siedziba gminy - Wąbrzeźno, jest odrębną gminą miejską i pełni funkcję siedziby powiatu). Gmina zajmuje powierzchnię ok. 201 km² co lokuje ją wśród dużych gmin województwa (i wśród największych gmin tej części województwa).

Liczba ludności gminy wynosi ponad 8,6 tys. co wśród gmin wiejskich lokuje ją w grupie jednostek dosyć dużych.

Gęstość zaludnienia wynosi 42 os/km² a w odniesieniu do obszaru bez lasów, łąk i pastwisk – 55 osób/km² – obydwie wartości są dosyć niskie – ale obydwie mieszczą się w kategoriach typowych - mają jednak charakter neutralny i nie stanowią istotnego uwarunkowania rozwoju (ani pozytywnego, ani negatywnego).

Gmina położona jest w odległości 45-50 km od Torunia (siedziby Marszałka i władz samorządowych województwa). Uwagę zwraca regularny kształt gminy oraz centralne położenie siedziby, dobrze dostępnej z terenu całej gminy (węzeł, w którym zbiegają się drogi różnych kategorii).

Główne determinanty warunkujące rozwój gminy, to:

- zróżnicowane warunki przyrodnicze, związane z położeniem gminy w różnych - odmiennych strefach morfogenetycznych (strefa akumulacji moren czołowych, strefa sandru, strefa równiny morenowej, występowanie mniejszych form wypukłych i wklęsłych związanych z działalnością glacialną i fluwioglacjalną); zróżnicowanie jest także związane z dosyć dużą powierzchnią i rozciągłością południkową gminy;
- rolniczy charakter niezalesionej części gminy, przy zróżnicowanych warunkach rozwoju rolnictwa;
- znaczący udział gruntów pochodzenia organicznego oraz terenów zielonych;
- niski udział lasów;
- dosyć duża liczba mieszkańców,
- pełnienie roli ośrodka centralnego przez miasto będące pod względem administracyjnym odrębną i całkowicie niezależną jednostką - mieszkańcy gminy są w dużym stopniu uzależnieni (pod względem kształtowania jakości życia oraz dostępności kształcenia i miejsc pracy) od miasta Wąbrzeźno; korzystny jest fakt, że ze względu na pełnienie roli siedziby powiatu, miasto to prezentuje duży potencjał społeczny
- struktura sieci osadniczej z kilkoma dużymi i bardzo dużymi miejscowościami przy jednoczesnym rozproszeniu osadnictwa; zróżnicowany charakter funkcjonalny miejscowości;

Sieć osadniczą gminy tworzą (wg danych Urzędu Statystycznego) 42 miejscowości (wg Urzędu Gminy - 35) – jest to liczba dosyć duża na tle przeciętnej w innych gminach (mała jest natomiast liczba sołectw – 21), ale uwzględniając dużą powierzchnię gminy oraz małą jej lesistość – jest to wartość typowa. Dosyć duża jest liczba wsi dużych i bardzo dużych – liczących kilkaset lub więcej mieszkańców. Jest to korzystne uwarunkowanie rozwoju - wielkość miejscowości wiejskich to

czynnik warunkujący podnoszenie jakości życia mieszkańców. Zasadę koncentracji ludności należy utrzymywać przy podejmowaniu decyzji mających wpływ na dalszy rozwój gminy, zwłaszcza poprzez preferencje dla największych miejscowościach.

Sieć osadnicza jest skoncentrowana w zakresie skupienia ludności (większość ludności wiejskiej zamieszkuje kilka największych sołectw), ale jednocześnie rozproszona pod względem liczby miejscowości i małej (lub bardzo małej) liczby ludności części z nich.

Postulowana hierarchia sieci osadniczej polega na ustaleniu rangi danej wsi, na podstawie m.in. liczby mieszkańców, wyposażenia w usługi i predyspozycji do możliwości rozwojowych.

Na obszarze gminy postuluje się przyjęcie następującej hierarchii sieci osadniczej :

- Wąbrzeźno - ośrodek leżący poza granicami gminy wiejskiej, ale pełniący podstawową rolę w obsłudze mieszkańców gminy,
- Ryńsk - ośrodek wiejski wielofunkcyjny,
- Wałycz, Zieleń, Jarantowice i Czystochleb - wsie uzupełniające o dużym potencjale (obsługa części gminy)
- Cymbark, Trzciano, Myśliwiec, Orzechowo, Wronie, Orzechówko, Węgorzyn, Małe Radowiska, Pływaczewo i Nielub - wsie uzupełniające (obsługa sąsiednich miejscowości w zakresie wybranych usług)
- miejscowości pozostałe.

Wskazuje się utrzymanie w przyszłości powyższej hierarchii jako odpowiedniej dla kształtowania rozwoju gminy z założeniem poprawy wyposażenia każdego z poziomów hierarchicznych.

Gmina ma charakter wielofunkcyjny. Wiodącą funkcją są działalności rolnicze, aczkolwiek zaznacza się także funkcja turystyczna jako uzupełniająca w niektórych częściach gminy. Środkowa część gminy to obszary leśne, na których prowadzone jest także gospodarcze wykorzystanie lasów. Warto także zauważyć, że znaczną część gminy obejmują obszary bardzo ważne z punktu widzenia pełnienia funkcji ekologicznych i jako takie - powinny podlegać ochronie przed przekształceniami i antropopresją. Gmina posiada dosyć korzystne predyspozycje dla rozwoju niektórych funkcji turystyczno-wypoczynkowych.

Podstawowym czynnikiem kształtującym strukturę gminy jest zróżnicowanie fizjograficzne oraz charakter użytkowania gruntów. Uwzględniając te uwarunkowania, obszar gminy dzieli się na 3 zasadnicze jednostki:

I - północną - obejmującą strefę kulminacji moren

II - centralną - obejmującą pas lasów na sandrze oraz leżącą na południe równinę wytopiskową (Bagno Zgniłki)

III - południową - obejmującą równiny morenowe

Poszczególne strefy, ze względu na szczegółowe uwarunkowania i wewnętrzne zróżnicowania, można podzielić na mniejsze jednostki. Tereny leżące w jednostce I i III mają charakter rolniczo-osadniczy-leśny, przy czym warunki glebowe i przydatność dla rolnictwa są różne; uzupełniającą (i potencjalną) funkcją jest turystyka i rekreacja. Tereny sandru mają charakter leśny i leśno-rolniczy a uwagę zwraca ich bardzo duża wartość ekologiczna. Bardzo duży jest udział gruntów organicznych.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Na ogólną powierzchnię 20073 ha składają się użytki rolne zajmujące prawie 15,3 tys. ha , lasy, zakrzaczenia i zadrzewienia – 2,9 tys. ha, pozostałe grunty i nieużytki – zajmujące razem prawie 1,9 tys. ha.

Szczegółowa struktura użytkowania gruntów jest następująca (wg Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii):

a) użytki rolne

grunty orne - 12734 ha
sady - 127 ha
łąki trwałe - 1301 ha
pastwiska trwałe - 708 ha
grunty rolne zabudowane - 243 ha
grunty pod stawami - 12 ha
grunty pod rowami - 162 ha
razem - 15287 ha

b) grunty leśne oraz zakrzaczenia i zadrzewienia

lasy - 2725 ha
grunty zadrzewione i zakrzaczone - 198 ha
razem - 2923 ha

c) grunty zabudowane i zurbanizowane

tereny mieszkaniowe - 84 ha
tereny przemysłowe - 1 ha
inne tereny zabudowane - 4 ha
zurbanizowane tereny niezabudowane - 13 ha
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - 36 ha
drogi - 448 ha
tereny kolejowe - 42 ha
razem - 628 ha

d) grunty pod wodami

płynącymi - 234 ha
stojącymi - 41 ha
razem - 275 ha

e) użytki ekologiczne

razem - 185 ha

f) nieużytki

razem - 775 ha

Na tle przeciętnej struktury powiatowej i wojewódzkiej, gmina wyróżnia się:

- znacznie wyższym, niż przeciętnie w powiecie, ale jednocześnie znacznie niższym, niż przeciętnie w województwie - udziałem lasów
- w konsekwencji powyższego - gmina notuje wyższy, niż w województwie, ale niższy, niż w powiecie - udział użytków rolnych
- wyraźnie wyższy - niż w powiecie i województwie - jest na terenie gminy udział łąk

Struktura użytkowania gruntów wskazuje więc na typowo rolniczy charakter gminy - w dodatku rolnictwo opiera się na tradycyjnych uprawach polowych.

Struktury użytkowania gruntów

OBSZAR		UŻYTKI ROLNE	GRUNTY ORNE	SADY	ŁĄKI	PASTWISKA	LASY I GRUNTY LEŚNE	POZOSTAŁE GRUNTY I NIEUŻYTKI
gmina	(%)	74,2	64,5	0,4	7,2	2,2	13,0	12,8
powiat	(%)	80,8	72,0	0,4	6,0	2,3	7,2	11,8
województwo kujawsko-pomorskie	(%)	64,5	56,1	0,7	5,2	2,5	22,9	12,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

SIEĆ OSADNICZA

Gmina składa się z 21 sołectw, obejmujących łącznie 35 miejscowości (do dalszych analiz użyto danych Urzędu Gminy, wg których na terenie gminy jest 35 miejscowości). Osadnictwo jest silnie rozdrobnione – w strukturze wielkościowej uwagę zwraca kilka wsi dużych – nawet w skali województwa (zwłaszcza Wałycz i Ryńsk), jednocześnie jednak bardzo liczna jest grupa miejscowości małych – liczących poniżej 200, a nawet poniżej 100 mieszkańców. Wsie z liczbą mieszkańców mniejszą od 200 są często uznawane za prezentujące zbyt mały potencjał rozwojowy (nie gwarantują odnowy pokoleniowej i zwiększania, lub co najmniej utrzymywania, zaludnienia).

Jednocześnie jednak – obok rozdrobnienia osadnictwa – wyrażanego w dużej liczbie małych miejscowości, ma miejsce koncentracja zaludnienia w kilku głównych miejscowościach – trzy największe skupiają ponad ¼, a osiem największych – ponad połowę ludności gminy.

Sieć osadnicza w gminie

WSIE SOŁECKIE

Wałycz	999
Ryńsk	751
Czystochleb	569
Myśliwiec	505
Jarantowice	501
Pływaczewo	472
Zieleń	459
Małe Radowiska	433
Orzechowo	366
Orzechówko	320
Jaworze	280
Ludowice	238
Przydwórż	221
Łabędź	204
Sitno	187
Trzciano	151
Węgorzyn	151
Stanisławki	149
Cymbark	138
Wałczyk	135
Trzcianek	127

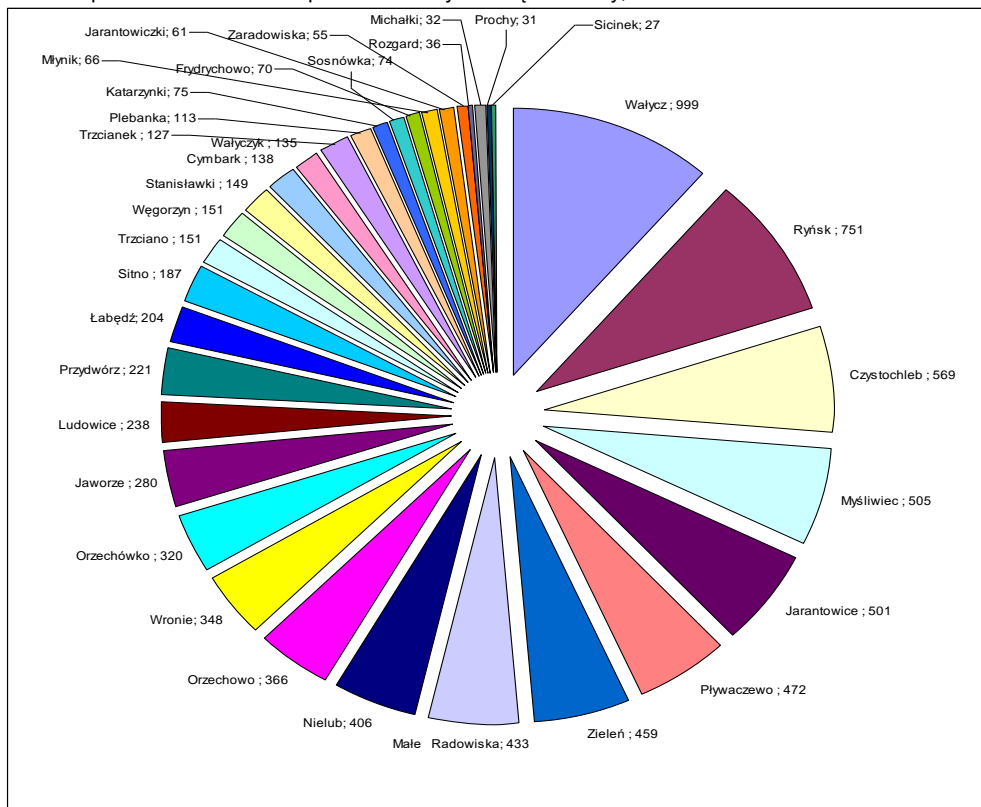
POZOSTAŁE WSIE

Nielub	406
Wronie	348
Plebanka	113
Katarzynki	75
Sosnówka	74
Frydrychowo	70
Młynik	66
Jarantowiczki	61
Zaradowiska	55

Rozgard	36
Michałki	32
Prochy	31
Sicinek	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy, 2008 rok

Rozdrobnienie osadnictwa w gminie

Schemat podziału na sołectwa (mapa pochodzi z serwisu internetowego gminy)

LUDNOŚĆ – STRUKTURY I PROCESY DEMOGRAFICZNE

W tabeli załączonej w aneksie przedstawiono podstawowe dane o procesach i strukturach demograficznych na terenie gminy w ostatnich latach. Gmina należy do jednostek dosyć typowych na tle województwa – oczywiście w zakresie różnych zagadnień cechuje się określoną specyfiką, lokującą ją wśród jednostek o różnym charakterze, ale nie są to zasadniczo uwarunkowania mające decydujący wpływ na perspektywy jej dalszego rozwoju (ani w sposób szczególnie pozytywny, ani szczególnie negatywny nie wpływają na możliwości rozwoju). Wartość poniższej tabeli polega więc przede wszystkim na usystematyzowaniu danych oraz ich pokazaniu w sposób dynamiczny, co pozwala na analizy tendencji zmian i skali tych zmian.

Analizując procesy i struktury demograficzne gminy na tle innych gmin, warto zwrócić uwagę na następujące jej wyróżniki:

- pod względem liczby ludności, na tle północno-zachodniej części województwa, gmina należy do grupy jednostek dosyć dużych,
- uwzględniając tylko ludność wiejską (co jest istotne, gdyż część gmin to gminy miejsko-wiejskie, gdzie ludność miejska znacznie zwiększa ogólną liczbę ludności), na tle północno-zachodniej części województwa, gmina należy do grupy gmin dużych,
- wskaźnik gęstości zaludnienia jest przeciętny na tle gmin sąsiednich,
- w ostatnich 5 latach gmina cechowała się (niewielką) dodatnią dynamiką, co wyróżnia ją na tle wielu obszarów tracących ludność,
- na tle sąsiadów gmina wyróżnia się korzystnym wskaźnikiem feminizacji (większa równowaga liczby płci),
- struktura wieku (wg grup ekonomicznych), a także jej zmiany w ostatnich latach, są typowe,
- przeciętny wieloletni wskaźnik urodzeń jest typowy, a zgonów – nieznacznie lepszy od notowanego w sąsiednich obszarach, wskutek czego wskaźnik przyrostu naturalnego jest minimalnie korzystniejszy,
- gmina cechuje się typowymi wskaźnikami migracji

PODSTAWOWE DANE O GOSPODARCE NA TERENIE GMINY

W tabeli w aneksie przedstawiono charakterystykę przedsiębiorczości w gminie. Struktura zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg rodzajów działalności jest typowa dla obszarów wiejskich – z dominującą rolą handlu i usług.

Dane z ostatnich lat wskazują, że liczba zarejestrowanych firm jest stabilna.

Wskaźnik przedsiębiorczości na tle województwa, w tym na tle sąsiednich gmin, jest dosyć niski. Gmina leży w strefie przejściowej pomiędzy lepiej rozwiniętą częścią centralną województwa, a słabiej rozwiniętą częścią północną. Nawet jeśli uwzględnimy tylko wskaźnik na obszarach wiejskich, gmina wypada dosyć niekorzystnie na tle tej części województwa. Niekorzystny jest także fakt, że w dłuższym okresie (2000-06) liczba firm maleje, co jest wprawdzie typowe dla tej części województwa, ale bardzo nietypowe na tle województwa.

Bezrobocie w gminie jest dosyć duże, pomimo faktu, że w ostatnich latach dynamika spadku była wyższa, niż w innych obszarach.

Dominującą funkcją gminy jest rolnictwo. Gmina wykazuje nieco niższy wskaźnik przydatności rolniczej przestrzeni produkcyjnej, niż obszary sąsiednie (konsekwencja dużej powierzchni sandru). Gmina wyróżnia się nieco wyższym udziałem łąk w strukturze gruntów. Na ogólną wielkość produkcji rolnej wpływa natomiast pozytywnie duża powierzchnia terenów rolnych.

W strukturze agrarnej zaznacza się większy udział gospodarstw średnich i dużych. W kierunkach produkcji roślinnej zauważa się spory udział gatunków wymagających dobrych warunków glebowych, ale także hodowla jest dobrze rozwinięta (ponadprzeciętne wskaźniki obsady zwierząt). Niestety znaczna część danych dotyczących rolnictwa publikowana jest tylko w ujęciu powiatowym, a gmina wykazuje tu odmienne warunki rozwoju rolnictwa od pozostałych jednostek, wskutek czego danych tych nie można traktować jako reprezentatywnych.

Na terenie gminy realizowana jest także funkcja turystyczna. Ma ona niewielkie znaczenie w bazie ekonomicznej, ale ma znaczenie prestiżowe (np. pozwala zaistnieć gminie w opracowaniach regionalnych dotyczących turystyki). Gmina nie leży w obszarze uznawanym za szczególnie cenny dla turystyki, stąd zlokalizowana tu baza nie jest częścią większego kompleksu, czy rejonu turystycznego.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

CHARAKTERYSTYKA PRZESTRZENI ZABUDOWANEJ

~~Na obszarze gminy Wąbrzeźno występują zróżnicowane formy zabudowy, począwszy od zabudowy zwartej /wsie, dawne folwarki, fermy, ośrodek wczasowy itp./ po zabudowę rozproszoną – siedliskową. Istniejąca ukształtowana historycznie sieć osadnicza gminy powstała na bazie rozwoju funkcji rolniczej.~~

Na obszarze Gminy Ryńsk występują zróżnicowane formy zabudowy, począwszy od zabudowy zwartej /wsie, dawne folwarki, fermy, ośrodek wczasowy itp./ po zabudowę rozproszoną – siedliskową. Istniejąca ukształtowana historycznie sieć osadnicza gminy powstała na bazie rozwoju funkcji rolniczej.

Zachowały się wsie o historycznym układzie zabudowy jak : Czystochleb, Jarantowice, Ludowice, Małe Radowiska, Myśliwiec, Orzechówko, Orzechowo, Pływaczewo, Ryńsk, Rozgart, Stanisławki, Węgorzyn, Wałycz i Zieleń.

OGRANICZENIA I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU OSADNICTWA

Rozwój przestrzenny gminy należy ocenić na podstawie występujących uwarunkowań możliwości i ograniczeń rozwojowych poszczególnych jednostek osadniczych.

Istniejąca sieć osadnicza gminy nie posiada istotnych barier które ograniczałyby ich rozwój terenowy /przestrzenny/. Większość wsi posiada znaczące możliwości rozwojowe w ramach istniejącej zwartej zabudowy wsi, w formie zabudowy uzupełniającej /plombowej/. W tej sytuacji głównymi ograniczeniami dla rozwoju osadnictwa są ograniczenia fizjograficzne /lasy, wody powierzchniowe, tereny o niekorzystnych warunkach hydrogeologicznych/ oraz gleby II – IV kl. użytków rolnych /objęte ochroną/. Najsłabsze kompleksy gruntów kl. V i VI, przydatne dla rozwoju osadnictwa występują w rejonie wsi Ludowice, Czystochleb, Wałycz i Wałyczyk. Słabe grunty kl. V i VI występują również w rejonie przybrzeżnym jezior: Wieczno, Szczurkowskie, Wrońskie i Radowiskie.

Na obszarze rezerwatu przyrody „Wronie” i użytków ekologicznych obszaru chronionego krajobrazu obowiązują ograniczenia ustawowe. Potencjalnie największe możliwości rozwoju dla osadnictwa występują w rejonie podmiejskim, przy głównych trasach wylotowych dróg wojewódzkich. Istniejące osadnictwo w formie zabudowy siedliskowej rozproszonej należy uznać za zjawisko niekorzystne pod względem ekonomicznym i przestrzennym.

Ze względu na brak dostatecznej ilości wód powierzchniowych płynących, ograniczających się do Strugi Toruńskiej i Strugi Wąbrzeskiej, wyklucza się ze względów ekologicznych możliwość lokalizacji przemysłu wodochłonnego na całym obszarze gminy.

Ze względu na ochronę wód powierzchniowych należy ograniczyć takie kierunki rozwoju gminy, które by powodowały degradację obszarów należących do zlewni rzeki Drwęcy.

~~Podsumowując w/w ograniczenia i możliwości rozwojowe osadnictwa należy stwierdzić, że na obszarze gminy Wąbrzeźno nie występują istotne ograniczenia dla rozwoju jednostek osadniczych i posiadają one w miarę dogodne warunki dla rozwoju terenowego.~~

Podsumowując w/w ograniczenia i możliwości rozwojowe osadnictwa należy stwierdzić, że na obszarze Gminy Ryńsk nie występują istotne ograniczenia dla rozwoju jednostek osadniczych i posiadają one w miarę dogodne warunki dla rozwoju terenowego.

PREDYSPOZYCJE DLA ROZWOJU WIELOFUNKCYJNEGO

Analiza stanu i uwarunkowań środowiska oraz stanu ładu przestrzennego, pozwala na określenie predyspozycji dla rozwoju poszczególnych funkcji i rodzajów działalności.

a) osadnictwo

Gmina zamieszkiwana jest przez dosyć dużą liczbę ludności, skoncentrowanej w dużych - jak na warunki województwa - miejscowościach wiejskich. Ze względu na położenie w sąsiedztwie miasta powiatowego może cechować się wzmożonym zainteresowaniem przestrzenią pod osadnictwo mieszkaniowe i inwestycje. Optymalnym rozwiązaniem z punktu widzenia zagospodarowania przestrzeni, minimalizowania oddziaływania na środowisko, ale także zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie usług publicznych i infrastruktury (tzw. zadania własne) jest rozwój lub zagęszczanie zagospodarowania w ramach miejscowości (co jest zresztą obserwowane na terenie gminy). W większości miejscowości istnieją rezerwy terenowe pozwalające na zwiększenie liczby mieszkańców o kilkanaście lub kilkadziesiąt procent, jednak ze względów społecznych i ekonomicznych uzasadniony jest rozwój przede wszystkim największych miejscowości (koncentracja zaludnienia w celu skupienia jak największej części mieszkańców w największych miejscowościach).

W planowaniu rozwoju gminy uwzględniać należy przede wszystkim ochronę wód powierzchniowych oraz podziemnych – w dużej części gminy są one silnie podatne na zanieczyszczenia.

W zasadzie większość terenów położonych na wysoczyźnie można uznać za przydatne dla osadnictwa, Świadczą o tym warunki litologiczne, glebowe, hydrologiczne, klimatyczne. Dla niektórych miejscowości wskazuje się ograniczenia wynikające z wysokiej przydatności gleb uzasadniającej ich wykorzystanie dla produkcji rolnej. Lokalnie w części północnej spotyka się też istotne spadki terenu.

Niewskazane dla rozwoju osadnictwa są przede wszystkim tereny podmokłych obniżień, gdzie występuje zarówno płytkie zaleganie wód gruntowych (najczęściej płycej, niż 2 m ppt), jak też gorsze warunki nośności gruntu, ale także niezbyt korzystny mikroklimat.

b) rolnictwo

Gmina wykazuje zróżnicowane, choć tylko w niektórych sołectwach dobre, a w pozostałych - co najwyżej przeciętne warunki rozwoju rolnictwa. Najkorzystniejsze warunki występują w części północnej i północno-zachodniej, dosyć dobre w części południowej i zachodniej, najłabsze - w części centralnej. przeciętne w części południowo-zachodniej i południowej - w tych strefach na wysoczyźnie morenowej na podłożu z gliny wykształciły się gleby brunatne. W części centralnej i wschodniej jest duży udział gleb piaskowych, co powoduje iż ich przydatność rolnicza jest generalnie bardzo niska. W rozległym obniżeniu w części centralnej istnieją predyspozycje przede wszystkim dla prowadzenia niezbyt intensywnej gospodarki hodowlanej, ze względu na korzystne warunki prowadzenia użytków zielonych, uprawy zbożowe czy pastewne możliwe po przeprowadzeniu regulacji stosunków wodnych; nieliczne tu gleby mineralne to przede wszystkim słabej jakości gleby piaskowe.

Wśród głównych czynników ograniczających wykorzystanie znacznej części przestrzeni gminy dla potrzeb rolnictwa, wymienić należy:

- niską przydatność rolniczą gleb, wykluczającą niektóre rodzaje upraw
- złe warunki wodne (gleby okresowo zbyt suche lub zbyt wilgotne)
- konieczność stosowania kłopotliwych zabiegów agrotechnicznych
- uzależnienie powodzenia upraw od rozkładu i wielkości opadów
- lokalnie także rzeźbę terenu (zwłaszcza w strefie krawędziowej wysoczyzny).

Ze względu na specyficzne warunki gmina predestynowana jest do pewnych specjalistycznych kierunków produkcji rolnej, które powinny uzupełniać tradycyjne rolnictwo – np. do rozwoju agroturystyki, rekreacji i pewnych nieuciążliwych działalności gospodarczych.

c) turystyka i rekreacja

Gmina nie wykazuje wybitnych walorów dla rozwoju turystyki i rekreacji. Niemniej jednak pewne jej części mogą być atrakcyjne dla niektórych form turystyki i rekreacji. Wśród obszarów szczególnie atrakcyjnych wymienić należy przede wszystkim jezioro Wieczno i jezioro Szczurkowskie. Walorami gminy, są także: urozmaicona rzeźba terenu, występowanie kompleksów leśnych, relatywnie dobry stan środowiska. Ze względu na położenie w sąsiedztwie Wąbrzeźna - gmina będzie poddawana coraz silniejszej presji związanej z penetracją lasów, a być może także z rozwojem zabudowy lotniskowej.

Podstawowymi rodzajami turystyki i rekreacji, które mogą być rozwijane na terenie gminy ze względu na obecne tu walory i predyspozycje przyrodnicze, są: agroturystyka, turystyka pobytowa, turystyka rowerowa, turystyka wędrowska, turystyka kwalifikowana - wodna, turystyka kwalifikowana – wędkarstwo, edukacja ekologiczna.

d) przedsiębiorczość

Gmina nie posiada zasadniczych przeszkód dla rozwoju działalności gospodarczych (poza wymienionym wcześniej ograniczeniem rozwoju dziedzin wodochłonnych). Obszary sąsiadujące z Wąbrzeżem są szczególnie atrakcyjne - przy czym w części wschodniej i południowej, niska jakość gleb nie stanowi ograniczenia dla pozarolniczego wykorzystania. Południowo-zachodnią część gminy wskazuje się jako posiadającą predyspozycje dla rozwoju energetyki wiatrowej (przy uwzględnieniu ograniczeń szczegółowych, mających na celu ochronę jakości życia mieszkańców i stanu środowiska). W dalszym rozwoju przedsiębiorczości uwzględniać należy przede wszystkim ochronę wód powierzchniowych oraz podziemnych – jest to najważniejsze uwarunkowanie dla prowadzenia wszelkich działalności gospodarczych w gminie. Główne miejscowości leżą w zasadzie poza obszarami szczególnie cennymi przyrodniczo i są dosyć dobrze dostępne w sieci drogowej znaczenia wojewódzkiego. Także ze względów pozaprzyrodniczych celowe jest rozwijanie i koncentracja działalności gospodarczych przede wszystkim w największych miejscowościach.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

GEOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Rzeźba terenu gminy została ukształtowana w wyniku działalności lądolodu fazy bałtyckiej oraz procesów fluwioglacjalnych z nią związanych. Podłoże stanowią gliny moreny dennej, na których w części północnej zostały zdeponowane osady moreny czołowej, a w części środkowej utwory fluwioglacjalne – w postaci pola sandrowego oraz związane z wytopiskami (równiny wytopiskowe).

Ponadto na terenie gminy identyfikuje się mniejsze formy:

- rynny subglacjalne, w tym najlepiej eksponowana - przebiegająca przez wschodnią część gminy tzw. „rynna wąbrzeska”,
- liczne doliny wód roztopowych o łagodnych zboczach, obecnie przeważnie suche,
- liczne wysoczyznowe zagłębienia wytopiskowe powstałe z wytopienia się większych lub mniejszych brył martwego lodu,
- wytworzone przez roślinność równiny torfowe, powstałe w wyniku akumulacji utworów biogenicznych i zarastania zbiorników wodnych (jezior),
- pagórki i wzgórza kemowe,
- dwuczęściowy oz ludowicki (Ludowice – Pływaczewo).

Różna geneza form implikuje zróżnicowanie morfologiczne – rzeźba terenu jest więc najłatwiej dostrzegalnym dowodem różnic. Obszary związane z akumulacją wodną lub zarastaniem jezior, charakteryzują się rzeźbą równinną o bardzo małych nachyleniach terenu i z tylko pojedynczymi niewielkimi wyniesieniami terenu. Rzeźba związana z wysoczyzną ma charakter równinny lub lekko falisty, a najbardziej zróżnicowana jest rzeźba moren czołowych, gdzie częstym zjawiskiem są różnice względne wysokości rzędu kilkunastu metrów.

Rzeźba terenu jest urozmaicona, gdyż poszczególne części gminy dosyć zasadniczo różnią się jej genezą:

- w części północnej, gdzie rzeźbę kształtuje wał moren czołowych notuje się najwyższe w gminie wysokości bezwzględne – sięgające 130 m n.p.m. oraz duże wysokości względne – przekraczające 20 m; zasadniczo ta część gminy leży na wysokości 100-130 m n.p.m.; pomiędzy wałami moren spotyka się doliny osuwiskowe oraz dolinki wytopiskowe, wskutek czego notuje się dosyć duże różnice wysokości; w tej części gminy spotyka się także fragmenty wałów ozów

wały moren czołowych występują w okolicach miejscowości: Stanisławki – Jarantowice - Jarantowiczki

- w części środkowej spotyka się płat sandru (nazywanego „sandrem wąbrzeskim”)– powstałego w wyniku działalności akumulacyjnej wód glacialnych (na równinie moreny dennej) spływających z czoła lądolodu w kierunku południowym – notuje się tu lekkie nachylenie w kierunku południowym i niezbyt duże różnice wysokości (rzędna wynosi ok. 100 m npm) ale krajobraz jest dosyć zróżnicowany ze względu na bardzo liczne pagórki kilkumetrowej wysokości (wały wydmy na sandrze) – jednocześnie jednak rzeźba jest maskowana przez porastające tę część gminy kompleksy leśne
sandr obejmuje obszar: od wschodniej granicy gminy (na południe od Wałycza) po Ludowice i Sosnowkę
- na południe od pasa lasów porastających sandr, znajduje się duży równinny obszar podmokły (zarośnięta równina zastoiskowa) – tzw. Bagno Zgniłka – z wysokością bezwzględną ok. 91-93 m npm i niewielkimi wysokościami względnymi – są to formy wykazujące się najbardziej płaską i najmniej zróżnicowaną formą – niewielkie wyniesienia są na tym równinnym podłożu bardzo rzadko spotykane. Bagno Zgniłka jest torfowiskiem – największym na Pojezierzu Chełmińskim. Poza tym największym obszarem tego typu, równiny powstałe z zarastania jezior spotyka się w okolicach: Frydrychowa, Jaworza i pomiędzy Sosnowką a Przydworzem;
- w części zachodniej i południowo-wschodniej rzeźba jest kształtowana przez lekko falistą równinę moreny dennej – wysokości bezwzględne wynoszą 100-110 m, wysokości względne rzadko przekraczają 10 m, jest to teren niezbyt zróżnicowany; równina morenowa jest urozmaicona w większym stopniu jedynie rynkami jezior i dolinami cieków, które wcinają się nawet na ponad 10 m.

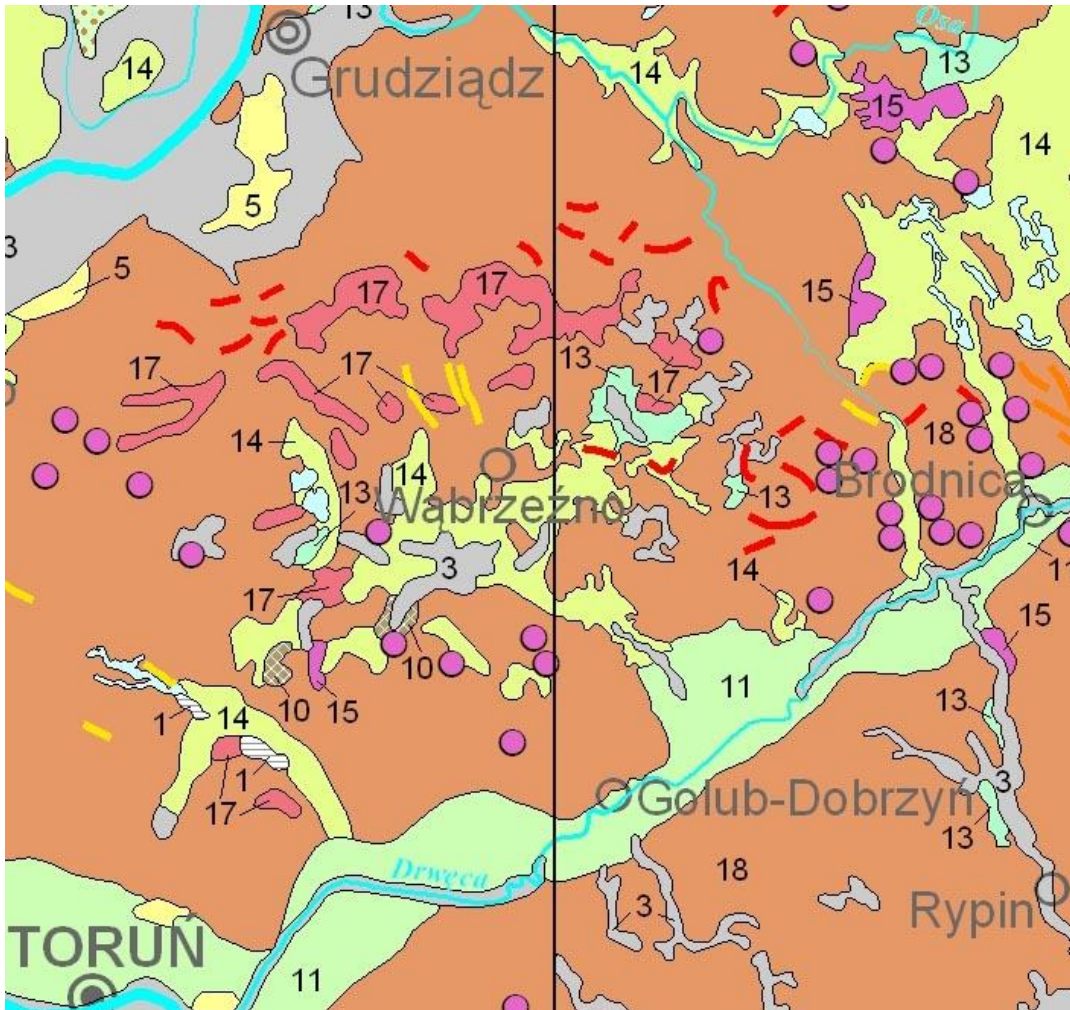
W części południowej gminy spotyka się pagóry kemów (urozmaicające rzeźbę równiny moreny dennej), natomiast w części północnej – nieco zdegradowane i nie tak czytelne w terenie – wały ozów.

Maksymalna wysokość terenu w gminie nie przekracza 130 m npm (w północnej części gminy - wynoszenia morenowe koło Jarantowic), a minimalna wynosi ok. 89 m npm (doliny cieków koło Orzechowa). Różnica wysokości wynosi więc ok. 40 m. Podłoże w części północnej zbudowane jest z piasków, gładów, glin, żwirów typowych dla moren czołowych.

Część centralna związana z sandrem to piaski wodnolodowcowe pokryte utworami eolicznymi wydmy.

Część centralna związana z zarastającymi dolinami jezior to głównie torfy, z pagórami kemów zbudowanych z mułków, piasków i żwirów.

Morena denna w pozostałej części gminy zbudowana jest z glin zwałowych oraz piasków i żwirów lodowcowych

Fragment mapy geologicznej dla okolic gminy (oryginał w skali 1:500 000)

Objaśnienia: 3–piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły, 5–piaski eoliczne, lokalnie w wydmach, 10 – gliny. Piaski i gminy z rumoszami, soliflukcyjno-deluwialne, 11–piaski, żwiry i mułki rzeczne, 13 – ły, mułki i piaski zastoiskowe, 14–piaski i żwiry sandrowe, 15–piaski i mułki kemów, 17–żwiry i piaski, glazy i gliny moren czołowych, 18–gliny zwalowe, ich zwietrzliny oraz piaski i żwiry lodowcowe

KLIMAT

Według klasyfikacji regionów klimatycznych Polski przeprowadzonej przez W. Okołowicza i D. Martyn, gmina leży na pograniczu subregionu nadwiślańskiego i regionu mazurskiego. Obydwie jednostki cechują się silnym wpływem Bałtyku, przy czym dla pierwszej typowa jest większa łagodność, a dla drugiej - większa "wyrazistość" - przejawiające się przede wszystkim w długości trwania i temperaturze lata i zimy. Szczegółowe parametry charakteryzujące klimat, są następujące:

- opady atmosferyczne, wynoszą ok. 550-600 mm, z czego ponad połowa (ok. 350-400 mm) przypada na półrocze letnie, a poniżej 200 mm na półrocze zimowe (pod względem wielkości opadów w półroczu zimowym, gmina należy do tej części Polski, która notuje najniższe wartości w skali całego kraju),
- średnie temperatury roczne wynoszą ok. 7,5°C przy czym w lipcu sięgają 18°C a w styczniu wynoszą ok. -3,5°C w części zachodniej i ok. - 4°C w części wschodniej gminy.
- okres wegetacyjny trwa 200-210 dni,
- lato trwa przeciętnie ok. 90 dni,
- zima trwa przeciętnie poniżej 90 dni w części zachodniej i ponad 90 dni w części wschodniej,
- średnia liczba dni mroźnych wynosi ok. 40-45, natomiast bardzo mroźnych (gdy temperatura maksymalna nie przekracza -10°C wynosi 2-4),

- średnia liczba dni gorących wynosi 30-35, a dni upalnych (z temperaturą ponad 30°C) od 4 do 6,
- liczba dni pogodnych wynosi ok. 35-40,
- liczba dni chmurnych wynosi ok. 130-140,
- pokrywa śnieżna występuje w okresie trwającym ok. 70 dni,
- przeciętne roczne usłonecznienie wynosi 1500-1600 godzin,
- notuje się przewagę wiatrów zachodnich i południowo-zachodnich, w następnej kolejności południowych,
- gmina leży w przebiegu tzw. szlaku gradowego. Szlaki gradowe to strefy, w których szczególnie często występują opady gradu. Najczęściej grad występuje w maju i w czerwcu (ponad 50% przypadków), poza tym w kwietniu, lipcu, sierpniu i wrześniu. Gmina leży w obszarze o największej częstotliwości występowania opadów gradu w województwie.

Zróznicowanie rzeźby terenu, a przede wszystkim znaczne powierzchnie o dużej wilgotności, powodują na terenie gminy lokalne modyfikacje klimatu. Przede wszystkim znacznie częstsze będą mgły. Z tych samych powodów należy się spodziewać w okresie jesienno-wiosennym zaścisk zimnego powietrza, a w okresie letnim nieco łagodniejszego przebiegu pogody (niższe temperatury maksymalne, wyższa wilgotność powietrza). Zróznicowana rzeźba terenu powoduje także w zależności od kierunku ekspozycji modyfikacje mikroklimatu (dłuższe zaleganie śniegu, gorsze/lepsze nasłonecznienie, anomalia aerosanitarne, itp.)

GLEBY I PRZYDATNOŚĆ ROLNICZA GRUNTÓW

Gmina charakteryzuje się zróżnicowaną pokrywą glebową, związaną ściśle z typem podłoża, a pośrednio z morfologią obszaru. Na obszarach związanych genetycznie z akumulacją lodowcową (gliny) zdecydowanie dominują gleby brunatne kwaśne i wylugowane, a w mniejszym stopniu gleby brunatne właściwe i płowe. Na tych glebach wykształciły się najlepsze kompleksy w gminie - 2 i 3 (pszenny dobry i pszenny wadliwy – na glebach brunatnych właściwych) oraz 4 i 5 (żytni bardzo dobry oraz żytni dobry – na brunatnych wylugowanych i kwaśnych). Na obszarach związanych z akumulacją eoliczną oraz akumulacją fluwioglacjalną (piaski eoliczne i piaski sandrowe) powstały gleby piaskowe (głównie rdzawe), na których wykształciły się w przeważającej mierze kompleksy 6 i 7 (żytni słaby oraz żytni bardzo słaby).

Na terenach nadmiernie wilgotnych wykształciły się gleby organiczne. Zajmują one stosunkowo dużą powierzchnię i stanowią istotną część gminy. Wykształciły się one przede wszystkim w południowej części, ale także w północno-wschodniej i w zachodniej.

Wśród gruntów organicznych zdecydowanie dominują gleby torfowe i torfowo-murszowe (T) (torfy niskie). Mniejszą powierzchnię zajmują gleby murszowo-mineralne i murszowate (M), a znacznie mniejszą - mułowo-torfowe (E). Na zdecydowanej większości gruntów organicznych wykształciły się użytki zielone zaliczane do kompleksu 3 i 2 (użytki zielone słabe i bardzo słabe oraz użytki zielone średnie – w gminie brak użytków zielonych zaliczanych do kategorii 1 – dobrych i bardzo dobrych).

W strukturze gleb wg ich typów dominują gleby brunatne oraz brunatne wylugowane i kwaśne - stanowią po 21-22% powierzchni ogólnej gminy. Największy kompleks gleb brunatnych spotyka się w północnej części gminy - na północ oraz na zachód od miasta Wąbrzeźno. W tej części gminy (Jarantowice, Jarantowiczki, Łabędź, Wronie) ten typ zdecydowanie dominuje - gleby innych typów (głównie brunatne wylugowane lub gleby organiczne w wilgotnych zagłębieniach) są tu znacznie rzadsze.

Gleby brunatne spotyka się ponadto w zachodniej części gminy (Przydwórz, Ryńsk, Orzechowo, Orzechówko) jednak tu ich powierzchnie są już mniejsze, a ponadto obserwuje się mozaikę gleb i współwystępowanie gleb brunatnych pośród innych - mniej przydatnych rolniczo. Gleby brunatne nie stanowią tu większości pokrywy glebowej.

Gleby brunatne wylugowane i kwaśne - występują na terenie całej gminy wyspowo, nie tworząc - poza okolicą Zielenia, większych zwartych kompleksów. Na glebach tych wytworzyły się kompleksy 2, 4 a nawet 5.

Kolejnym - pod względem zajmowanej powierzchni typem gleb - są gleby piaskowe różnych typów genetycznych. Związane są przede wszystkim z podłożem sandrowym i wykazują bardzo niewielką przydatność dla rolnictwa - wykształcają się na nich zazwyczaj kompleksy 6 i 7. Gleby te zajmują prawie 18% całej powierzchni gminy i występują przede wszystkim w środkowej i środkowo-wschodniej części gminy - Wałycz, Wałczyk, Jaworze, Czystochleb, Myśliwiec, Sosnówka-Ludowice).

Kolejne typy gleb zajmują wyraźnie mniejsze powierzchnie i występują wyspowo - przede wszystkim w centralnej i zachodniej części gminy.

W strukturze gleb wg kompleksów rolniczej przydatności, dominuje kompleks 2-pszenny dobry - stanowi aż 27% całej powierzchni gminy (czyli aż 31% terenów rolnych). Jego występowanie pokrywa się zasadniczo z rejonami gleb brunatnych oraz częściowo brunatnych wylugowanych. Występuje w części północnej i północno-zachodniej - ok. Jarantowice - Jarantowiczki. Wronie, Łabędź; w części zachodniej - gdzie stanowi poprzecinany innymi kompleksami pas rozciągający się od Przydworza do Orzechowa oraz w części południowo-wschodniej (Małe Radowiska - Zieleń). Są to rejonu najlepszej przydatności rolniczej gleb.

Kolejne lokaty w strukturze zajmują kompleksy:

- 5 (żytni dobry) - ok. 15% - wyspowo w części zachodniej, południowej i północno-wschodniej - ale nie występuje praktycznie w ogóle w części centralnej, gdzie dominują gleby organiczne i gleby niższych kompleksów niż 5; nie występuje także w ogóle w części północnej i północno-zachodniej - gdzie przeważają kompleksy wyższej przydatności;
- 4 (żytni bardzo dobry) - ok. 13% - występuje wyspowo - ale przede wszystkim w okolicach Pływaczewa, Myśliwca i w części północnej pośród kompleksu 2;
- 6 i 7 (żytni słaby i żytni bardzo słaby) - zajmują po ok. 8% powierzchni gminy - występują głównie w części centralnej (na południe od miasta) i wschodniej - są to obszary o najniższej przydatności gleb w gminie.

Kompleksy użytków zielonych zajmują ok. 10% powierzchni ogólnej - 3z są dwukrotnie liczniejsze, niż 2z.

O raczej przeciętnej jakości gleb świadczy struktura według klas bonitacyjnych:

- 1/3 gruntów należy do klasy IVa
- 1/4 gruntów należy do klasy IIIb
- ok. 13% gruntów należy do klasy IVb
- ale równocześnie ok. 13% gruntów należy do klasy V
- klasa VI stanowi ponad 8% gruntów
- klasa IIIa - tylko 6,7%.

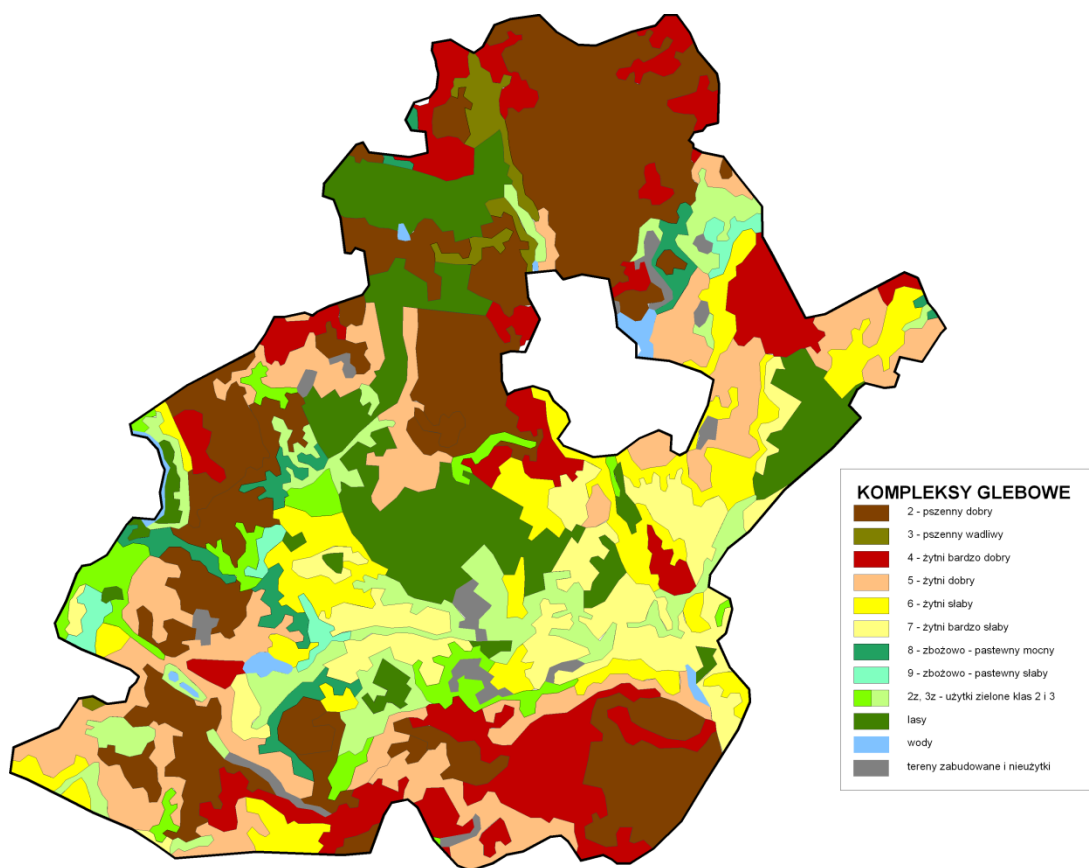
Najwyższa kategoria - II - zajmuje śladowe ilości.

Oceniając przydatność rolniczą gleb należy stwierdzić, że syntetyczny Wskaźnik jakości Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej wynoszący 69,3 pkt lokuje gminę na poziomie zbliżonym do średniej dla województwa

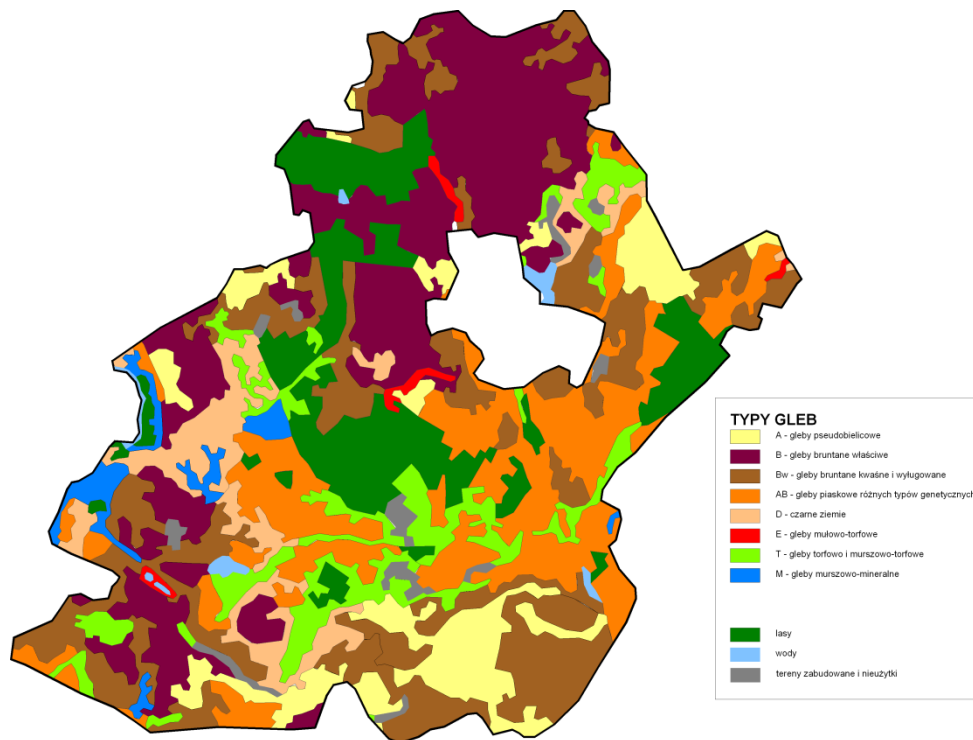
Orientacyjne udziały poszczególnych typów gleb w powierzchni ogólnej gminy

TYP GLEBY	% OGÓLNEJ POWIERZCHNI GMINY
B	21.6
Bw	21.1
AB	17.1
A	8.9
T	8.0
D	5.8
M	2.0
E	0.7
Ls	12.5
N	1.4
Tz	0.2
W	0.7

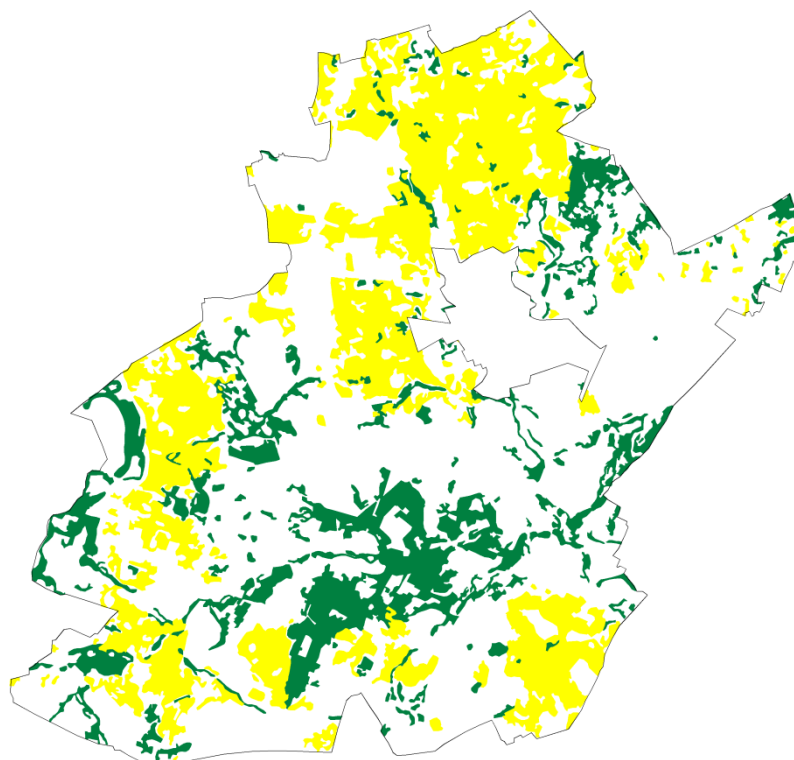
Źródło: Obliczenia własne na podstawie mapy glebowo-rolniczej

Orientacyjna mapa kompleksów rolniczej przydatności gleb

Orientacyjna mapa typów gleb

Orientacyjna mapa występowania gleb organicznych (kolor zielony) oraz gleb o najwyższej przydatności dla rolnictwa (na podstawie szczegółowej mapy glebowo rolniczej w skali 1:25000)

Orientacyjne udziały poszczególnych kompleksów przydatności rolniczej gleb w powierzchni ogólnej gminy

KOMPLEKS	% OGÓLNEJ POWIERZCHNI GMINY
2	26.7
5	14.8
4	13.0
6	8.0
7	8.0
8	1.9
3	1.3
9	1.1
2z	3.4
3z	6.8
Ls	12.5
N	1.4
Tz	0.2
W	0.7

Źródło: Obliczenia własne na podstawie mapy glebowo-rolniczej

LASY

Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię ponad 2,7 tys. ha, czyli ok. 13% powierzchni gminy (jest to wskaźnik znacząco niższy od przeciętnej wojewódzkiej). Położone są w kilku rozczłonkowanych kompleksach – z których największy leży w centralnej części gminy - na południe od miasta, ponadto do największych obszarów zaliczają się: na północny-zachód od miasta i na wschód od miasta.

Lasy na terenie gminy rozmieszczone są bardzo nierównomiernie. Kompleksy leśne występują głównie w północnej, środkowej i wschodniej części gminy, porastają mało urodzajne gleby wykształcone na sandrowych osadach piaszczysto-żwirowych. Przeważają siedliska boru świeżego i boru mieszanego świeżego. W drzewostanie dominuje sosna, a udział gatunków liściastych np. brzozy, buka, grabu i dębu niekiedy przekracza kilka %. Zróżnicowane siedliska kilkogatunkowe rosną na żyzniejszych siedliskach lasowych. Obserwuje się stopniowy wzrost udziału gatunków liściastych, o czym świadczy fakt, iż najczęściej występuje ich w lasach do 40 lat. Na uwagę zasługują drzewostany bukowe chronione w rezerwacie przyrody „Wronie”. Niewielkie kompleksy leśne występują także w otoczeniu jeziora Wieczno Południowe w zachodniej części gminy. Są to głównie drzewostany olszowe, wierzbowe i topolowe wykształcone na siedlisku lasu bagiennego.

Pod względem administracyjnym lasy na terenie gminy należą do Nadleśnictwa Golub-Dobrzyń. Część lasów na terenie gminy stanowią lasy ochronne o łącznej powierzchni około 300 ha. Są to przede wszystkim lasy wodochronne w otoczeniu jeziora Wieczno oraz lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody i drzewostany nasienne w rejonie Wronia i torfowiska „Zgniłka”.

Na terenie gminy istnieją przesłanki do dalszych dolesień. Niska przydatność rolnicza gruntów w połączeniu z lokalnymi uwarunkowaniami szczegółowymi, predestynują pewne obszary gminy do zalesienia, jako optymalnej zarówno pod względem ekologicznym ale także gospodarczym, formy zagospodarowania terenu.

SUROWCE MINERALNE

Informacje na temat zewidencjonowanych złóż surowców mineralnych oraz prowadzonej eksploatacji – w tym o terenach górniczych, zwróto poniżej w tabeli. Dane pochodzą z Państwowego Instytutu Geologicznego.

Kod kopaliny	Id złoża	Nazwa złoża	Pow. złoża (ha)	Kopalina	Stan zagospodarowania i uwagi dodatkowe
KN	14249	Czystochleb	1,99	Złóża piasków budowlanych	Złoże zagospodarowane Wyznaczono teren górniczy Wyznaczono obszar górniczy
KN	4064	Jaworze I	0,39	Złóża mieszanek żwirowo-piaskowych	Eksploatacja zaniechana – złoże wyeksploatowane Nie pokazane na rysunku studium Złoże nie objęte terenem górniczym ani obszarem górniczym
KN	4065	Jaworze II	7,00	Złóża piasków budowlanych	Eksploatacja zaniechana Złoże nie objęte terenem górniczym ani obszarem górniczym
KN	10269	Jaworze III	1,67	Złóża mieszanek żwirowo-piaskowych	Eksploatacja zaniechana Wyznaczono obszar górniczy Złoże nie objęte terenem górniczym
KN	10707	Jaworze IV	1,66	Złóża mieszanek żwirowo-piaskowych	Złoże rozpoznane szczegółowo Złoże nie objęte terenem górniczym ani obszarem górniczym
KN	12173	Jaworze V	1,96	Złóża mieszanek żwirowo-piaskowych	Złoże zagospodarowane Złoże nie objęte terenem górniczym ani obszarem górniczym
KN	12437	Jaworze VI	1,86	Złóża piasków – poza piskami szklarskimi	Złoże rozpoznane szczegółowo Wyznaczono teren górniczy Wyznaczono obszar górniczy
KN	14321	Jaworze VII	7,51	Złóża piasków – poza piskami szklarskimi	Złoże rozpoznane szczegółowo
~~KN~~	~~12267~~	~~Małe Radowiska~~	~~1,40~~	~~Złóża piasków – poza piskami szklarskimi~~	~~Złoże zagospodarowane~~
KN	12267	Małe Radowiska	2,00	Złóża piasków – poza piskami szklarskimi	Złoże eksploatowane okresowo Wyznaczono teren górniczy Wyznaczono obszar górniczy
KN	13670	Orzechowo II	6,16	Złóża piasków – poza piskami szklarskimi	Złoże rozpoznane szczegółowo Wyznaczono teren górniczy Wyznaczono obszar górniczy

KR	171	Węgorzyn	5,72	Złoże wapieni jeziornych (kredy jeziornej) W nadkładzie złoże zalega torf o zasobach około 62 tys.m3 przydatny do celów rolniczych i ogrodnich.	Złoże rozpoznane szczegółowo Złoże nie objęte terenem górniczym ani obszarem górniczym
KN	13887	Węgorzyn J	6,00	Złoże piasków budowlanych	Złoże skreślone z bilansu zasobów Nie pokazane na rysunku studium

WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

System hydrologiczny gminy jest dosyć złożony. Gmina w całości leży w zlewni Wisły, jednak poszczególne jej części odwadniane są do trzech zlewni cząstkowych:

- największa – zachodnia i południowa część gminy odwadniana jest przez Strugę Toruńską i jej dopływy – w tej zlewni mieści się także podsystem Jeziora Wieczno oraz podsystem (cząstkowa zlewnia) Zgniłka
- część południowo-wschodnia oraz centralna (okolice miasta) odwadniana jest przez Strugę Wąbrzeską (w tej zlewni leży między innymi Jezioro Zamkowe)
- część północno-wschodnia odwadniana jest do Osy – przy czym w części zachodniej za pośrednictwem systemu Strugi Radzyńskiej, a w części wschodniej za pośrednictwem zlewni Lutryny (za pomocą lewobrzeżnych dopływów tej rzeki).

Struga Toruńska jest bezpośrednim, prawym dopływem Wisły, której całkowita długość wynosi 51,3 km. Na terenie gminy występuje górny bieg cieką o długości około 13,5 km. Struga bierze swój początek z mokradła stałego w sąsiedztwie miejscowości Nielub na wysokości 95 m n.p.m. i następnie łączy się ze Strugą Wielzijdzką i Kanałem Wieczno. Dorzecze Strugi ma powierzchnię 360 km². Średni spadek cieką wynosi około 0,126 % co świadczy, że jest to przebieg wyrównany. Głównym źródłem zasilania rzeki są wody podziemne. Struga Toruńska stanowi odbiornik wód z rowów melioracyjnych nie tylko na terenie gminy, ale i na terenach sąsiednich. Przez system rowów melioracyjnych do rzeki dostają się zanieczyszczenia związane przede wszystkim z gospodarką rolną.

Struga Wąbrzeska zbiera wody z powierzchni 179,2 km². Sieć wodna odprowadzająca wody do Strugi rozwinęła się głównie na obszarze sandru wąbrzeskiego oraz wysoczyzny morenowej. Struga Wąbrzeska bierze swój początek z niewielkiego mokradła położonego na wysokości 97,5 m n.p.m., w pobliżu miejscowości Jarantowice. Struga uchodzi do Drwęcy na wysokości 60 m n.p.m. Przy jej długości wynoszącej 34,4 km ma spadek 0,13 %. Struga Wąbrzeska przepływa przez jeziora Zamkowe, Frydek i Radowiskie.

Północno-zachodnia część obszaru gminy położona jest w dorzeczu Osy. Teren ten odwadnia Kanał Siciński, który wpływa do Lutryny i z Osą łączy jez. Sitno. Kanał Siciński ma zlewnię o powierzchni 75,5 km kw, która jest zmeliorowana gęstą siecią rowów i drenów. Kanał ma długość 22 km, natomiast spadek 0,13%.

Poza omówionymi wyżej najważniejszymi ciekami teren gminy odwadniany jest także przez system rowów melioracyjnych, spośród których większość stanowią rowy otwarte, a jedynie część z nich to rowy przykryte. Rowy melioracyjne są w większości przypadków znacznie zarosnięte (wysokie trawy i chwasty), często zanieczyszczone (gałęzie, śmieci itp.), co znacznie utrudnia przepływ wody. Zdecydowana większość z nich wymaga udrożnienia.

Największymi zbiornikami wód powierzchniowych na terenie gminy są jeziora: Wieczno Płd., północna część jez. Zamkowego, Sitno, Szańce, Szczurkowskie i Radowiskie.

Jezioro Wieczno zajmuje powierzchnię 429,10 ha na terenie gminy znajduje się 143,24 ha. Jego głębokość średnia wynosi 4,1 m, natomiast roślinność wodna zajmuje 15,2 ha (7,6% powierzchni jeziora) i aż 85% linii brzegowej. Zlewnia jezior zajmuje 50,3 km², w której występują głównie pola uprawne i częściowo tereny leśne, stanowiące naturalną barierę ochronną wód jeziora. Na jego wschodnim brzegu znajduje się Ośrodek Wypoczynkowy Przydwórz.

Jezioro Zamkowe zajmuje powierzchnię 79,62 ha. ~~W gminie Wąbrzeźno występuje tylko północna część jeziora o powierzchni około 10,52 ha.~~ **W Gminie Ryńsk występuje tylko północna część jeziora o powierzchni około 10,52 ha.** Średnia głębokość jeziora wynosi 5,9 m, natomiast głębokość maksymalna - 18,0 m. W zlewni jeziora przeważają pola uprawne, co w połączeniu z silnie rozwiniętą linią brzegową nie jest korzystne dla jego czystości.

Jezioro Sitno zajmuje powierzchnię 68,09 ha. Jego średnia głębokość wynosi 1,1 m, natomiast głębokość maksymalna tylko 3,0 m. Jezioro znajduje się w stadium silnego zarastania, co wynika z jego niewielkiej głębokości. Pod względem dostępności turystycznej brzegów jezioro to należy uznać za mało korzystne.

Jezioro Szczurkowskie ma powierzchnię 30,65 ha. Jest to jezioro płytkie, gdyż jego średnia głębokość wynosi 1,9 m, natomiast głębokość maksymalna 2,8 m. Długość jeziora wynosi ponad 1 km, natomiast szerokość 355 m. Jezioro położone jest na obszarze bezleśnym, jedynie niewielką wyspę na jeziorze w części porasta las. Jezioro charakteryzuje się korzystną dostępnością turystyczną i może być wykorzystywane dla celów rekreacyjnych i wypoczynkowych.

Jezioro Radowiskie zajmuje powierzchnię 15,78 ha. Głębokość maksymalna jeziora wynosi tylko 1,8 m, natomiast głębokość średnia - 1,2 m. Jezioro charakteryzuje się złą dostępnością brzegową i nie nadaje się dla celów wypoczynkowych i rekreacyjnych.

Jez. Szańce (10,6 ha, gł. śr. 2,5 m, gł. max - 10 m) - ze względu na dobrą dostępność linii brzegowej może być wykorzystywane do celów wypoczynku i rekreacji.

Z wód powierzchniowych stojących wymienić należy ponadto liczne na terenie gminy tzw. „oczka wodne”. Powierzchnia tego typu zbiorników wynosi najczęściej 200 - 500 m². Zbiorniki te są często w stadium zarastania i wymagają oczyszczania i pogłębiania a także wprowadzenia roślinności szpalerowej (drzewa i krzewy) w sąsiedztwie linii brzegowej. Oczka wodne występują głównie w wysoczyznowej części gminy.

~~Do ważnych elementów hydrograficznych gminy Wąbrzeźno, ze względu na funkcję retencyjną należy zaliczyć mokradła stałe i okresowe.~~ **Do ważnych elementów hydrograficznych Gminy Ryńsk, ze względu na funkcję retencyjną należy zaliczyć mokradła stałe i okresowe.** Mokradła magazynują znaczne zapasy wody deszczowej i roztopowej. Ich występowanie związane jest z rzeźbą terenu, budową geologiczną utworów powierzchniowych i ich przepuszczalnością, intensywnością opadów, możliwością zasilania wodami gruntowymi oraz działalnością melioracyjną. Mokradła występują głównie w zagłębieniach bezodpływowych na wysoczyźnie morenowej oraz w strefach brzegowych jezior.

Największe powierzchnie mokradeł występują w sąsiedztwie wsi: Czystochleb, Małe Radowiska, Ludowice, Sitno, Myśliwiec i Orzechówko.

Gmina posiada ok. 4300 ha gruntów zmeliorowanych, melioracje te wykonane były na początku XX wieku. Największe kompleksy terenów zmeliorowanych występują na gruntach wsi : Orzechówko, Ryńsk, Zieleń, Jarantowice i Pływaczewo. Aktualny stan melioracji jest niezadowolający, występują wieloletnie zaniedbania.

Znaczne tereny w gminie są słabo odwadniane lub też mają charakter bezodpływowy, gdzie przeważa infiltracja, a nie spływ (związane jest to zarówno z ich pagórkowatą rzeźbą z licznymi zagłębieniami, jak też z charakterem podłoża) – dotyczy to w różnym stopniu całego obszaru gminy. Lokalnie sieć hydrologiczna jest uboga, a charakter rzeźby terenu wskazuje, że w pewnych miejscach wyznaczenie działów wodnych ma charakter wyłącznie orientacyjny (działy wodne na niektórych odcinkach są niepewne), a pewne powierzchnie są rzeczywiście bezodpływowe (spływ do dolinek i zagłębień bezodpływowych).

Podstawowe informacje na temat jezior przedstawiono w tabeli.

Podstawowe parametry jezior o powierzchni ponad 20 ha

jeziro	powierzchnia (ha)*		wysokość lustra wody (M NPM)	objętość (TYS. M ³)	głębokość średnia (M)	głębokość maksymalna (M)
	I*	II*				
Sitno	51,0	48,2	95,7	541,1	1,1	3,0
Szczurkowskie	26,0	25,4	93,7	480,7	1,9	2,8
Wieczno Południowe**	183,5	199,4	91,0	4358,2	2,2	4,1
Zamkowe**	70,0	69,6	93	4132,8	5,9	18,0

Wszystkie dane według opracowania „Jeziora województwa kujawsko-pomorskiego”

*Powierzchnia: I – wg Choińskiego (Katalog jezior Polski) – pomiar z mapy w skali 1:50 000; II – wg Choińskiego (Katalog jezior Polski) – dane Instytutu Rybactwa Śródlądowego

** tylko w części na terenie gminy

~~Teren gminy Wąbrzeźno należy do zasobnych w wody podziemne. Teren Gminy Ryńsk należy do zasobnych w wody podziemne.~~ Występowanie i zasobność tych wód uzależniona jest od wielkości i intensywności występowania opadów atmosferycznych, ukształtowania powierzchni terenu, budowy geologicznej podłoża, warunkującej odpowiednią jego przepuszczalność. W obniżeniach terenu o trudno przepuszczalnym lub nieprzepuszczalnym podłożu powstały mokradła stałe i okresowe, gdzie woda gruntowa utrzymuje się na głębokości 0,5 - 1,0 m od powierzchni terenu. Na obszarach tych występują też wody holocenijskie tzw. wierzchówki, wykorzystywane często przez miejscową ludność. Wody te ze względu na stan sanitarny nie nadają się do spożycia. Zasobność tych wód uzależniona jest głównie od opadów atmosferycznych. ~~Oprócz wód holocenijskich na terenie gminy Wąbrzeźno występują wody gruntowe plejstocenijskie.~~ **Oprócz wód holocenijskich na terenie Gminy Ryńsk występują wody gruntowe plejstocenijskie.**

Pierwszy ich poziom występuje w serii piaszczystej i żwirowo-piaszczystej na glinach i pomiędzy glinami, na głębokości 4-12 m od powierzchni terenu. Drugi poziom plejstocenijski występuje na głębokości 10-20 m poniżej terenu, w utworach piaszczystych i żwirowych pod drugim pokładem glin zwałowych. Trzeci poziom wodonośny występuje w serii piaszczystej, pod gliną zwałową na głębokości poniżej 20 m. Gmina leży poza obszarami występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA. PROBLEMY EKOLOGICZNE GMINY

~~Gmina Wąbrzeźno jest obszarem o stosunkowo dobrym stanie środowiska i w porównaniu z innymi obszarami o stosunkowo małej skali przekształceń środowiska.~~

Gmina Ryńsk jest obszarem o stosunkowo dobrym stanie środowiska i w porównaniu z innymi obszarami o stosunkowo małej skali przekształceń środowiska. Zidentyfikować tu można następujące kategorie oddziaływania na środowisko:

- potencjalne zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych ze strony gospodarki komunalnej, przedsiębiorczości, rolnictwa i komunikacji;
- potencjalne zagrożenia czystości powietrza - przede wszystkim ze strony indywidualnych systemów grzewczych ("niska emisja"), gospodarki i komunikacji;
- potencjalne zagrożenia hałasem - związane przede wszystkim z transportem;
- potencjalne zagrożenia antropopresją - ze względu na podmiejskie położenie, gmina jest miejscem penetracji rekreacyjnej mieszkańców Wąbrzeźna, co stwarza zagrożenia dla lasów i wód.

Gmina nie jest przedmiotem szczegółowych badań wykonywanych przez inspekcję ochrony środowiska, co pośrednio potwierdza brak istotnych z punktu widzenia województwa (czy chociażby ponadlokalnych) zagrożeń. Niestety sposób prowadzenia pomiarów stanu środowiska i publikacji ich wyników, w dużym stopniu utrudnia charakterystykę tak małych obszarów, jakimi są poszczególne gminy – szereg danych publikowanych jest sumarycznie dla powiatów, lub też są to mechaniczne interpolacje danych zebranych w kilkudziesięciu zaledwie na terenie regionu punktach pomiarowych. Powyższe ograniczenia powodują, iż monitoring stanu środowiska jest bardzo dokładny dla poszczególnych punktów pomiarów – a te są wyznaczane zwłaszcza w miejscach szczególnie zagrożonych lub szczególnie cennych przyrodniczo. ~~Dla pozostałych obszarów (do których zalicza się gmina Wąbrzeźno) zakres dostępnych danych i informacji jest znacznie uboższy, a niektóre zagadnienia można charakteryzować prawie wyłącznie w sposób pośredni.~~ Dla pozostałych obszarów (do których zalicza się Gmina Ryńsk) zakres dostępnych danych i informacji jest znacznie uboższy, a niektóre zagadnienia można charakteryzować prawie wyłącznie w sposób pośredni. Dla tego typu gmin Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska bada jedynie wybrane aspekty stanu i zagrożeń środowiska (i to tylko w wybranych latach), a dostępność danych jest tu znacznie niższa, niż w obszarach o dużych zagrożeniach, czy silnej degradacji środowiska.

Dostępne dane (przede wszystkim publikowane w corocznych raportach WIOŚ w Bydgoszczy) wskazują na następujące parametry środowiska:

- a) ciek Struga Toruńska - wg danych z roku 2005 poniżej jeziora Wieczno Południowe notował parametry odpowiednie dla IV klasy czystości; pod względem parametrów biologicznych określany jako ciek o zadowalającym stanie wód, nie spełnia jednak warunków bytowania ryb;
- b) badane jeziora z terenu gminy klasyfikowane są: Sitno - klasa czystości: poza klasą; podatność na degradację: poza kategorią (ostatnie badanie - rok 1998); Wieczno Południowe - klasa czystości: II; podatność na degradację: poza kategorią (ostatnie badanie - rok 2005).
- c) wody podziemne – na terenie gminy nie ma punktów pomiarowych w sieci krajowej lub regionalnej;
- d) zanieczyszczenia powietrza – według danych za rok 2005 notowano następujące parametry zanieczyszczenia powietrza:
  - - średnie roczne stężenie dwutlenku siarki (2005 r.) lokowało gminę w przedziale 2-3 $\mu\text{g}/\text{m}^2$ – co było wartością dosyć niską na tle województwa,
  - - średnie roczne stężenie dwutlenku azotu (2005 r.) lokowało gminę w przedziale 12-14 $\mu\text{g}/\text{m}^2$ – co było wartością niską na tle województwa,

- - średnie roczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 (2005 r.) lokowało gminę w przedziale 24-26 $\mu\text{g}/\text{m}^2$ – co było wartością przeciętną na tle województwa,
  - - średnie roczne stężenie benzenu (2005 r.) lokowało gminę w przedziale 2-3 $\mu\text{g}/\text{m}^2$ – co było wartością przeciętną na tle województwa,
  - - maksymalne stężenie 8-godzinne tlenku węgla (2005 r.) wynosiło 7 – 8 $\mu\text{g}/\text{m}^2$ – co było wartością bardzo wysoką na tle województwa
- e) zanieczyszczenie gleb – badania prowadzone w końcu lat 90-tych wskazują na pewne podwyższenie poziomu siarki w północnej i południowej części gminy (co nie jest typowe na obszarach wiejskich województwa);
- f) erozja gleb – w większości obszaru gminy zidentyfikowano słabe zagrożenia erozją wodną;
- g) potencjalnym zagrożeniem występowania nadzwyczajnych zagrożeń środowiska jest przebieg ruchliwej linii kolejowej oraz zbiegających się w Wąbrzeźnie dróg wojewódzkich; Wąbrzeźno - ze względu na pełnienie roli także ośrodka przemysłowego jest miejscem transportu surowców o różnej skali potencjalnego zagrożenia dla środowiska.

Jak się wydaje ,najważniejszym potencjalnym zagrożeniem stanu środowiska, zwłaszcza w kontekście specyficznych uwarunkowań wodnych i rzeźby terenu, jest działalność rolnicza, związana z uprawami polowymi (pojawia się tu zagrożenie zwiększonej erozji w obszarach o znacznym nachyleniu terenu, jak też zanieczyszczeń nawozami wód wskutek spływu powierzchniowego) oraz hodowlą, zwłaszcza w dużych gospodarstwach.

Podkreślić należy, że stan czystości wszystkich badanych wód powierzchniowych jest obecnie znacznie korzystniejszy, niż jeszcze kilkanaście lat wcześniej.

Pewnym zagrożeniem dla większych skupisk zabudowy jest także tzw. "niska emisja" z mało wydajnych urządzeń grzewczych zainstalowanych w domostwach (zwłaszcza instalacje wykorzystujące węgiel kamienny) – problem jest zauważalny przy niesprzyjających uwarunkowaniach klimatycznych (zwłaszcza w okresie jesiennym).

OCHRONA PRZYRODY

Gmina nie należy do obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Ochroną objęto około 43% ogółu powierzchni, przy czym:

- 8500 ha obejmuje obszar chronionego krajobrazu;
- 68,7 ha – rezerwat przyrody,
- 183,1 ha – użytki ekologiczne.

Centralna i północna część gminy jest objęta ochroną w randze obszaru chronionego krajobrazu. „Obszar kompleksu torfowiskowo-jeziorno-leśnego Zgniłka-Wieczno-Wronie” chroni największy na tym terenie kompleks torfowiskowy ze zbiorowiskami roślinnymi i szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt, a także największe na terenie Pojezierza Chełmińskiego jezioro - Wieczno, użytkowane rekreacyjnie i będące jednocześnie miejscem lęgowym ptactwa. Zdecydowana większość OchK leży na terenie gminy Wąbrzeźno, ale pozostała część także na terenie gminy Płużnica i Dębowa Łąka.

Funkcjonowanie obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa regulują uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego:

- a) Uchwała Nr V/79/11 z dnia 21 lutego 2011 r.,
- b) Uchwała Nr VI/106/11 z dnia 21 marca 2011 r.

Powyższe uchwały precyzują zakazy obowiązujące na terenie powyższych obszarów. Warto zauważyć, że są to ustalenia standardowe, obowiązujące (z nieznacznymi wyjątkami) we wszystkich obszarach chronionego krajobrazu na terenie województwa, nie mające cech specyficznych, związanych z konkretnymi warunkami panującymi w analizowanym obszarze.

Na terenie ochk wprowadza się następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (nie dotyczy realizacji nowych lub rozbudowy i modernizacji istniejących przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona procedura oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę obszarów);
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalnej gospodarcie wodnej lub rybackiej;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodnobotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Charakterystyka OChK na podstawie uchwały Nr VI/106/11 z dnia 21 marca 2011 r.

Rodzaj ekosystemu

łądowo-leśny

Położenie

Gminy: Chelmża, Dębowa Łąka, Kowalewo Pomorskie, Płużnica, Wąbrzeźno

Powiat: golubsko-dobrzyński, toruński, wąbrzeski

Obszar (ha)

11 140

Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów

racjonalna gospodarka leśna polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona roślin metodami biologicznymi, melioracje odwadniające, w tym regulowanie odpływu wody z sieci rowów, dopuszczalne tylko w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, jednak z bezwzględnym zachowaniem w stanie nienaruszonym terenów podmokłych, w tym torfowisk i obszarów wodno-błotnych oraz obszarów źródłiskowych cieków, w przypadku stwierdzonego obniżenia poziomu wód gruntowych niekorzystnego dla racjonalnej gospodarki rolnej - zaleca się melioracje nawadniające

Rezerwat 'Wronie' - utworzony został na mocy zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 października 1978 r. (MP nr 33, poz. 126), w celu zachowania ze względów nauko-

wych i dydaktycznych, fragmentów buczyny pomorskiej przy północno-wschodniej granicy zasięgu buka.

Głównym przedmiotem ochrony w rezerwacie jest zespół roślinny żyznej buczyny niżowej (Melico - Fagetum), gdzie las tworzy buk z domieszką dębu szypułkowego. Drzewostan jest z zasady jednowarstwowy, z słabo rozwiniętą warstwą podszytową. W przerzedzeniach występują zwarte kępy samosiewu jaworu, zajmujące obecnie około 15 % powierzchni zespołu. Z gatunków charakterystycznych stwierdzono występowanie perlówki jednokwiatowej, rzadkiej w tym regionie kraju. Aspekt wiosenny runa tworzą przede wszystkim zawilec gajowy i gajowiec żółty. W runie letnim dominuje marzanka wonna, prosownica rozpięchła, wiechlina gajowa i konwalijka dwulistna.

Na terenie gminy występuje 12 pomników przyrody ożywionej :

- wielopienny cis pospolity (forma krzewiasta) w parku w Ryńsku ("Cis Mikołaja z Ryńska");
- skupienie 4 dębów w parku w Ryńsku;
- skupienie 5 drzew w parku w Ryńsku (4 dęby i kasztanowiec);
- skupienie 2 buków w oddz. 31d - leśnictwo Wronie;
- skupienie 2 dębów - leśnictwo Czystochleb, oddz. 65b;
- skupienie 5 jodeł pospolitych w leśnictwie Wronie, oddz. 25z;
- skupienie 3 jodeł pospolitych w leśnictwie Wronie, oddz. 25k;
- kasztanowiec w miejscowości Węgorzyn;
- dąb w miejscowości Myśliwiec na terenie starego cmentarza;
- dąb szypułkowy w leśnictwie Wronie w oddz. 37d;
- lipa drobnolistna przy drodze Sosnówka-Ludowice.

Pomnikiem przyrody nieożywionej jest głaz narzutowy w leśnictwie Nielub, oddział 59f. Ma obwód 10,7 m i wysokość 1,1 m.

Liczne użytki ekologiczne tworzą przede wszystkim bezodpływowe zagłębienia okresowo zalewane, porośnięte zespołami zaroślowo-szuwarowymi, bagna, zatorfione zagłębienia wytopiskowe z drzewostanem naturalnym (olcha, brzoza) i zespołem zaroślowym, w tym mszary z chronioną rosziczką okrągłolistną.

Na terenie gminy znajduje się ponadto szereg parków i ogrodów zabytkowych. Są one położone w następujących miejscowościach: Nielub, Orzechowo, Ryńsk, Sosnówka, Wałycz, Węgorzyn, Wronie, Trzcianek i Zieleń. .

Na tle innych gmin województwa (także sąsiednich) rangę i powierzchnię obiektów i obszarów chronionych w gminie, uznać należy za relatywnie małą.

Gmina wchodzi w skład obszaru Zielonych Płuc Polski

GMINA WĄBRZEŻNO W SIECI NATURA 2000

GMINA RYŃSK W SIECI NATURA 2000

Natura 2000 to program utworzenia w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu (sieci) obszarów objętych ochroną przyrody. Podstawą dla tego programu jest Dyrektywa Ptasia, Dyrektywa Siedliskowa (Habitatowa) oraz szereg innych rozporządzeń i dokumentów

wykonawczych. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy i wymienia w załącznikach Dyrektyw. W ramach programu wyznaczone zostają. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (Special Protection Areas - SPA) oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (Special Areas of Conservation - SAC), na których obowiązują specjalne regulacje prawne. Każde państwo członkowskie musi opracować i przedstawić Komisji Europejskiej listę obszarów najcenniejszych pod względem przyrodniczym, zawierających gatunki i siedliska przyrodnicze umieszczone w Dyrektywach Ptasiej i Siedliskowej. Po przedłożeniu listy, następuje proces ewaluacji i selekcji obszarów na poziomie europejskim i obszar zostaje oficjalnie zatwierdzony jako składnik sieci.

Obszar Natura 2000 został w Polsce wprowadzony w Ustawie o ochronie przyrody z 2004 roku:

„Art. 25. 1. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- 1) obszary specjalnej ochrony ptaków,
- 2) specjalne obszary ochrony siedlisk.

2. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody (wymienionych w ustawie).”

Wg informacji z oficjalnego serwisu Ministerstwa Ochrony Środowiska oraz listy Shadow List (uaktualnienie z 2008 roku) na terenie gminy nie znajdują się obszary oficjalnie włączone albo czekające na włączenie do sieci Natura 2000, czy też obszary zgłoszone do Shadow List. Najbliższe obszarowi gminy obszary zaliczane do którejkolwiek z tych kategorii, leżą w odległości kilkudziesięciu kilometrów (w stosunku do najbliższej położonych, odległość ta znacznie przekracza 20 km). Najbliższe obszary w sieci Natura 2000, to obszary w dolinie Drwęcy, dolinie Wisły, na Pojezierzu Brodnickim oraz tzw. Zbocza Plutowskie. Jak się wydaje, z bardzo dużą dozą odpowiedzialności można stwierdzić, iż gmina nie wpływa w sposób zauważalny na stan tych obszarów, gdyż ewentualne generowane oddziaływania są na tyle niskie, iż niemożliwe do identyfikacji i kwantyfikacji (teoretycznie można uwzględnić jedynie zanieczyszczenia wód odprowadzanych z terenu gminy do systemów Drwęcy i Wisły, należałoby tu jednak uwzględnić fakt, iż także inne rozległe obszary odprowadzają zanieczyszczenia do tych systemów, jak również należałoby uwzględnić rodzaj chronionych siedlisk i ewentualny wpływ na nie poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń; bardzo trudno jest się odnieść do innych potencjalnych zagrożeń generowanych na terenie gminy, jak na przykład udział w generowaniu ruchu drogowego, zanieczyszczeń powietrza, itp.)

Teoretycznie, potencjalne oddziaływanie może wystąpić poprzez Strugę Wąbrzeską, która jest dopływem Drwęcy.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Dziedzictwo kulturowe to zasób rzeczy nieruchomych i ruchomych wraz ze związanymi z nimi wartościami duchowymi, zjawiskami historycznymi i obyczajowymi danego obszaru, uznawany za godny ochrony prawnej dla dobra społecznego i jego rozwoju oraz przekazania następnym pokoleniom z uwagi na wartości historyczne, patriotyczne, religijne, naukowe i artystyczne. Dziedzictwo kulturowe ma znaczenie dla tożsamości, ciągłości rozwoju społecznego, politycznego i kulturalnego, upamiętniania zdarzeń, kultywowania poczucia piękna oraz wspólnoty cywilizacyjnej.

Zabytek - według Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami to rzecz (nieruchomość, np. budynek, cmentarz lub krajobraz kulturowy albo rzecz ruchoma, np. dzieło sztuki użytkowej, obraz, rzeźba, znalezisko archeologiczne) lub zespół rzeczy, które są dziełem człowieka lub są związane z jego działalnością i stanowią świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, a które powinny być zachowane ze względu na swoją wartość artystyczną, naukową i historyczną.

Zabytkami nieruchomymi są krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zieleni zaprojektowanej, także miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji. Zabytkami nieruchomymi są także stanowiska archeologiczne.

Formami ochrony prawnej zabytków są wpisy do rejestru zabytków, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego lub ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na podstawie wcześniej sporządzanych gminnych i wojewódzkich ewidencji zabytków.

Obecnie obowiązuje podział na:

- zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości,
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych,
- zabytki archeologiczne - zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Zabytkiem przyrody określa się najczęściej szczególnie cenne drzewo, grupę drzew (park, las, aleję, skwer lub inną formę zieleni komponowanej itp.) lub głąz narzutowy.

Wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii i zabytki przyrody) stanowią zasoby dziedzictwa kulturowego

~~RYS HISTORYCZNY GMINY WĄBRZEŻNO~~

RYS HISTORYCZNY GMINY RYŃSK

~~Gmina Wąbrzeźno położona jest na terenie historycznej Ziemi Chełmińskiej.~~

[Gmina Ryńsk położona jest na terenie historycznej Ziemi Chełmińskiej.](#)

W zaraniach państwa polskiego teren ten był kresową kasztelanią i terenem ciągłych walk z plemionami bałtyjskimi, których trzon stanowili Prusowie.

W połowie X w. władcy państwa Polan zakończyli proces jednoczenia Wielkopolski, Kujaw i Mazowsza, w tym także regionu chełmińskiego. W wyniku podziału Polski testamentem Bolesława Krzywoustego Ziemia Chełmińska weszła w skład dzielnicę mazowieckiej, którą otrzymał Bolesław Kędzierzawy.

W 1222r. Konrad Mazowiecki umocnił pozycję biskupa Chrystiana, nadając mu znaczne uposażenie w Ziemi Chełmińskiej (otrzymał m in. osadę wiejską Buk).

Wkrótce do stałej ochrony granicy pruskiej Konrad Mazowiecki postanowił w 1226r. sprowadzić Zakon Krzyżacki, układy zakończyły się nadaniem zakonowi Ziemi Chełmińskiej, w zamian książę oczekiwał pomocy w zwalczaniu najazdów pruskich oraz w przyszłości opanowania terenu Prus.

W XIII i XIV w. na terenie państwa krzyżackiego miała miejsce szeroko rozwinięta akcja kolonizacyjna. Osadnicy przybywali z terenów Zach. Europy oraz państwa Polskiego, a od poł. XIV w. pojawili się również osadnicy z Prus. W tym też okresie na północ od Wąbrzeźna prawdopodobnie powstała wieś nosząca dziś nazwę Prusy.

Ostry konflikt o terytoria zakonu doprowadził na pocz. XV w. do wojny polsko-krzyżackiej. Dopiero wojna trzynastoletnia (1454-1466) i II pokój toruński z 1466r spowodowały, że ziemia chełmińska powróciła do państwa polskiego. Wchodziła odtąd w skład Prus Królewskich, które dzieliły się na trzy województwa: chełmińskie, malborskie, pomorskie i biskupią Warmię. Województwo chełmińskie objęło krzyżackie okręgi administracyjne na obszarze dawnej ziemi chełmińskiej i lubawskiej oraz posiadłości biskupstwa chełmińskiego.

II poł. XVI w. i pierwsze ćwierćwiecze XVII w., to okres największej świetności Wąbrzeźna i okolicznych miejscowości. Wokół miasta rozciągały się dobra biskupa chełmińskiego, stanowiące tzw. Klucz wąbrzeski, w skład którego wchodziły oprócz miasta i zamku także folwark Cymbark (bez zabudowań), wieś szlachecka Prusy, folwark Sitno zorganizowany na przełomie XVI/XVII wieku (dawniej wieś), z domem i zabudowaniami gospodarskimi oraz domkami 10 ogrodników, wieś gburska Myśliwiec, posiadająca 32 włóki ziemi.

Działania wojsk szwedzkich na terenie Ziemi Chełmińskiej w latach 1628-1629 spowodowały zniszczenia miast i wsi. Najbardziej dostrzegalne zmiany nastąpiły we wsi gburskiej w Myśliwcu. Najtragiczniejszy los spotkał Wąbrzeźno i dobra biskupie położone wokół miasta w czasie II najazdu szwedzkiego w latach 1655-1660. Szwedzi zniszczyli w ziemi wąbrzeskiej wsie i folwarki. Po zniszczeniu zamku wąbrzeskiego i zaniechaniu jego odbudowy, biskupi chełmińscy, odwiedzając dobra klucza wąbrzeskiego i miasto zatrzymywali się najczęściej w swoim folwarku w Sitnie. Wiek XVIII był dla ziemi wąbrzeskiej okresem dalszego regresu gospodarczego, podobnie jak i większości miast Rzeczypospolitej. Przyczyniła się do tego szczególnie wojna północna (1700-1721). Na pocz. XVII w. w majątkach biskupstwa chełmińskiego w większości kluczy przeprowadzono czynszowanie gospodarstw chłopskich. W 1773r ziemia chełmińska znalazła się pod zaborem pruskim. Zniesiono podziały na województwa, zachowano natomiast dwa dawne powiaty: chełmiński i michałowski. Państwo pruskie dokonało wówczas konfiskaty dóbr kościelnych, starostw, królewszczyzn i niektórych dóbr szlacheckich. Sprowadzono osadników z Niemiec, w okolicach Wąbrzeźna zamieszkało kilka rodzin niemieckich: w Pływaczewie- 3, w Trzcianie -3 i w Zieleniu -2. W latach 1807- 1815 dawne województwo chełmińskie włączono do Księstwa Warszawskiego. Tereny te stały się częścią departamentu bydgoskiego, który po 1815r ponownie powrócił do Prus (przywrócono podziały administracyjne sprzed 1807r).

W 1872r. oddano dworzec kolejowy w Wąbrzeźnie oraz nowo wybudowaną linię kolejową Toruń-Jabłonowo (przedłużoną następnie do Olsztyna). W 1887r. z części powiatów brodnickiego, chełmińskiego, grudziądzkiego i toruńskiego utworzono powiat wąbrzeski. Po I wojnie światowej wszedł w skład nowoutworzonego województwa pomorskiego. W latach 1939-1945 województwo to zostało włączone do Rzeszy Niemieckiej w ramach okręgu Gdańsk- Prusy Zachodnie.

Po II wojnie światowej ponownie utworzono województwo pomorskie (z powiatem wąbrzeskim), które istniało do 27.06. 1950r., kiedy to weszło w skład województwa bydgoskiego. Po likwidacji powiatów w ramach reformy administracyjnej 30.06.1975r. powstała gmina Wąbrzeźno w ramach woj. toruńskiego. Województwo toruńskie z niewielkimi różnicami pokrywało się z obszarem województwa chełmińskiego z k. XVIw. Od stycznia 1999r. Wąbrzeźno jest siedzibą samorządu powiatowego i gminnego, wchodzi w skład woj. kujawsko-pomorskiego.

UKŁADY PRZESTRZENNE RURALISTYCZNE

Zdecydowana większość miejscowości w gminie posiada długi rodowód historyczny, w przewadze średniowieczny. W wyniku przemian dziejowych jedynie w części z nich zachowały się czytelne do

czasów obecnych historyczne układy przestrzenne . Do takich wartościowych miejscowości należy zaliczyć:

Jarantowice

(Arnoldsdorf, Arnsdorf, Jarnoltowice, Jarrentowitz, Jarentowitz, Jarnoltkowice)

Wieś o rodowodzie średniowiecznym, wzmiankowana w źródłach od XIII w. Krzyżacy zbudowali tam kościół zniszczony w wojnie trzynastoletniej. Po spustoszeniu zarazami i wojnami wyludniona. W XVII wieku przybyli tam osadnicy holenderscy, którzy założyli gminę ewangelicką, zbudowali szkołę i zbór. Na początku XX wieku jedna z najludniejszych wsi w okolicy.

Historyczny układ przestrzenny typu przydrożnicowego prezentowany w przekazach kartograficznych czytelny współcześnie w terenie.

Myśliwiec

(Mazewicz, Metzelbitz, Myslywecz, Myschling, Mischlewitz)

Wieś o średniowiecznym rodowodzie , wzmiankowana w 1391r jako własność komtura papowskiego. Własność zakonu do 1421r, potem biskupów chełmińskich. W wieku XVII i XVIII opisywana jako wieś gburska z 12 włókami gruntów dzierżawnych. Po pruskiej sekularyzacji danicy i zagrodnicy otrzymali dobra na własność. W końcu XIXw. było tam 113 budynków, 69 domów, 537 mieszkańców.

Historyczny układ przestrzenny typu przydrożnicowego ze skupioną zabudową prezentowany w przekazach kartograficznych zachowany współcześnie w terenie.

Orzechowo

(Osechowo, Orzechowo, Orszechow, Orschecow, Nuschdorff, Orsichau)

Wieś na korzeniu średniowiecznym, wzmiankowana od XV w. jako własność zakonu krzyżackiego, komturstwa golubskiego, później kowalewskiego. W 1616r wieś była własnością miasta Torunia. Wieś folwarczna, pod koniec XIXw. miała szkołę. Obok działała cegielnia.

Historyczny układ przestrzenny przydrożnicowy z folwarkiem, o skupionej zabudowie dobrze zachowany w terenie.

Ryńsk

(Renis, Renys, Renycz, Reynis, Rynsko)

Wieś średniowieczna, z kościołem z 1300r wzniesionym przez zakon krzyżacki. Od 1423 r własność rycerska. W XVII wieku szlachecka, w rękach rodziny Działyńskich. W 1705r odnowili oni miejscowy kościół.

Następnymi dziedzicami dóbr klucza ryńskiego byli Wilxyccy, Sumiński, Mielżyński, berlińczyk- J. Lehmann. Od niego kupiła dobra Komisja Osiedleńcza w 1886r. Rozparcelowano ją w 1902r. Był tam zbór ewangelicki, dwa cmentarze, szkoła, działała straż ogniowa.

Historyczny układ przestrzenny wielodrożnicowy o skupionej zabudowie, udokumentowany w materiałach kartograficznych, dobrze zachowany w terenie.

Stanisławki

(Bergwalbe)

Pierwsze wzmianki z XVIIw. , kiedy majątek należał do Plemińskich. W XVIII była tam szkoła, wieś razem ze Starą Gapą miała 221 ha powierzchni. W pocz. XXw. były tam 62 domy.

Wieś przydrożnicowa, zabudowa skupiona. W terenie czytelny układ historyczny.

Zaradowiska

(Za Radowisk)

W 1772r była to wieś królewska z folwarkiem W 1780r grunty oddano w dzierżawę szarwarkom. W 1830r dokonane były uwłaszczenia. Wieś miała wiatrak, cmentarz.

Czytelny częściowo w terenie układ ruralistyczny rzędówki z czasów akcji kolonizacyjnej. Zabudowa rozproszona.

Zieleń

(Sellen, Zelen, Seelin, Żelen, Zeleń)

Wieś lokowana w 1338r przez komtura kowalewskiego. Siedziba parafii w XIV w. Po pokoju toruńskim własność królewska z folwarkiem. W 1886r zniszczył ją wielki pożar. Wieś posiadała wówczas szkołę, kuźnię, karczmę, cmentarz, od 1893r kolejowy przystanek towarowy. Historyczny układ przestrzenny owalnicowy o skupionej zabudowie, udokumentowany w materiałach kartograficznych, dobrze zachowany w terenie.

W obszarze gminy nie ma zachowanych układów ruralistycznych sprzed czasów krzyżackich. Najwcześniejsze są układy przydrożnicowe ze skupioną zabudową, jak w Jarantowicach, Myśliwcu, Stanisławkach. Późniejsze przykłady do układy rzędowe z czasów pruskiej akcji kolonizacyjnej, co ilustrują Jaworze, Cymbark, Zaradowiska.

ZABYTKI SAKRALNE

Do grupy tej zaliczyć należy kościoły , kaplice wraz z obiektami towarzyszącymi , takimi jak plebanie i cmentarze przykościelne, grzebalne wszystkich wyznań, czynne i nieczynne. Są to obiekty o wybitnej wartości zabytkowej oraz walorach urbanistycznych i krajobrazowych, podlegające ochronie konserwatorskiej wraz z otoczeniem. Cmentarze dodatkowo jako miejsca pochówku, miejsca pamięci i pomniki historyczne podlegają ochronie w ramach ustawy z 31.01.1959r o cmentarzach i chowaniu zmarłych (D.U. 00.23.295)

KOŚCIOŁY I OBIEKTY TOWARZYSZĄCE

Jarantowice- kościół ewangelicki, obecnie rzymsko-katolicki filialny, pw św. Maksymiliana Kolbe z 1785r, drewniany. (rej. Zabytków nr A/343/122)

Orzechowo- kościół par. pw. św. Marii Magdaleny z końca XIV w. gotycki, murowany z kamienia i cegły ze starodrzewiem porastającym teren. (rej. Zabytków A/196/99)

Ryńsk- kościół par. pw. Św. Wawrzyńca z I poł. XIVw., wieża i kruchta z 1608r, gotycki, z kamienia polnego. (rej. Zabytków nr A/200/103);

kościół ewangelicki, obecnie rzymsko-katolicki, filialny pw. Najśw. Serca Pana Jezusa, wzniesiony w latach 1897-1898, murowany z cegły na kamiennym podmurowaniu

Zieleń- Kościół parafialny p.w.śś. Apostołów Piotra i Pawła, z I poł. XIV w. Gotycki, ceglany. (nr rej. Zabytków A/125/44)

CMENTARZE

Cmentarze czynne i nieczynne wszelkich wyznań posiadają znaczną wartość historyczną a także walory krajobrazowe ze względu na towarzyszący, czasami bardzo wartościowy drzewostan.

Na terenie gminy jest 35 cmentarzy, w tym 29 nieczynnych od 1945 r ewangelickich.

Czystochleb - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Frydrychowo - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Jarantowice - ewangelicki, II poł.XVIIIw., nieczynny
Jarantowice - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Jarantowice - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Jaworze - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Jaworze - ewangelicki, kon.XXw., nieczynny
Jaworze - ewangelicki, pocz.XXw., nieczynny
Ludowice - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Ludowice - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Łabędź - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Łabędź - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Michałki - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Małe Radowiska - ewangelicki, II poł. XIXw., nieczynny
Myśliwiec - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Nielub - katolicki, 1939, nieczynny
Nielub - rodowy, kon. XIX w., nieczynny
Orzechowo - przykościelny, pocz. XXw., w miejscu średniowiecznego, nieczynny
Orzechowo - katolicki, II poł.XIXw., czynny
Orzechowo - ewangelicki, kon. XIXw., nieczynny
Pływaczewo - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Ryńsk - katolicki, kon. XIXw., czynny
Ryńsk - parafialny kat., 1929, czynny
Ryńsk - przykościelny, ewangelicki, 1800, nieczynny od 1927r
Sosnówka - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Stanisławki - katolicki, I poł. XIXw., nieczynny
Stanisławki – 3 cmentarze ewangelickie, w tym jeden - II poł.XIXw., nieczynny
Wałycz - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Węgorzyn - ewangelicki, poł.XIXw., nieczynny
Zaradowiska - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
Zieleń - parafialny, 1960r, czynny
Zieleń - przykościelny, ok. 1900r, w miejscu średniowiecznego, czynny
Zieleń - ewangelicki, II poł. XIXw., nieczynny

ZESPOŁY DWORSKO- I PAŁACOWO-PARKOWE, FOLWARKI

Buk

Pozostałości zespołu: dwór drewniany z II poł. XIXw., park typu krajobrazowego z drzewostanem, czworak. Znaczne walory krajobrazowe

Jarantowice

Pozostałości zespołu dworskiego, dwór murowany z kon. XIXw. z terenem parku

Katarzynki

Pozostałości zespołu: dwór murowany z 1902r, założenie parkowe, krajobrazowe z drzewostanem, sad, zabudowania gospodarcze, obora, budynki mieszkalne robotników- czworak i dwa dwojaki z pocz. XXw.

Makswald

Pozostałości zespołu dworsko-parkowego z pocz . XXw.

Małe Radowiska

Zespół złożony z dworu murowanego z ok. 1875r z aleją dojazdową kasztanową, otaczającego parku typu krajobrazowego, dziedzica gospodarczego z zabudowaniami, trzech dwojaków z 1912r przy drodze do Czystochlebia (Wałczyka).

Nielub

Zespół złożony z dworu murowanego XIX/XXw., parku typu krajobrazowego z okazałym drzewostanem, stawem, ogrodów użytkowych , dziedzica z zabudowaniami gospodarczymi : gorzelnią murowaną, kuźnią, oborą, owczarnią, stolarnią –wszystkie z II poł. XIXw. Mieszkalne zabudowania po drugiej stronie drogi: trzy czworaki i jeden dwojak XIX/XXw. Układ przestrzenny dobrze zachowany, wysokie walory historyczne i krajobrazowe.

Orzechowo

Pozostałości zespołu: dwór murowany z II poł. XIXw., część założenia parkowego typu krajobrazowego z sadem, obora murowana z II poł. XIXw.

Orzechówko

Pozostałości zespołu: dwór murowany z kon. XIXw., park typu krajobrazowego, budynek gospodarczy z kon. XIXw. na dziedzińcu gospodarczym.

Plebanka

Pozostałości zespołu z zachowanym terenem parkowym i dziedzińcem gospodarczym

Pływaczewo

Pozostałości zespołu: dwór murowany z lat 20-tych XXw., ogród od str. pd., obora murowana, mieszkalne budynki-czworak i dwojak z kon. XIXw.

Pływaczewko

Pozostałości zespołu przy drodze do Sabłonowa, 1 km od zabudowań wsi Pływaczewo: dwór murowany z XIXw., przebudowany w 1936r, zadrzewienia parkowe, stajnia, chlewnia z oborą, dwa dwojaki. Zespół dworsko-parkowy o pow. 0,25 ha.

Prusy

Pozostałości zespołu: dwór murowany z 1902r, wraz z drogą dojazdową do majątku, zabudowania gospodarze, relikty parku- grupa drzew

Przydwórz

Pozostałości domeny: dwa budynki dworu, jeden z XVIII., drugi z XIX, budynek gospodarczy, ośmiorak, zieleń o charakterze parkowym. Stan zły.

Rozgart

Pozostałości zespołu w postaci zabudowań z XIXw i ogrodu.

Ryńsk

Zespół złożony z dworu murowanego XVIII/XIXw., przebudowywanego w 1879 r. z oficynami, parku typu krajobrazowego ze stawem, cennym starodrzewiem, zachowanego układu drogowego, grupy czterech czworaków i dwojaka przy szosie, kościoła poewangelickiego z pocz. XXw w obrębie parku.

Sosnówka

Zespół złożony z dworu murowanego z kon. XIXw., oficyny, rozległego parku typu krajobrazowego z cennym drzewostanem i zachowanym rozplanowaniem, zabudowań gospodarczych wokół prostokątnego dziedzińca –chlewni, dwóch obór, budynków mieszkalnych robotników przy drodze do Trzciana. Większość elementów przestrzennych zespołu dobrze zachowane.

Stary Zieleń

Pozostałości zespołu: ruiny dworu murowanego z poł.XIXw., park krajobrazowy ze stawem i okazałym drzewostanem ,słupy bramy przy głównym wjeździe, część d. gorzelnii, i magazynów, d. dom mieszkalny robotników sezonowych z II poł. XIXw., przebudowany w latach 90-tych XXw.

Trzcianek

Zespół złożony z dworu murowanego z pocz. XXw., zadrzewienia parkowego, dwóch przebudowanych czworaków, dziedzińca gospodarczego ze szpalerem jesionów . Stan dobry.

Wałycz

Zespół złożony z pałacu murowanego z kon. XIXw., otaczającego parku typu krajobrazowego z zachowanym starodrzewiem i układem przestrzennym, ogrodów użytkowych, zabudowań gospodarczych wokół prostokątnego dziedzińca- warsztat, gorzelnia, kuźnia, obora, na pn. dwa czworaki .

Większość elementów przestrzennych zespołu dobrze zachowane.

Węgorzyn

Pozostałości majątku rozparcelowanego w kon. XIXw.: dwór murowany z II poł. XIXw., rządcówka z budynkiem gospodarczym, park typu krajobrazowego na malowniczym terenie ze stawem, rowami, starodrzewiem, cmentarzem poewangelickim w zach. części. Całość kompozycji przestrzennej zatarta.

Wronie

Zespół złożony z pałacu murowanego z IV ćw. XIXw. otoczonego parkiem typu krajobrazowego ze stawem, starodrzewiem, rządcówki murowanej z okresu budowy, dziedzińca z zabudowaniami gospodarczymi- oborą, spichlerzem, po zach. stronie spichlerz utworzony z przebudowanego w XVIIw kościoła średniowiecznego.

Większość elementów przestrzennych zespołu dobrze zachowane

ZABYTKOWE PARKI I ZAŁOŻENIA ZIELENI KOMPONOWANEJ UJĘTE W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

/Lp.	Miejscowość	Rodzaj parku	Pow. w ha	Czas powstania
1.	Ryńsk	dworski	3,50	XVIII/XIX
2.	Wałycz	pałacowy	2,84	XIX

ZZABYTKOWE PARKI I ZAŁOŻENIA ZIELENI KOMPONOWANEJ WYZNACZONE DO UJĘCIA W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

/Lp.	Miejscowość	Rodzaj parku	Pow. w ha	Czas powstania
1.	Buk soł. Jarantowice	dworski	ok. 0,90	k. XIX
2.	Jarantowice	zagrodowy	ok. 1,00	k. XIX
3.	Makswałd	dworski	ok. 0,70	k. XIX
4.	Małe Radowiska	dworski	1,25	2 poł. XIX
5.	Nielub	dworski	0,70	XIX
6.	Orzechowo	dworski	2,80	XIX
7.	Orzechówko	dworski	ok. 0,70	k. XIX
8.	Pływaczewo	dworski	ok. 1,25	k. XIX
9.	Pływaczewo	dworski	0,25	k. XIX
10.	Prusy	dworski	0,75	XIX/XX
11.	Przydwórż	dworski	ok. 0,60	XIX
12.	Rozgart	dworski	0,20	XIX
13.	Sosnowka	dworski	2,00	XIX
14.	Stary Zieleń	dworski	ok. 2,10	poł. XIX
15.	Trzcianek	dworski	1,60	XIX
16.	Węgorzyn	dworski	1,40	XIX

ZABYTKI TECHNIKI I KULTURY MATERIALNEJ

Stacja kolejowa w Zieleniu na trasie Toruń-Jabłonowo otwartej w 1871r, dróżniczówki

Leśniczówki murowane z II poł. XIXw.: Czystochleb, Wronie, Zabijak

Budynki gorzelni z II poł. XIXw. w Nielubiu, Ryńsku, Starym Zieleniu, Wałyczu.

Budynki mleczarni z kon. XIXw w Ryńsku.

Budynki kuźni z II poł. XIXw. w Nielubiu, Orzechowie, Wałyczu, Węgorzynie

SZKOŁY I ZESPOŁY POSZKOLNE

Czystochleb

Ryńsk

Jarantowice

Stanisławki

Ludowice

Trzciano

Łabędź

Węgorzyn

Małe Radowiska

Wronie

Myśliwiec

Zieleń

Orzechowo

Budynki szkół murowane,ceglane II poł. XIXw. i

Orzechówko

pocz. XXw. wraz z zabudową towarzyszącą,

Pływaczewo

zielenią

Przydwórż

ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

Na terenie gminy istnieją dwa stanowiska archeologiczne o formach eksponowanych w terenie. Są to wczesnośredniowieczne i późnośredniowieczne **grodzisko w Ryńsku** oraz **dwa kurhany w Małych Radowiskach** z kultury łużyckiej. Oba są objęte pełną ochroną w postaci wpisu do rejestru.

Ponadto jest ok.1000 stanowisk nie eksponowanych w terenie, rozpoznanych w ramach AZP. Są to obszary zastrzegane do obserwacji archeologicznych. Ich lokalizacja przedstawiona jest w załączniku graficznym.

WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH NIE EKSPONOWANYCH

Cymbark	13
Czystochleb	45
Jarantowice	76
Jaworze	20
Ludowice	45
Łabędź	14
Małe Radowiska	94
Myśliwiec	43
Nielub	2
Orzechówko	49
Orzechowo	49
Pływaczewo	69
Przydwórż	29
Ryńsk	125
Sitno	42
Stanisławki	17
Trzcianek	24
Trzciano	15
Wałyczyk	57
Wałycz	17
Węgorzyn	27
Zieleń	39

Poza zabytkami wymienionymi w prezentowanych grupach funkcjonalnych gmina posiada jeszcze inną zabudowę historyczną, w znacznej części mieszkalną, ujętą w ewidencji. Dla pełnego, aktualnego poznania zasobów zabytkowych należy sprawdzać spis zabytków rejestrowych i spis wojewódzkiej ewidencji zabytków, prowadzone przez WUOZ w Toruniu.

EWIDENCJA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA W GMINIE WĄBRZEŻNO BEZ OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW

EWIDENCJA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA W GMINIE RYŃSK BEZ OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW

BUK

Dwór, pozostałości, drewniany II poł.XIXw.

D. czworak, murowany, kon. XIXw.

CZYSTOCHLEB

D. szkoła, ob. bud. mieszkalny, murowana XIX/XXw., z budynkiem gosp.

D. karczma, murowana, kon. XIXw. z dwoma bud. gosp.

Leśniczówka, murowana, kon. XIXw., nadl. Golub-Dobrzyń

Dom I, murowany-szachulcowy, pocz. XXw.

Dom II, murowany-szachulcowy, pocz. XXw.

JARANTOWICE

Szkoła, murowana, kon. XIXw., rozbud. 1964

Szkoła murowana, lata 20-te XXw.

D.karczma, murowana, II poł. XIXw.
Chata nr 61, drewniana, poł. XIXw.
Chata nr 67 , drewniana, poł. XIXw.
Chata nr 70 , drewniana, poł. XIXw.
Chata nr 71, drewniana, poł. XIXw.
Chata nr 72, drewniana, poł. XIXw.
Chata nr 80 ,murowana, pocz. XXw.
Chata nr 94 ,drewniana, poł. XIXw.
Chata nr 111, drewniana , kon. XVIIIw.
Dom nr 121, murowany, pocz. XXw., ze starszą oborą, spiżarnią i kurnikiem
Nr 3, dawny dwór, murowany, kon. XIXw.

JARANTOWICZKI

Dom nr 5, murowany, kon. XIXw.,z budynkiem gosp.

JAWORZE

Domr 14, murowany, ok.1913r
Domr 17, murowany, XIX/XXw
Domr 18, murowany, XIX/XXw
Dom nr 20- d. karczma, murowana, 1890r z chlewnią
Kapliczka MB, murowana, 1946r

KATARZYNKI

D. dwór, nr 2, murowany, 1902r z bud. gosp., oborą,
D. rządówka, nr 9, w zesp. folw., mur., 1902
D. czworak, murowany, pocz. XXw
Kapliczka MB, murowana, 1945r

LUADOWICE

D.szkoła, nr 42, murowana, kon. XIXw.
D.szkoła, , murowana, pocz. XXw.
Chata nr 46, drewniana, XIXw.
Dom nr 55, murowany , Kon. XIXw. z bud. gosp.
Kapliczka MB Różańcowej , murowana, 1945r

ŁABĘDŹ

szkoła, murowana, pocz. XXw

MAKSWAŁD

Budynek gosp. w zespole podworskim, murowany, pocz. XXw

MAŁE RADOWISKA

Dwór, murowany, ok. 1875r
Spichlerz w zespole dw-park., murowany, kon. XIXw
Chlewnia w zespole dw-park., murowana, kon. XIXw
Obora w zespole dw-park., murowany, II ćw. XXw
Dwojak, nr 36, murowany 1912, przebud. II poł. XXw.

Dwojak, nr 37, murowany 1912
Dwojak, nr 38, murowany 1912
D. karczma, nr 31, murowana, ok. 1910
D. szkoła, murowana, 1905-1910
Kapliczka, figura Chrystusa na kolumnie , 1927

MICHAŁKI

Kapliczka z płytą z 1935, krzyżem z 1996

MŁYNIK

Dom, nr 1, murowany, kon. XIXw.
Dom, nr 2, murowany, kon. XIXw. z bud. gosp. mur., stodołą drewnianą
Dom, nr 4, murowany, kon. XIXw.

MYŚLIWIEC

D. karczma, nr 1, murowana, kon. XIXw.
D. szkoła, nr2, murowana, II poł. XIXw., rozb. 1965
D. szkoła, nr2, murowana, pocz. XXw., z bud. gosp. mur.- drewn. XXw.
D. dróżnicówka, nr 52, murowana, ok. 1871/przy linii kolejowej Toruń-Olsztyn/

NIELUB

D. dwór, murowany, XIX/XXw.
Gorzelnia w zesp. pał.-park., murowana, II poł. XIXw.
Kuźnia w zesp. pał.-park., murowana, II poł. XIXw.
Obora w zesp. pał.-park., murowana, II poł. XIXw.
Owczarnia w zesp. pał.-park., murowana, II poł. XIXw.
Stolarnia w zesp. pał.-park., murowana, II poł. XIXw.
D. czworak I, nr 12f, murowany, XIX/XXw
D. czworak II, nr 12f, murowany, XIX/XXw
D. czworak, nr 12h, murowany, XIX/XXw
D. dwojak, nr 12g, murowany, XIX/XXw

ORZECHOWO

Plebania przy kościele par.Marii Magdaleny, murowana, pocz. XXw.
Pozostałości dwóch zesp. folwarcznych:
D. dwór, nr 36, murowany, IIpoł.XIXw,
D. rządcówka, murowana, pocz. XXw.
D. pięciorak, murowany, pocz. XXw. z bud.gosp.
D. owczarnia, murowana,Kon. XIXw.
D. kuźnia, murowana, Kon. XIXw.
Obora w zespole dw.-park., murowana, II poł.XIXw.
D. szkoła, nr 33, murowana, ok. 1904. z d. toaletami, bud. gosp. z tego czasu
Szkoła, murowana, II Pol. XIXw.
Remiza, murowana, 20-lecie międzywojenne XXw.
Kuźnia z bud.mieszk.,nr 14 , murowana, pocz. XXw.
Dom, nr 5, murowany, pocz. XXw
Dom, nr 6, murowany, pocz. XXw

Dom, nr 7, murowany, pocz. XXw
Dom, nr 8, murowany, pocz. XXw , z bud.gosp.
Dom, nr 23, murowany, pocz. XXw , z bud. gosp., stodołą drewnianą
Dom, nr 24, murowany, pocz. XXw , z bud. gosp., oborą, stodołą grewn.
Dom, nr 26, murowany, lata 20-te XXw
Dom, nr 27, murowany, I dekada XXw
Dom, nr 29, murowany, kon . XIXw, z bud. gosp.
Dom, nr 30, murowany, I dekada XXw , ze stodołą drewn.
Dom, nr 42, murowany, kon. XIXw , z bud. gosp.
Dom, nr 43, murowany, kon. XIXw , ze stajnią, bud. gosp., stodołą drewnianą,
Dom, nr 45, murowany, pocz. XXw
Dom, nr 46, murowany, pocz. XXw
Dom, nr 47, murowany, pocz. XXw , z bud. gosp.
Dom, nr 48, murowany, pocz. XXw, z bud. gosp.
Dom, nr 49, murowany, pocz. XXw
Dom, nr 50, murowany, pocz. XXw
Dom, nr 53, murowany, pocz. XXw
Dom, nr114, murowany, pocz. XXw

ORZECHÓWKO

D. dwór, murowany, kon. XIXw z bud. gosp. mur. z tego czasu
D. karczma, murowana, ok. 1900r
D. szkoła, murowana, II poł.XIXw. z bud. gosp.mur.
Dom, nr 22, murowany, II poł. XIXw
Chata, nr 23, gliniana, pocz. XXw.

PLEBANKA

D. dwór, murowany , pocz, XXw. z chlewnią glinianą z kon. XIXw.

PŁYWACZEWO

D. dwór ,murowany, XIXw., przebud. 1936
Stajnia, murowana, kon. XIXw., w zespole dw.-park
D. chlewnia z oborą, ob.mieszkalno-gosp., murowany, kon. XIXw.
w zespole dw.-park
D. dwojak, nr 61, murowany, pocz. XXw.
D. dwojak, nr 63, murowany, pocz. XXw.
Dwór, nr 17, murowany, lata 20-te XXw. z oborą
D. czworak, nr 18,murowany, kon. XIXw.
D. czworak, nr 19,murowany, kon. XIXw.
D. karczma, nr 5, murowana, II poł. XIXw.
D. szkoła, nr 15, murowana ,XIX/XXw. z bud. gosp mur.-drewnianym z pocz. XXw
Szkoła, murowana, pocz. XXw. ze stajnią
Dom, nr 21, murowany, 1857, z bramą wjazdową, suszarnią- kurnikiem, oborą
Dróżnicówka, murowana, ok. 1871, z bud. gosp., przy linii Toruń-Olsztyn

PRUSY(ob. Jarantowice 1)

D. dwór, murowany, 1902

PRZYDWÓRZ

Dwór, nr 4, murowany, kon. XVIIIw., rozbud. pocz. XX, z budynkiem gosp. mur. i pozostałościami folwarku

D. ośmiorak, murowany, pocz. XXw.

Szkoła, murowana, kon. XIXw, z bud. gosp.

ROZGART

D. dwór, murowany, ost. ćw. XIXw.

Dom, nr 1, murowany, ok. 1885

Dom, nr 2, murowany, ok. 1885

Dom, nr 6, murowany, ok. 1885

Dom, nr 7, murowany, ok. 1885

RYŃSK

Plebania przy kościele par.p.w. św. Wawrzyńca

D. rządcówka plebanii, ul.M.z Ryńska 28, mur., 1934

D. kościół ewangelicki, ob. filialny rz-kat., murowany, pocz. XXw

Kapliczka Najświętsze Serce Jezusa, murowana, 1946r

D. dwór- ob. szkoła, murowany, XVIII/XIXw, przebud, z oficyną prawą, mur. ok. 1800, lewą XVIII/XIX

D. spichlerz dworski z mieszkaniami, ob. mieszk., mur., XVII-XVIIIw.

D. wozownia dworska, murowana, kon. XIXw.

D. czworak, ul. Mikołaja z Ryńska 14, mur., ok. 1871

D. czworak, ul. Mikołaja z Ryńska 18, mur., ok. 1871

D. czworak, ul. Mikołaja z Ryńska 20, mur., ok. 1871

D. czworak, ul. Mikołaja z Ryńska 24, mur., ok. 1871

D. dwojak, ul. Jaszczurkowców 3, mur., poł. XIXw.

D. gorzelnia, ul. Młyńska 3, ob. młyn, murowany, 1876

Poczta, ul. Mikołaja z Ryńska 12, mur., kon. XIXw.

Mleczarnia, mur., kon. XIXw.

D. piekarnia, ul. Mikołaja z Ryńska 19, mur., kon. XIXw.

D. gospoda, ul. Mikołaja z Ryńska 21, mur., kon. XIXw.

Dom, ul. Mikołaja z Ryńska 7, mur., kon. XIXw.

Dom, ul. Mikołaja z Ryńska 15, mur., kon. XIXw. z bud. gosp.

Dom, ul. Mikołaja z Ryńska 7, mur., kon. XIXw. z bud. gosp.

Dom, ul. Mikołaja z Ryńska 17, mur., kon. XIXw.

Dom, ul. Mikołaja z Ryńska 23, mur., kon. XIXw. z bud. gosp.

Dom, ul. Mikołaja z Ryńska 27, mur., kon. XIXw. z bud. gosp.

Dom, ul. Mikołaja z Ryńska 32, mur., pocz. XXw., z chlewnią

Dom, ul. Cisowa 3, mur., kon. XIXw. z bud. gosp.

Dom, ul. Jaszczurkowców 9, mur., kon. XIXw. z bud. gosp.

Dom, ul. Jaszczurkowców 13, mur., kon. XIXw. z bud. gosp.

Dom, ul. Kościuszki 4, mur., 1902r, z chlewnią

Dom, ul. Krótka 2, mur., kon. XIXw.

D. dom ogrodnika, ul. Parkowa2, kon. XIXw., z bud. gosp.

Dom, ul. Strażacka 2, mur., 1938r

SABŁONOWO

Dom, nr 55, mur., ok. 1888r.

Dom, nr 56, mur., ok. 1888r. ze stodołą mur-glinianą, II poł. XIXw.

Dom, nr 58, mur., ok. 1888r.

Dom, nr 59, mur., ok. 1888r.

Dom, nr 60, mur., ok. 1888r./nieużytkowany/ ze stodołą stajnią mur.-drewn. IIpoł.XIX

Dom, nr 61, mur., ok. 1888r. z oborą , letnią kuchnią mur.i stodołą drewn. z II poł. XIXw.

Dom, nr 71, mur., ok. 1888r.

Dom, nr 76, mur., ok. 1888r.

D. leśniczówka, nr 70, mur., ok. 1875

SITNO

D. dwójak nr 16/18, mur., 1912

SOSNÓWKA

Dwór, nr 1, mur., kon. XIXw.

Oficyna , nr 2, mur. poł.XIXw.

Zespół gosp: chlewnia, dwie obory, mur., II poł. XIXw.

D. czworak I, mur., II poł. XIXw. z oborą

D. czworak II, mur., II poł. XIXw.

Remiza, ob. sklep,mur., kon. XIXw.

STANISŁAWKI

D. szkoła,nr 11, mur., 1856, rozb. 1898, ob.kaplica, z bud.gosp.

D. karczma, mur., Kon. XIXw. z bud. gosp.

Dom, nr 12, mur., lata 30-te XXw

Dom mieszk.-gosp., nr 34, I poł. XIXw.

Chata, nr 35, drewn., ok. 1840r ze stajnią mur.

Chata nr 36, drewn., ok.1840r, ze stodołą, stajnią

STARY ZIELEŃ

Dwór-pozostałości, mur., ok. 1850

Dom prac. sezonowych, ob.mieszk.,mur., II poł. XIXw

D. gorzelnia, w zesp.dw-park, mur, II poł. XIXw., z magazynem

Dom nr 87, mur. , poł.XIXw., z bud. gosp.

TRZCIANEK

Dwór, nr 1, mur. pocz. XXw.

D. rządcówka ,nr 2, mur., pocz. XXw.

D. czworak, nr 3, mur. pocz. XXw.

D. czworak, nr 4, mur. pocz. Xxw.

TRZCIANO

D. szkoła, mur., pocz. XXw., z bud. gosp.

WAŁYCZ

Zespół pał.-parkowy: dwór murowany, oficyny mur. kon. XIXw.
Bud.gosp., mur. pocz. XXw.
Gorzelnia., mur. IV ćw. XIXw.
Kuźnia, mur., II poł.XIXw.
Obora, mur. IV ćw. XIXw.
D. czworak I, mur., poł. XIXw
D. czworak II, mur., poł. XIXw

WĘGORZYN

Dwór, mur, II poł. XIXw. z bud. gosp.
D. dwojak, mur., kon. XIXw.
D. dwojak, mur., kon. XIXw.
D. owczarnia, ob. mieszk., nr 19, mur., 1912r
D. karczma, ob. mieszk., mur., kon. XIXw. z bud. gosp., stajnią
D. kuźnia, ob. remiza, mur., pocz. XXw.
Dom, nr 13, mur-szachul., II poł. XIXw.
Dom, nr 14, mur., II poł XIXw. z bud. gosp. , stodołą
Dom, nr 15, mur., II poł XIXw., z bud. gosp., stodołą
Dom, nr 16, prawdop. rządcówka, mur., II poł XIXw. z bud. gosp.mur-glinianym z pocz. XIXw., stodołą
Dom, nr 18, mur., pocz. XXw.
Dom, nr 23, mur., pocz. XXw.
Dom, nr 24, mur., pocz. XXw., z bud. gosp.
Dom, nr 26, mur., pocz. XXw., z bud. gosp.
Dom, nr 27, mur., pocz. XXw.
Dom, nr 29, mur., pocz. XXw.
Dom, nr 36, mur., pocz. XXw., z bud. gosp., stodołą
Kapliczka MB Królowej Różańca, mur. 1949r

WRONIE

Czworak w zesp. dw- park., I ćw. XXw.
Szkoła, mur., pocz. XXw.
Leśniczówka, mur., lata 20-te XXw. Nadl. Golub-Dobrzyń

ZABIJAK

D.leśniczówka, mur., II poł. XIXw.

ZARADOWISKA

Dróżniczówka, mur. ok. 1871

ZIELEŃ

Nr 17, Plebania przy kościele par. śś. apostołów Piotra i Pawła, z bud. gosp.
Dom nr 15, mur., kon. XIXw., z chlewnią
Dom nr 16, mur., 1886, z oborą, chlewnią
Dom nr 18, d. organistówka, mur., kon. XIXw.
Dom nr 19, mur., kon. XIXw.
Poczta, mur.,kon. XIXw. z bud. gosp.

Dom nr 52, d. karczma, mur., kon. XIXw.
 D. gorzelnia w zespole folw., nr 64
 Dom nr 65
 Bud. stacji kolejowej, mur., ok. 1871
 Dróżnicówka, mur., ok. 1871
 Bud. mieszkalny prac. Kolei, mur. ok. 1871

SPIS PARKÓW PODWORSKICH GMINY WĄBRZEŻNO

SPIS PARKÓW PODWORSKICH GMINY RYŃSK

Buk, Soł. Jarantowice ok. 0,50 ha	Prusy ok. 1,00ha
Jarantowice ok. 0,40 ha	Przydwórż ok. 0,75 ha
Katarzynki ok. 0,80 ha	Rozgart ok. 0,30 ha
Makwałd ok. 1,00 ha	Ryńsk ok. 3,50 ha
Małe Radowiska ok. 1,20 ha	Sosnówka ok. 2,00ha
Nielub ok. 0,70 ha	Stary Zieleń ok. 1,90 ha
Orzechowo ok. 2,80 ha	Trzcianek ok. 1,60 ha
Orzechówko ok. 0,80 ha	Wałycz ok. 2,84 ha
Plebanka ok. 0,30 ha	Węgorzyn ok. 1,40 ha
Pływaczewo ok. 1,00ha	Wronie ok. 2,30 ha

~~Gmina Wąbrzeźno – zabytki architektury i budownictwa ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków (stan na 19 listopada 2010 r.)~~

Gmina Ryńsk – zabytki architektury i budownictwa ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków (stan na 19 listopada 2010 r.)

LP	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	OBIEKT	DATOWANIE
1	Cymbark			budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w
2	Cymbark			budynek gospodarczy	4 cw. XIX w
3	Czystochleb			budynek mieszkalny	XIX /XX w
4	Czystochleb			budynek mieszkalny	1914 r.
5	Czystochleb			dróżnicówka	XIX /XX w
6	Czystochleb		56	budynek mieszkalny	XIX /XX w
7	Czystochleb		35	Leśniczówka	k. XIX w
8	Czystochleb		20	budynek mieszkalny	pocz. XX w
9	Czystochleb		14	budynek mieszkalny	pocz. XX w
10	Czystochleb		13	szkoła	k. XIX w
11	Czystochleb		11	szkoła	XIX /XX w
12	Jarantowice		3	dwór	1902 r.
13	Jarantowice			budynek mieszkalno gospodarczy	poł. XIX w
14	Jarantowice			budynek gospodarczy	XIX /XX w
15	Jarantowice			karczma	II poł. XIX w
16	Jarantowice			budynek mieszkalny	XIX /XX w
17	Jarantowice			budynek mieszkalny	XIX /XX w
18	Jarantowice		121	budynek gospodarczy	k. XIX w
19	Jarantowice		121	budynek gospodarczy	1878 r.
20	Jarantowice		117	budynek mieszkalno-gospodarczy	XIX /XX w
21	Jarantowice		84 b	szkoła	pocz. XX w
22	Jarantowice		80	budynek mieszkalny	pocz. XX w
23	Jarantowice		71	budynek gospodarczy	II poł. XIX w
24	Jarantowice		71	budynek mieszkalny	poł. XIX w
25	Jarantowice		31	budynek mieszkalny	XIX / XX w
26	Jarantowice		27	budynek mieszkalny	XIX / XX w

27	Jarantowice		14	budynek mieszkalny	XIX / XX w
28	Jarantowiczki			dom mieszkalny	XIX / XX w
29	Jarantowiczki			dom mieszkalny	XIX / XX w
30	Jaworze		14	dom mieszkalny	1913 r.
31	Jaworze		17	dom mieszkalny	XIX / XX w
32	Jaworze		17	budynek gospodarczy	XIX / XX w
33	Jaworze		20	karczma	1890 r.
34	Jaworze		33	budynek mieszkalno gospodarczy	XIX / XX w
35	Jaworze		34	budynek mieszkalny	XIX / XX w
36	Jaworze			budynek mieszkalny	XIX / XX w
37	Jaworze		82	budynek mieszkalny	XIX / XX w
38	Katarzynki		3	budynek mieszkalny	XIX / XX w
39	Katarzynki		9	rządówka w zespole podworskim	1902 r.
40	Ludowice			budynek mieszkalny	XIX / XX w
41	Ludowice		66	budynek mieszkalny	k. XIX w
42	Ludowice		55	budynek mieszkalny	k. XIX w
43	Ludowice		42	szkoła	k. XIX w
44	Ludowice			szkoła	XIX / XX w
45	Łabędź		33	budynek mieszkalny	pocz. XX w
46	Małe Radowiska			budynek mieszkalny	XIX / XX w
47	Małe Radowiska			budynek mieszkalny	XIX / XX w
48	Małe Radowiska			dwór w zespole podworskim	ok. 1870 r.
49	Małe Radowiska		38	dwojak (8) w zespole podworskim	1912 r.
50	Małe Radowiska		98	budynek mieszkalno gospodarczy	II poł. XIX w
51	Małe Radowiska			budynek gospodarczy	k. XIX w
52	Małe Radowiska			spichlerz (4) w zespole podworskim	k. XIX w
53	Małe Radowiska			szkoła	1905-1910 r.
54	Małe Radowiska			obora (2) w zespole podworskim	k. XIX w
55	Małe Radowiska			stodoła (3) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
56	Małe Radowiska			stajnia (5) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
57	Małe Radowiska		36	czworak (6) w zespole podworskim	pocz. XX w.
58	Małe Radowiska		37	czworak (7) w zespole podworskim	pocz. XX w.
59	Małe Radowiska			figura przydrożna w zespole podworskim	1927 r.
60	Myśliwiec		1	karczma	k. XIX w
61	Myśliwiec		20	budynek mieszkalny	XIX / XX w
62	Myśliwiec		52	dróżnicówka	ok. 1871 r.
63	Myśliwiec		69	szkoła	pocz. XX w
64	Myśliwiec			dróżnicówka	k. XIX w
65	Myśliwiec			dróżnicówka	k. XIX w
66	Myśliwiec			budynek mieszkalny	XIX / XX w
67	Nielub			dwór w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
68	Nielub			oficyna dworska w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
69	Nielub			chlewnia (13) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
70	Nielub			magazyn (12) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
71	Nielub			stodoła (11) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
72	Nielub			obora (6) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
73	Nielub			obora (7) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
74	Nielub			chlewnia (10) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
75	Nielub			gorzelnia (4) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
76	Nielub			dom mieszkalny robotników folwarcznych (15) w zespole podworskim	XIX/XX w.
77	Nielub			dom mieszkalny robotników folwarcznych (15) w zespole podworskim	XIX/XX w.
78	Nielub			dom mieszkalny robotników folwarcznych (15) w zespole podworskim	XIX/XX w.
79	Nielub			dom mieszkalny robotników folwarcznych (16) w zespole podworskim	XIX/XX w.

80	Orzechowo		17	plebania	pocz. XX w
81	Orzechowo			budynek mieszkalny	1908 r.
82	Orzechowo			budynek mieszkalny	XIX /XX w
83	Orzechowo			budynek mieszkalny	pocz. XX w
84	Orzechowo		45	budynek mieszkalny	XIX /XX w
85	Orzechowo		43	budynek mieszkalny	XIX /XX w
86	Orzechowo		35	budynek mieszkalny	XIX /XX w
87	Orzechowo		33	budynek gospodarczy	ok. 1904 r.
88	Orzechowo		33	szkoła	ok. 1904 r.
89	Orzechowo		36	stajnia w zespole podworskim	II poł. XIX w
90	Orzechowo			dwór w zespole podworskim	2 poł. XIX w
91	Orzechowo			kuźnia	XIX /XX w
92	Orzechowo			budynek inwentarski folwarcznych w zespole podworskim	1880 r.
93	Orzechowo		38	czworak (4) w zespole podworskim	XIX/XX w.
95	Orzechówko			budynek mieszkalny	XIX /XX w
96	Orzechówko		50	budynek mieszkalny	XIX /XX w
97	Orzechówko		44	budynek mieszkalny	XIX /XX w
98	Orzechówko		42	szkoła	2 poł. XIX w
99	Orzechówko			dwór	k. XIX w
100	Orzechówko			karczma	ok. 1900 r.
101	Pływaczewo		23	dwór	pocz. XX w
102	Pływaczewo		1	dwór	XIX w.; przebud. 1936 r.
103	Pływaczewo			budynek gospodarczy przy szkole	XIX / XX w
104	Pływaczewo		5	karczma	przed 1886 r.
105	Pływaczewo		15	szkoła	XIX /XX w
106	Pływaczewo			dróżnicówka	k. XIX w
107	Pływaczewo			dróżnicówka	k. XIX w
108	Pływaczewo		84	dom mieszkalny	XIX / XX w
109	Pływaczewo		23	budynek gospodarczy	pocz. XX w
110	Pływaczewo		22	czworak	k. XIX w
111	Przydwór			szkoła	k. XIX w, I ćw. XX w
112	Przydwór		44	budynek mieszkalny	I poł. XIX w
113	Przydwór		14	budynek mieszkalny	XIX /XX w
114	Przydwór		12	budynek mieszkalny	XIX / XX w
115	Przydwór		2	budynek mieszkalny	XIX /XX w
116	Przydwór		4	dwór w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
117	Przydwór			spichlerz (2) w zespole podworskim	2 poł. XIX w
118	Przydwór			chlewnia (7) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
119	Przydwór			dom rządcy (16) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
120	Rozgart			budynek mieszkalny	XIX /XX w
121	Rozgart		5	dwór	4 ćw. XIX w
122	Rozgart		35	remiza	pocz. XX w
123	Ryńsk	Mikołaja z Ryńska	30	plebania	pocz. XX w
124	Ryńsk	Mikołaja z Ryńska	20	czworak	ok. 1871 r.
125	Ryńsk		1	budynek mieszkalny	k. XIX w
126	Ryńsk		2	budynek mieszkalny	k. XIX w
127	Ryńsk		3	budynek mieszkalny	k. XIX w
128	Ryńsk	Szkolna	4	oficyna dworska prawa w zespole podworskim	ok. 1800 r.
129	Ryńsk	Szkolna	4	budynek gospodarczy przy dworze	XIX w.
130	Ryńsk	Mikołaja z Ryńska	10	poczta	k. XIX w
131	Ryńsk	Mikołaja z Ryńska	14	czworak	ok. 1871 r.

132	Ryńsk	Mikołaja z Ryńska	18	czworak	ok. 1871 r.
133	Ryńsk			budynek mieszkalny	k. XIX w
134	Ryńsk		23	budynek mieszkalny	ok. 1890r.
135	Ryńsk	Mikołaja z Ryńska	24	czworak	ok. 1871 r.
136	Ryńsk			mleczarnia	k. XIX w
137	Ryńsk		21	gospoda	k. XIX w
138	Ryńsk			dwór w zespole podworskim	2 poł. XIX w.; rozbud. 1897 r.
139	Ryńsk			oficyna dworska w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
140	Ryńsk		35	mleczarnia	ok. 1900 r.
141	Sosnówka		2	oficyna dworska w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
142	Sosnówka		1	dwór w zespole poworskim	2 poł. XIX w.
143	Sosnówka			obora (3) w zespole podworskim	2 poł. XIX w,
144	Sosnówka			stajnia (4) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
145	Sosnówka			cielętnik (9) w zespole podworskim	1895 r.
146	Sosnówka			obora pracownicza (18) w zespole podworskim	k. XIX w.
147	Sosnówka		4	dom mieszkalny pracowników folwarcznych (16) w zespole podworskim	k. XIX w.
148	Stanisławki		11	szkoła	1850 r.
149	Stanisławki		36	stajnia	1936 r.
150	Stanisławki		12	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w
151	Stanisławki		11	budynek gospodarczy przy szkole	k. XIX w
152	Stanisławki		35	chałupa	ok. 1840 r.
153	Stanisławki		36	chałupa	ok. 1840 r.
154	Trzcianek			poniatówka	1 ćw. XX w
155	Trzcianek		1	dwór w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
156	Trzcianek			dom mieszkalny robotników folwarcznych w zespole podworskim	k. XIX w.
157	Trzcianek			dom mieszkalny robotników folwarcznych w zespole podworskim	k. XIX w.
158	Wałycz			oficyna wschodnia z bramą w zespole podworskim	4 ćw. XIX w.
159	Wałycz			oficyna zachodnia w zespole podworskim	4 ćw. XIX w.
160	Wałycz			cielętnik (5) w zespole podworskim	1890 r.
161	Wałycz			magazyn zbożowy (6) w zespole podworskim	ćw. XIX w.
162	Wałycz			rządcówka (7) w zespole podworskim	4 ćw. XIX w.
163	Wałycz			kuźnia (8) w zespole podworskim	k. XIX w.
164	Wałycz			obora (10) w zespole podworskim	k. XIX w.
165	Wałycz			obora (11) w zespole podworskim	k. XIX w.
166	Wałycz			stajnia (9) w zespole podworskim	k. XIX w.
167	Wałycz			gorzelnia (4) w zespole podworskim	k. XIX w.
168	Wałycz			dom mieszkalny (23) w zespole podworskim	k. XIX w.
169	Wałycz		22 c	czworak (24) w zespole podworskim	k.XIX w.
170	Wałycz		22 b	czworak (25) w zespole podworskim	k. XIX w.
171	Węgorzyn			budynek gospodarczy za dworem	pocz. XX w
172	Węgorzyn			dwór	XIX /XX w
173	Węgorzyn			budynek gospodarczy	pocz. XX w
174	Węgorzyn		16	rządcówka	2 poł. XIX w
175	Węgorzyn		18	budynek mieszkalny	pocz. XX w
176	Węgorzyn		19	budynek mieszkalny	pocz. XX w
177	Węgorzyn			budynek mieszkalny	pocz. XX w
178	Wronie			dom mieszkalny (4) w zespole podworskim	ok. Poł. XIX w.

179	Wronie			obora i spichlerz (5 i 3) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
180	Wronie			wozownia (6) w zespole podworskim	pocz. XX w.
181	Wronie			chlewnia (7) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
182	Wronie		23	czworak (8) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
183	Zieleń		17	plebania	1905 r.
184	Zieleń		15	budynek gospodarczy świniańnia	ok. 1900 r.
185	Zieleń			poczta	k. XIX w.
186	Zieleń			budynek mieszkalny pracowników PKP	ok. 1871 r.
187	Zieleń			budynek mieszkalny pracowników PKP	ok. 1871 r.
188	Zieleń			dworzec PKP	ok. 1871 r.
189	Zieleń		52	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
190	Zieleń		19	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
191	Zieleń		16	budynek mieszkalny	1886 r.
192	Zieleń		15	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
193	Zieleń			dwór w zespole podworskim	ok. 1850 r.; przebud. 1931 r.
194	Zieleń		65	dom mieszkalny w zespole podworskim	2 poł. XIX w.
195	Zieleń		64	gorzelnia (3) w zespole podworskim	2 poł. XIX w.

Gmina Wąbrzeźno – zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków (stan na dzień 14. listopada 2008 r.)
Gmina Ryńsk – zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków (stan na dzień 14. listopada 2008 r.)

miejsowość	obiekt	czas powstania	data decyzji	nr rejestru	uwagi
Jarantowice	Kościół poewangelicki, ob. filialny rzym.-kat. p.w. Św. Maksymiliana Kolbe, drewniany	1785	06.03.1956	A/205	d. nr woj. toruńs. A/343/122
Małe Radowiska	Dwa kurhany		15.09.1965	C/30	d. nr woj. toruńs. C/25/16
Orzechowo	Kościół paraf. p.w. Św. Marii Magdaleny	k. XIII w., 1685	13.07.1936	A/203	d. nr woj. toruńs. A/196/99
Ryńsk	Kościół paraf. p.w. Św. Wawrzyńca	pocz. XIV., 1608	13.07.1936	A/204	d. nr woj. toruńskiego A/200/103
Ryńsk	Grodzisko		27.09.1965	C/35	d. nr woj. toruńs. C/29/20
Ryńsk	Gorzelnia z zespołu dworsko-parkowego	1876	09.11.2007	A/1338	
Stanisławki	Chałupa w obrębie posesji nr 34, na działce nr 107/2	poł. XIX w.	17.07.1995	A/99	d. nr woj. toruńskiego 665
Wałycz	Pałac	k. XIX w.	18.01.1985	A/208	d. nr woj. toruńskiego 464
Wronie	Dworek myśliwski	XIX/XX w.	27.09.1980	A/209/1	d. nr woj. toruńskiego 358
Wronie	Zespół dworsko-parkowy – park o pow. 2,3 ha	poł. XIX w.	16.06.1987	A/209/2	d. nr woj. toruńskiego 565
Wronie	j.w. – spichlerz (d. kościół)	XIV, XVII w.	j.w.	A/209/3	j.w.
Zieleń	Kościół paraf. p.w. Św. Ap. Piotra i Pawła z urządzeniem wnętrza	XIV w.	20.05.1930	A/206	d. nr woj. toruńs. A/125/44

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy kształtują się korzystnie na tle przeciętnych, co wynika m.in. ze zdecydowanej przewagi zabudowy indywidualnej, cechującej się korzystniejszymi wskaźnikami wielkościowymi.

Liczba mieszkań na terenie gminy jest w miarę stała (ok. 2,4 tys.) – ruch budowlany jest niewielki, co także jest typowe dla tradycyjnych obszarów wiejskich. Maleje liczba mieszkań komunalnych,

co jest spowodowane wyprzedają tych mieszkań ich lokatorom. Dążenie do minimalizowania liczby lokali komunalnych jest słuszne – powinny one być związane ściśle z kategorią osób faktycznie ich potrzebujących. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne jest w gminie typowe dla obszarów wiejskich.

Bardzo szerokiej informacji na temat stanu mieszkań w gminie, ale także na temat mieszkańców mieszkań w gminie, dostarczają wyniki NSP – niestety pochodzą one z 2002 r, są więc mocno zdezaktualizowane. Z danych tych wynika, że największa część mieszkań pochodzi z okresu 1944-79, a następnie z okresu międzywojennego. Najwięcej jest mieszkań o powierzchni 60-80 m kw, ale jednocześnie najwięcej jest mieszkań z 3 izbami, lub większych. W znacznej części mieszkań na 1 mieszkańca przypada ponad 30 m² powierzchni.

USŁUGI (W TYM OCHRONA ZDROWIA)

Oświata i wychowanie są realizowane przez gimnazja w Ryńsku, Zieleniu i Myśliwcu oraz przez szkoły podstawowe w Ryńsku, Zieleniu, Jarantowicach i Myśliwcu. Szkoły w Zieleniu oraz w Myśliwcu działają w ramach zespołów szkół.

We Wroniu działa zespół szkół ponadgimnazjalnych, stwarzający mieszkańcom gminy dobre warunki zdobycia wykształcenia średniego i zawodowego.

Mieszkańcy gminy posiadają dobre warunki dostępu do instytucji ochrony zdrowia,. Na terenie gminy przychodnie placówki medyczne działają aż w 3 miejscowościach, co na terenie gmin wiejskich należy do rzadkości – są to: przychodnia podstawowej opieki zdrowotnej w Sitnie oraz ośrodki zdrowia w Ryńsku i w Zieleniu. Placówki te zapewniają opiekę w dni powszednie oraz (w Ryńsku) w soboty, a w dni wolne oraz poza godzinami pracy – dostępne są placówki w mieście Wąbrzeźno.

Warto zauważyć, że w Wąbrzeźnie działa szpital oraz dostępny jest szeroki zakres leczenia specjalistycznego (są to zadania powiatowe). Mieszkańcy gminy są tu w uprzywilejowanej sytuacji ze względu na małą odległość do Wąbrzeźna. Lecznictwo wysoko-specjalistyczne dostępne jest w niezbyt oddalonych miastach: Toruniu i Grudziądzu.

W Ryńsku funkcjonuje punkt apteczny.

W zakresie usług pocztowych, teren gminy jest obsługiwany przez urząd z Wąbrzeźna oraz placówkę pocztową z Ryńska. Uwzględniając powierzchnię i ludność gminy, dostępność tych usług można uznać za dalece niewystarczającą.

Na terenie gminy znajdują się następujące obiekty kultury :

- Dom Kultury z Biblioteką Publiczną: Pływaczewo.
- Klub z Biblioteką Publiczną : Ryńsk.
- Świetlice przy Remizach Strażackich : Przydwórz, Jaworze, Wałczyk, Sitno, Ludowice, Węgorzyn, Zieleń, Ryńsk, Orzechówko.
- Świetlice wiejskie: Trzcianek, Myśliwiec, Małe Radowiska, Czystochleb, Trzciano, Jarantowice, Wałycz, Nielub.
- Biblioteki publiczne : Ryńsk, Wałycz, Pływaczewo i Orzechowo.

Teren gminy należy do Diecezji Toruńskiej, obsługiwany jest przez parafie :

- Dekanat Wąbrzeźno, parafie : Wąbrzeźno (2), Ryńsk, Orzechowo, Nowa Wieś Królewska, Łopatki i Książki,
- Dekanat Golub-Dobrzyń, parafie : Zieleń i Wielkie Radowiska.

Gmina jest skromnie wyposażona w urządzenia sportowe. Rolę Gminnego Ośrodka Sportowego pełni obiekt w Ryńsku, jednak większość mieszkańców gminy korzysta z urządzeń sportowych zlokalizowanych na terenie miasta Wąbrzeźna oraz sali gimnastycznej we wsi Zieleń, sali przy gimnazjum w Ryńsku oraz sali gimnastycznej w Zespole Szkół w Mysliwcu.

Część imprez sportowych, szczególnie szkolnych, odbywa się na terenie Zespołu Szkół Rolniczych we Wroniu.

Remizy O.S.P. funkcjonują w miejscowościach : Przydwórz, Orzechówko, Ludowice, Węgorzyn, Jarantowice, Jaworze, Myśliwiec, Małe Radowiska, Sitno, Stanisławki, Wałczyk, Ryńsk, Zieleń, Orzechowo i Pływaczewo.

Ponadto obszar gminy obsługuje również Powiatowa Straż Pożarna w Wąbrzeźnie.

O.S.P. w Ryńsku oraz w Zieleniu są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo- Gaśniczego.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I MIENIA

Za stan bezpieczeństwa na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Wąbrzeźnie.

Gmina nie zalicza się do obszarów wyróżniających się pod względem skali i charakteru przestępczości – jest ona typowa dla jednostek o podobnej wielkości i charakterze.

Zadania straży pożarnej realizowane są przez jednostki państwowe, w tym działające w ramach KSRG oraz jednostki ochotnicze.

Zadania Inspekcji Sanitarnej realizowane są przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Wąbrzeźnie.

Do najważniejszych rodzajów zagrożeń życia i mienia na terenie gminy zaliczyć należy:

- zagrożenia w bezpieczeństwie ruchu drogowego – wiąże się to przede wszystkim z przebiegiem przez teren gminy dróg wojewódzkich; wykazują one umiarkowane natężenie ruchu, jednak w przebiegu przez gminę nie posiadają obejść największych miejscowości, wskutek czego przecinają ich centra. Nieco mniejsze znaczenie ma ruch na drogach powiatowych i gminnych – gdzie skala zagrożeń jest już wyraźnie niższa.
- zagrożenia związane z przebiegiem przez teren gminy linii kolejowej Poznań – Inowrocław – Toruń – Olsztyn; jest to linia dwutorowa, zelektryfikowana, wykorzystywana do dosyć intensywnego ruchu pojazdów pasażerskich (w tym w ruchu pospiesznym), jak też towarowych; zagrożenia dotyczą przede wszystkim przejazdów i skrzyżowań z drogami – ze względu na fakt, iż linia przecina gminę na dosyć znacznej długości, miejsca potencjalnych kolizji ruchu drogowego i kolejowego są dosyć liczne;
- zagrożenia pożarowe – związane z położeniem na terenie gminy kompleksów leśnych; nie są one szczególnie podatne na uleganie pożarom i rozprzestrzenianie pożarów, niemniej jednak potencjalne ryzyko występuje;
- zagrożenia związane z transportem przez teren gminy substancji i materiałów niebezpiecznych, w tym mogących skazić wodę, powietrze, glebę, szkodliwych dla życia i zdrowia ludności – transport tego typu odbywa się głównie linią kolejową oraz drogami wojewódzkimi;

- potencjalne zagrożenia (o relatywnie małym ryzyku zaistnienia) wiążą się z przebiegiem przez teren gminy infrastruktury przesyłowej energii i surowców
- potencjalne zagrożenia (o relatywnie małym ryzyku zaistnienia) wiążą się z funkcjonowaniem na terenie gminy podmiotów gospodarczych i wykorzystywaniem przez nie w procesach technologicznych substancji chemicznych, itp.
- w ostatnich latach nasila się częstotliwość występowania i skala zagrożeń związanych ze zjawiskami meteorologicznymi – huraganami, suszami, podtopieniami w wyniku opadów; gmina nie wykazuje w tym zakresie ponadprzeciętnych zagrożeń.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Najważniejsze potrzeby rozwojowe gminy wiążą się z realizacją głównego celu rozwoju gminy, jakim jest zapewnienie mieszkańcom optymalnych warunków życia. Założenie to jest osią przewodnią całego niniejszego Studium – w warstwie diagnostycznej ma na celu rozpoznanie aktualnego stanu rozwoju, w tym identyfikację uwarunkowań rozwoju, szans, zagrożeń, mocnych i słabych stron, oraz audyt stanu funkcjonowania poszczególnych aspektów gminy, a w warstwie kierunków – utrwalenia aspektów prawidłowo funkcjonujących oraz zdecydowana poprawa aspektów nie funkcjonujących właściwie.

W najbardziej ogólnym ujęciu powodzenie rozwoju gminy zależne jest od uwarunkowań zewnętrznych (generowanych poza granicami gminy) oraz wewnętrznych (generowanych na terenie gminy), te drugie z kolei dzielą się na zależne od polityki i możliwości stymulacji przez władze gminy i niezależne od nich. Zadania leżące w gestii samorządu gminnego polegają przede wszystkim na:

- zapewnieniu mieszkańcom jak najlepszej możliwości dostępu do infrastruktury społecznej (instytucji obsługi ludności) oraz technicznej i komunikacyjnej (głównie urządzenia liniowe),
- zapewnieniu jak najlepszej jakości świadczenia usług publicznych oraz jak najlepszej jakości funkcjonowania infrastruktury sieciowej (właściwy stan techniczny, zachowanie parametrów normatywnych, itp.)
- zapewnienie ciągłości funkcjonowania infrastruktury – zwłaszcza w zakresie zasilania w energię, wodę, odbiór i utylizację ścieków, odpadów, itp.

Zadaniem immanentnie związanym z kreowaniem rozwoju gminy jest wzmocnienie potencjału Wąbrzeźna – mimo, iż miasto stanowi odrębną jednostkę administracyjną, od jego potencjału zależne są w największym stopniu możliwości zaspokajania codziennych i ponadstandardowych (załatwianych w siedzibie powiatu) potrzeb. Ma to także znaczenie prestiżowe i wiąże się z konkutowaniem w kategorii miast powiatowych. Jest to element kreowania pozytywnego wizerunku gminy jako obszaru atrakcyjnego inwestycyjnie.

Istotnym zadaniem jest wzmocnienie – na miarę potrzeb i planowanej roli w przyszłym systemie społeczno-gospodarczym gminy – miejscowości na terenie gminy. Ma to duże znaczenie, z jednej strony ze względu na rozległą powierzchnię zajmowaną przez gminę (większe, niż przeciętnie odległości do jej siedziby), ale także w celu uniezależnienia się (w zakresie podstawowych zadań) od potencjału miasta stanowiącego odrębną jednostkę administracyjną.

Do głównych potrzeb gminy zaliczyć należy:

1. Uporządkowanie systemu zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków.

2. Modernizację lokalnego układu drogowego.
3. Poprawę sytuacji ekonomicznej mieszkańców, głównie poprzez stwarzanie warunków dla aktywizacji gospodarczej. Szczególnie predestynowane do tego są tereny znajdujące się w sąsiedztwie Wąbrzeźna – gdyż leżąc na terenie gminy wiejskiej, czerpią wszelkie korzyści wynikające z podmiejskiego położenia. Główny wysiłek planistyczny powinien więc dążyć w kierunku wyznaczania terenów rozwojowych pod różnego rodzaju działalność i funkcje.
4. Wykorzystanie potencjału przyrodniczego gminy dla szerszej aktywizacji turystycznej, jako funkcji uzupełniającej.
5. Zapewnienie należytej ochrony środowiska przyrodniczego.

Możliwości rozwoju gminy

1. Główne możliwości rozwoju gminy wiążą się z dalszym rozwojem rolnictwa. Gmina w części jest obszarem o dobrych warunkach przyrodniczych, które stwarzają możliwości rozwoju rolnictwa o charakterze farmerskim – wysokotowarowym, wielkopowierzchniowym. W pozostałych częściach gminy – gdzie warunki naturalne ograniczają rozwój wysokotowarowego rolnictwa – będzie preferowany rozwój bardziej zrównoważony i bardziej zróżnicowany pod względem bazy ekonomicznej.
2. Wzmacniać należy działalności gospodarcze, w tym zwłaszcza związane z lokalnym przetwórstwem rolno-spożywczym (konieczność tworzenia nowych miejsc pracy). Jednocześnie jednak wyznaczenie terenów inwestycyjnych w sąsiedztwie miasta pozwala na poszukiwanie dużych inwestorów z branży przemysłowej, magazynowej, składowej, spedycyjnej, logistycznej, itp. Czynnikiem sprzyjającym jest tu korzystne położenie gminy w sieci dużych miast województwa – zwłaszcza względem Torunia, Grudziądza i Brodnicy, postrzeganych za ważne ogniwa sieci osadniczej regionu. Ten kierunek będzie rozważany w kreowaniu przyszłego rozwoju gminy.
3. Istotne znaczenie ma położenie gminy w systemie obszarów chronionych – walory ekologiczne będą chronione, ale także wykorzystywane dla rozwoju różnego rodzaju działalności turystycznych i rekreacyjnych, co wzbogaci i zróżnicuje dotychczasową ofertę turystyczną.
4. Rozmiary powierzchni leśnej są znacznym atutem - zarówno w zakresie pozyskiwania drewna jak i gospodarki łowieckiej. Stwarza to szerokie możliwości rozwoju gospodarki leśnej.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Na ogólną powierzchnię 20073 ha składają się użytki rolne zajmujące prawie 15,3 tys. ha, lasy, zakrzaczenia i zadrzewienia – 2,9 tys. ha, pozostałe grunty i nieużytki – zajmujące razem prawie 1,9 tys. ha.

Szczegółowa struktura użytkowania gruntów jest następująca (wg Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii):

a) użytki rolne

grunty orne - 12734 ha

sady - 127 ha

łąki trwałe - 1301 ha

pastwiska trwałe - 708 ha

grunty rolne zabudowane - 243 ha

grunty pod stawami - 12 ha

grunty pod rowami - 162 ha

razem - 15287 ha

b) grunty leśne oraz zakrzaczenia i zadrzewienia

lasy - 2725 ha

grunty zadrzewione i zakrzaczone - 198 ha

razem - 2923 ha

c) grunty zabudowane i zurbanizowane

tereny mieszkaniowe - 84 ha

tereny przemysłowe - 1 ha

inne tereny zabudowane - 4 ha

zurbanizowane tereny niezabudowane - 13 ha

tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - 36 ha

drogi - 448 ha

tereny kolejowe - 42 ha

razem - 628 ha

d) grunty pod wodami

płynącymi - 234 ha

stojącymi - 41 ha

razem - 275 ha

e) użytki ekologiczne - 185 ha

f) nieużytki

razem - 775 ha

Struktura gruntów wg głównych własności, przedstawia się następująco (ha):

Grunty osób fizycznych, w tym:	14481
Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	14231
Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	250
Grunty SP, w tym, między innymi:	4253
Grunty wchodzące w skład Agencji Nieruchomości Rolnych	1410
Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	2666
Gr. wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwałą zarząd	595
Grunty gmin i związków międzygminnych (z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie)	604
Grunty spółdzielni	190
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	186
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	123

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

Do obiektów i obszarów chronionych zalicza się chronione na podstawie następujących przepisów:

- ustawy o ochronie przyrody,
- ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- ustawy Prawo wodne,
- ustawy Prawo geologiczne i górnicze,
- ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W niniejszym Studium – w rozdziałach temu poświęconych – dokonano szczegółowej charakterystyki obszarów i obiektów chronionych.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Dosyć wysoka i miejscami cechująca się dużymi spadkami skarpa rynny wąbrzeskiej stwarza teoretyczne warunki występowania ruchów osuwiskowych. Predyspozycje dla tego typu procesów w tym rejonie są wstępnie sygnalizowane przez Państwowy Instytut Geologiczny. Jednocześnie, przy obecnym – stosunkowo małym - stanie wiedzy na temat rzeczywistego ryzyka wystąpienia ruchów masowych, wskazuje się jedynie, iż tereny te wykazują tego typu predyspozycje i powinny być przedmiotem szczegółowych badań, które określą jakiego rodzaju zagospodarowanie i użytkowanie może być realizowane na powyższych obszarach i w ich sąsiedztwie. Do czasu pełnego zdiagnozowania zagrożeń, obszarów określanych jako „predysponowane do występowania ruchów masowych” nie można traktować jako obszarów wyłączonych z możliwości realizacji zagospodarowania.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ŹŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Gmina leży poza obszarami występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Aktualny stan w zakresie eksploatacji surowców przedstawiono w charakterystyce przyrodniczej gminy

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI

Transport drogowy

~~Gmina Wąbrzeźno leży poza siecią dróg krajowych, ale jest dosyć dobrze dostępna w komunikacji drogowej.~~ **Gmina Ryńsk leży poza siecią dróg krajowych, ale jest dosyć dobrze dostępna w komunikacji drogowej.** Dostępność tę zapewnia układ dróg wojewódzkich:

- ▲ Grudziądz – Wąbrzeźno – Golub-Dobrzyń - Rypin (nr 534),
- ▲ Stolno - Wąbrzeźno (nr 548),
- ▲ Strzyżawa - Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża - Wąbrzeźno (nr 551),
- ▲ Orzechowo – Sierakowo - Kowalewo Pomorskie-Golub – Dobrzyń (nr 554),

które zapewniają łączność zarówno z miastem Wąbrzeźno – będącym węzłem na tych drogach – jak i z sąsiednimi ośrodkami powiatowymi i najbliższymi dużymi ośrodkami miejskimi (Grudziądz, Toruń). W ciągu dróg wojewódzkich wykonano obwodnicę miasta. Drogi te wpinają gminę w układ krajowy (drogi nr 15, 1, 16).

Sieć dróg powiatowych jest gęsta i równomiernie rozwinięta – wraz z drogami wojewódzkimi w zasadzie zapewnia prawidłową obsługę większości miejscowości. Drogi powiatowe dopełniają promienisty układ tworzony przez drogi wojewódzkie, wskutek czego miasto Wąbrzeźno jest stosunkowo łatwo dostępne z terenu całej gminy, ale układ ten nie sprzyja wewnętrznej spójności gminy (poszczególne miejscowości są stosunkowo słabo połączone). Drogi lokalne (gminne) najczęściej wykazują zły stan techniczny, jednak nie pełnią podstawowego znaczenia w obsłudze ludności. Lokalnie ich znaczenie jest jednak istotne – ma to miejsce wówczas gdy ich odcinki są drogami wewnątrz miejscowości i odpowiadają za dojazdy do domostw.

Transport kolejowy

Przez teren gminy przechodzi linia kolejowa normalnotorowa, pierwszorzędna, dwutorowa, o znaczeniu krajowym relacji Poznań-Toruń-Olsztyn.

Linia ta posiada stację w Wąbrzeźnie wraz z rampą przeładunkową oraz przystanek w Zieleniu. Za pośrednictwem stacji w Wąbrzeźnie istnieje możliwość skorzystania z komunikacji dalekobieżnej, pospiesznej, relacji międzyregionalnych.

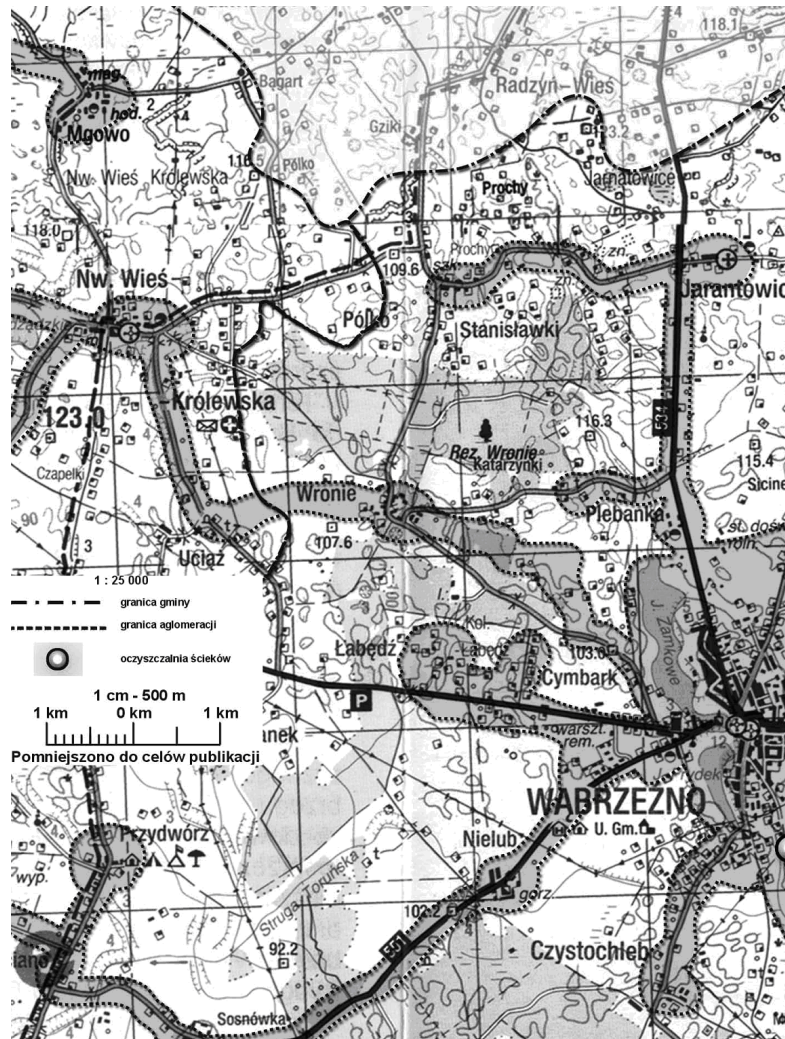
Telekomunikacja

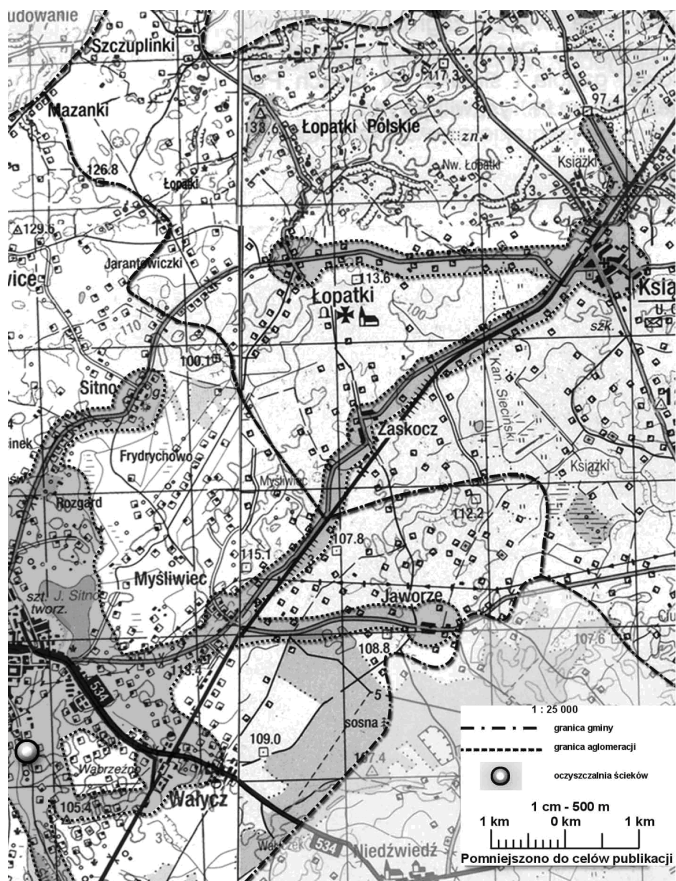
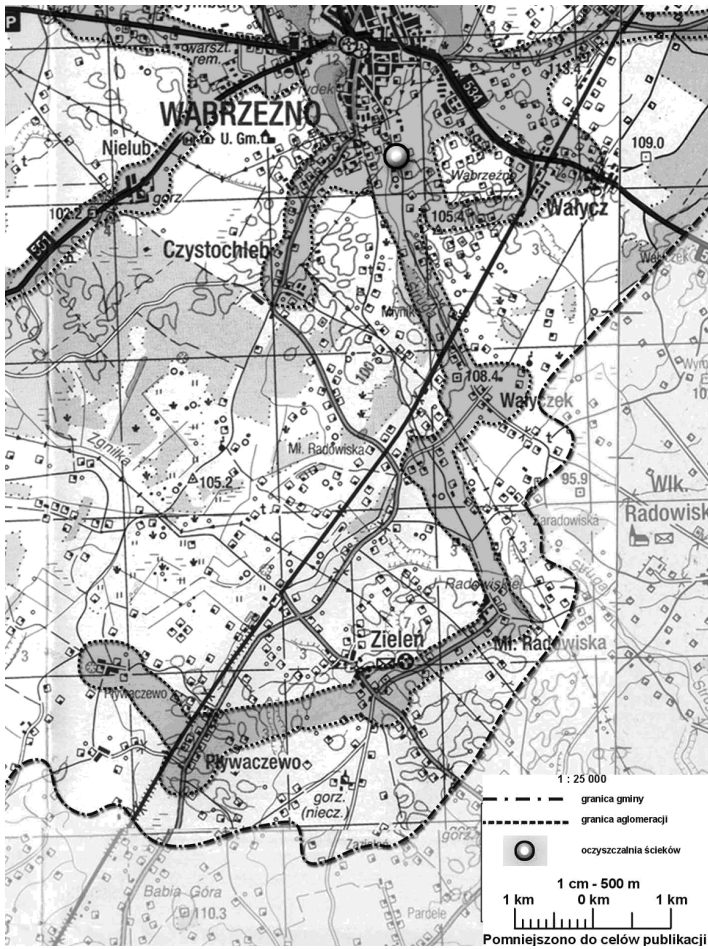
Sieć telekomunikacyjna pracuje w oparciu o linie napowietrzne i kablowe przechodzące przez teren gminy. Łączność telefoniczną zapewniają także sieci komórkowe.

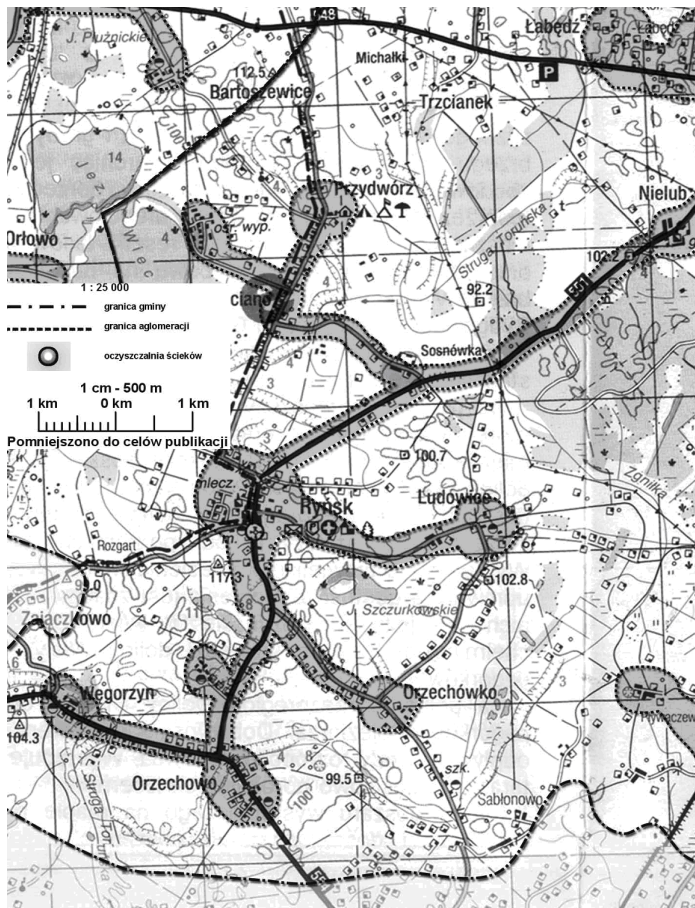
Przez teren gminy przechodzą kable telekomunikacyjne łączności międzymiastowej, w tym kable optotelekomunikacyjne Chełmno-Wąbrzeźno i Wąbrzeźno-Grudziądz.

Wykaz dróg powiatowych

NUMER	NAZWA DROGI - RELACJA
1707C	Nowa Wieś Kr. – Trzcianek
1420C	Radzyń Chełmiński – Wąbrzeźno
1708C	Stanisławki – Jarantowice
1709C	Wronie – Katarzynki
1710C	Wąbrzeźno – Książki (m. Wąbrzeźno, ul. Żwirki i Wigury)
1714C	Myśliwiec – Zaskocz – Książki
1715C	Wąbrzeźno – Lembark
1717C	Czaple – Ryńsk
1718C	Czaple – Trzciano
1719C	Trzciano – Sosnówka
1720C	Ryńsk – Orzechówko
1721C	Ryńsk – Sierakowo
1722C	Wąbrzeźno – Kowalewo Pomorskie (m. Wąbrzeźno, ul. Wolności)
1723C	Wałycz – Wałczyk
1724C	Zieleń – Wielkie Radowiska
1725C	Zieleń – Dylewo
2023C	Chełmża – Węgorzyn
1701C	Działowo - Stanisławki

Rys. Zasięg aglomeracji Wąbrzeźno (w granicach gminy Wąbrzeźno)
 Rys. Zasięg aglomeracji Wąbrzeźno (w granicach Gminy Ryńsk)

UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY

Gospodarka wodno – ściekowa

Na terenie gminy Wąbrzeźno funkcjonuje sieć wodociągowa zasilana przez ujęcia w: Czystochlebiu (główna stacja wodociągowa) oraz w Zieleniu (31 m³/h – stacja po rozbudowie).

Na terenie Gminy Ryńsk funkcjonuje sieć wodociągowa zasilana przez ujęcia w: Czystochlebiu (główna stacja wodociągowa) oraz w Zieleniu (31 m³/h - stacja po rozbudowie). Ponadto na potrzeby dużych gospodarstw rolnych działają pojedyncze sieci zakładowe, rozbudowane na bazie własnych ujęć.

Wodociągi na terenie gminy działają w układzie zamkniętym, a łączna ich długość wg danych Urzędu Gminy wynosi obecnie ok. 300 km. Istnieje wciąż spora potrzeba rozwoju sieci, co znajduje swój wyraz między innymi w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym.

Dla gminy wyznaczono aglomerację kanalizacyjną. Jest ona określona rozporządzeniem nr 70/2006 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2006 r. RLM wynosi 27914 – aglomeracja ma dwie oczyszczalnie, zlokalizowane w miejscowościach Wąbrzeźno i Płużnica. Obejmuje ~~Miasto Wąbrzeźno oraz wsie: Nielub, Wałycz, Wałyczek, Małe Radowiska, Wronie, Plebanka, Katarzynki, Przydwórz, Ryńsk, Pływaczewo, Zieleń, Czystochleb, Ludowice, Orzechowo, Orzechówko, Łabędź, Węgorzyn, Trzciano, Stanisławki i Jarantowice, położone w Gminie Wąbrzeźno, wsie: Książki i Łopatki, położone w Gminie Książki, wsie: Płużnica, Mgowo, Goryń, Wieldząd, Nowa Wieś Królewska, Bartoszewice, Czaple, Orłowo, Ostrowo, Bielawy, Działdowo, Działowo i Kotnowo, położone w Gminie Płużnica.~~

Obejmuje ~~Miasto Wąbrzeźno oraz wsie: Nielub, Wałycz, Wałyczek, Małe Radowiska, Wronie, Plebanka, Katarzynki, Przydwórz, Ryńsk, Pływaczewo, Zieleń, Czystochleb, Ludowice, Orzechowo, Orzechówko, Łabędź, Węgorzyn, Trzciano, Stanisławki i Jarantowice, położone w~~

Gminie Ryńsk, wsie: Książki i Łopatki, położone w Gminie Książki, wsie: Płużnica, Mgowo, Goryń, Wielądź, Nowa Wieś Królewska, Bartoszewice, Czaple, Orłowo, Ostrowo, Bielawy, Działdowo, Działowo i Kotnowo, położone w Gminie Płużnica.

Teren gminy będzie docelowo obsługiwany przez oczyszczalnię miejską w Wąbrzeźnie. Jedynie w wariantcie drugim (alternatywnym) planuje się budowę oczyszczalni w miejscowościach Ryńsk i Zieleń i obsługę przez nie odpowiednio południowo-zachodniej i południowo-wschodniej części gminy. Planuje się skanalizowanie większości miejscowości. Aktualnie stan rozwoju sieci jest wciąż słaby – gmina jest w trakcie realizacji sieci - jedynie pojedyncze osiedla (Wronie, Wałycz, Nielub, Plebanka, Ryńsk, Trzciano, Sosnówka, Przydwórz) są skanalizowane. Obsługa ludności odbywa się przede wszystkim poprzez indywidualne zbiorniki przydomowe opróżniane przez wozy asenizacyjne.

Elektroenergetyka

Zasilanie energią elektryczną odbywa się z krajowego systemu elektroenergetycznego.

Źródłami zasilania energetycznego dla odbiorców z terenu gminy jest G.P.Z. Wąbrzeźno 110/15 kV, który zasilany jest liniami wysokiego napięcia 110 kV z kierunku Grudziądza, Golubia-Dobrzynia i Kowalewa Pomorskiego.

~~Z GPZ Wąbrzeźno wyprowadzone są linie magistralne 15 kV, kablowe dla miasta Wąbrzeźna, a napowietrzne dla terenów gminy Wąbrzeźno.~~

Z GPZ Wąbrzeźno wyprowadzone są linie magistralne 15 kV, kablowe dla miasta Wąbrzeźna, a napowietrzne dla terenów Gminy Ryńsk.

Od linii magistralnych wyprowadzone są napowietrzne linie rozgałęźne 15 kV zasilające napowietrzne stacje transformatorowe 15/0,4 kV, ze stacji transformatorowych zasilani są poszczególni odbiorcy liniami 0,4 kV.

Sieć rozdzielcza 15 kV na terenie gminy jest dobrze rozbudowana i przygotowana do zasilania energią elektryczną odbiorców. Przez teren gminy przebiega linia przesyłowa wysokiego napięcia 400 kV Płock – Grudziądz.

Melioracje

Na terenie gminy występują urządzenia melioracji wodnych podstawowych, w stosunku do których prawa właścicielskie wykonuje Marszałek Województwa. Wg ewidencji prowadzonej przez Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, są to:

- ♣ Kanał Sitno w kilometrze 17+600 do 22+100. Od jeziora Sitno do gruntów wsi Łopatki występuje wysoki poziom wód gruntowych na terenach przyległych do cieku (Frydrychowo, Sitno).
- ♣ Kanał Zgniłka w kilometrze 0+000 do 14+000. Na terenie „obszaru kompleksu torfowiskowo-jeziorno-leśnego Zgniłka-Wieczno-Wronie” występują tereny podmokłe (Ludowice, Orzechowo).
- ♣ Struga Toruńska w kilometrze 34+875 do 35+000, 35+000 do 37+900, 42+675 do 48+690. We wsiach Przydwórz, Trzciano, Ryńsk na terenie przyległym do strugi występują wysokie poziomy wód gruntowych.
- ♣ Struga Wąbrzeska w kilometrze 7+500 do 19+170. Po 2013 roku zaplanowane jest wykonanie regulacji strugi na całej długości w celu poprawy funkcjonalności zlewni.
- ♣ Rurociągi o średnicy powyżej lub równe 0,6 m.

Wg planów dotyczących inwestycji na lata 2007-2013, przewiduje się:

- Regulację Strugi Wąbrzeskiej (0+000 do 19+170) – dotyczy to gmin: Wąbrzeźno oraz Dębowa Łąka
- Regulację Kanału Sitno (7+015 do 22+060) – dotyczy to gmin: Wąbrzeźno, Jabłonowo Pomorskie i Książki.

Gazownictwo

Przez teren gminy przechodzi gazociąg wysokiego ciśnienia relacji: Lisewo – Wąbrzeźno – Dębowa Łąka – Brodnica DN 300/250/150 przyłączony do gazociągu przesyłowego DN 400. Na terenie miasta Wąbrzeźno zlokalizowana jest stacja redukcyjno-pomiarowa I-go stopnia, która zasila odbiorców w mieście i posiada rezerwy przepustowości dla terenu gminy wiejskiej. Stanowi korzystne uwarunkowanie dla rozwoju sieci lokalnej.

Gospodarka odpadami

~~Odpady z terenu gminy Wąbrzeźno wywożone są na Regionalne Składowisko Odpadów zlokalizowane na gruntach wsi Niedźwiedź w gminie Dębowa Łąka.~~

Odpady z terenu Gminy Ryńsk wywożone są na Regionalne Składowisko Odpadów zlokalizowane na gruntach wsi Niedźwiedź w gminie Dębowa Łąka.

Na terenie gminy zakłada się kontynuowanie działań zmierzających do ograniczania wytwarzania odpadów oraz ich segregacji. Będzie się odbywać także poprzez kampanie społeczne mające na celu poprawę świadomości społeczeństwa. Zakłada się także tworzenie punktów zbiórki wybranych rodzajów odpadów (w celu ich dalszego dostarczenia na składowisko międzygminne). Samorząd deklaruje także podejmowanie różnego rodzaju działań w celu wstępnego przetwórstwa i utylizacji odpadów na terenie gminy.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Tereny dla realizacji zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym obejmują głównie inwestycje dotyczące komunikacji i infrastruktury technicznej. Są to zadania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (przed nazwą zadania podano jego numer z Planu):

20 - modernizacja linii kolejowej nr 353

*54 - wyprowadzenie tranzytowego ruchu kołowego poza zabytkowe układy urbanistyczne miast (wśród miast, których szczególnie to dotyczy, wymieniono Wąbrzeźno)

*77 - przebudowa drogi wojewódzkiej nr 534, w tym budowa obwodnicy miasta Wąbrzeźno

87 - przebudowa drogi wojewódzkiej nr 548

89 - przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551

94 - przebudowa drogi wojewódzkiej nr 554

*175 - budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Wąbrzeźno-Brodnica

188 - regulacja, naprawa i odbudowa rzek i kanałów (wymienia się między innymi Strugę Toruńską)

* - oznaczono zadania zrealizowane

Oprócz zadań wymienionych powyżej, do zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zaliczyć należy modernizację dróg powiatowych.

ANEKS – PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA STATYSTYCZNA GMINY WĄBRZEŻNO
ANEKS – PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA STATYSTYCZNA GMINY RYŃSK

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010
PODZIAŁ TERYTORIALNY (STAN W DNIU 31 XII)					
Miejscowości podstawowe ogółem	jd	42	42	42	42
Sołectwa	jd	21	21	21	21
Powierzchnia*	ha	20073	20073	20073	20073
LUDNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)					
Ludność faktycznie zamieszkała	osoba	8534	8551	8538	8529
kobiety	osoba	4311	4316	4300	4289
mężczyźni	osoba	4223	4235	4238	4240
Ludność według grup wieku:					
0-4 lat	osoba	491	491	499	487
5-9 lat	osoba	509	502	501	516
10-14 lat	osoba	647	629	579	558
15-19 lat	osoba	712	718	693	687
20-24 lat	osoba	820	793	738	688
25-29 lat	osoba	684	742	787	812
30-34 lat	osoba	600	600	616	607
35-39 lat	osoba	522	529	532	571
40-44 lat	osoba	507	487	501	489
45-49 lat	osoba	584	555	536	541
50-54 lat	osoba	662	633	635	609
55-59 lat	osoba	520	573	574	600
60-64 lat	osoba	318	342	373	424
65-69 lat	osoba	286	279	289	249
70 lat i więcej	osoba	672	678	685	691
Ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	osoba	43	43	43	42
Ludność w wieku:					
przedprodukcyjnym	osoba	2078	2074	2011	1942
produkcyjnym	osoba	5315	5329	5359	5432
poprodukcyjnym	osoba	1141	1148	1168	1155
W % ogółem ludność w wieku:					
przedprodukcyjnym	%	24,3	24,3	23,6	22,8
produkcyjnym	%	62,3	62,3	62,8	63,7
poprodukcyjnym	%	13,4	13,4	13,7	13,5
Wskaźniki obciążenia demograficznego					
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	60,6	60,5	59,3	57,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	54,9	55,4	58,1	59,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	21,5	21,5	21,8	21,3
Kobiety na 100 mężczyzn	osoba	102	102	101	101
Na 1000 ludności:					
zgony	-	9,4	9,2	8,9	10,7
przyrost naturalny	-	0,6	5,7	2,3	0,0
urodzenia żywe	-	9,9	14,9	11,2	10,7
małżeństwa zawarte w ciągu roku	-	7,8	8,0	5,5	6,2
Saldo migracji na pobyt stały					
saldo migracji gminnych wewnętrznych	osoba	-35	-59	-10	-7
saldo migracji zagranicznych	osoba	-1	-3	-3	-2
RYNEK PRACY (STAN W DNIU 31 XII)					

Pracujący*					
<i>* Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; Dane bez SOF, duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie, pracujących w gospodarstwach indywidualnych.</i>					
ogółem	osoba	639	623	726	738
mężczyźni	osoba	378	359	457	474
kobiety	osoba	261	264	269	264
Bezrobotni zarejestrowani					
ogółem	osoba	593	522	653	737
mężczyźni	osoba	241	233	303	347
kobiety	osoba	352	289	350	390
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym					
ogółem	%	11,2	9,8	12,2	13,6
kobiety	%	14,1	11,6	14,0	15,4
mężczyźni	%	8,6	8,2	10,6	12,0
ZASOBY MIESZKANIOWE					
Mieszkania*	mieszk.	2346	2381	2392	2413
<i>* W roku 2002 zasoby mieszkaniowe zamieszkane, od roku 2003 zasoby mieszkaniowe wszystkie (zamieszkane i niezamieszkane).</i>					
Przeciętna powierzchnia użytkowa					
1 mieszkania	m2	76,1	77,2	77,6	78,0
na 1 osobę	m2	20,9	21,5	21,7	22,1
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:					
wodociąg	mieszk.	2123	2158	2170	2191
ustęp splukiwany	mieszk.	1699	1734	1745	1766
łazienka	mieszk.	1768	1803	1814	1835
centralne ogrzewanie	mieszk.	1500	1535	1546	1567
gaz z sieci	mieszk.	0	0	0	0
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO					
Budynki mieszkalne oddane do użytkowania*	bud.	16	35	14	21
<i>* Od roku 2003 nowe budynki mieszkalne oddane do użytkowania.</i>					
Mieszkania oddane do użytkowania					
mieszkania	mieszk.	18	35	11	21
izby	izba	99	212	67	109
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	2473	5281	1866	2640
GOSPODARKA KOMUNALNA					
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu w gospodarstwach domowych					
w miastach	szt	0	0	0	0
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w gospodarstwach domowych					
w miastach	MWh	0	0	0	0
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności					
z wodociągu	%	69,5	70,2	72,0	72,4
z kanalizacji	%	16,0	16,2	16,5	16,7
z gazu	%	0,0	0,0	0,0	0,0
Zużycie wody, energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych					
zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m3	26,2	28,1	28,5	36,0
zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	kWh	0,0	0,0	0,0	0,0
zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m3	0,0	0,0	0,0	0,0
EDUKACJA I WYCHOWANIE					
Placówki wychowania przedszkolnego					
przedszkola bez specjalnych	ob.	0	0	0	0
przedszkola specjalne	ob.	0	0	0	0
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	ob.	6	4	4	4

zespoły wychowania przedszkolnego bez specjalnych	ob.	-	0	0	0
punkty przedszkolne bez specjalnych	ob.	-	0	0	0
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego					
przedszkola bez specjalnych	osoba	0	0	0	0
przedszkola specjalne	osoba	0	0	0	0
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	osoba	100	79	105	81
zespoły wychowania przedszkolnego bez specjalnych	osoba	-	0	0	0
punkty przedszkolne bez specjalnych	osoba	-	0	0	0
Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego					
przedszkola bez specjalnych	msc	0	0	0	0
przedszkola specjalne	msc	0	0	0	0
zespoły wychowania przedszkolnego bez specjalnych	msc	-	0	0	0
punkty przedszkolne bez specjalnych	msc	-	0	0	0
Szkoły podstawowe					
szkoły podstawowe ogółem	ob.	5	5	4	4
w tym					
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	ob.	5	5	4	4
szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	ob.	0	0	0	0
szkoły podstawowe dla dorosłych	ob.	0	0	0	0
szkoły podstawowe ogółem - uczniowie	osoba	548	554	536	532
w tym					
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych - uczniowie	osoba	548	554	536	532
szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży - uczniowie	osoba	0	0	0	0
szkoły podstawowe dla dorosłych - uczniowie	osoba	0	0	0	0
Szkoły gimnazjalne					
gimnazja ogółem	ob.	2	2	2	3
w tym					
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	ob.	2	2	2	3
gimnazja dla dzieci i młodzieży specjalne	ob.	0	0	0	0
gimnazja dla dorosłych	ob.	0	0	0	0
gimnazja ogółem - uczniowie	osoba	317	302	297	294
w tym					
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych - uczniowie	osoba	317	302	297	294
gimnazja dla dzieci i młodzieży specjalne - uczniowie	osoba	0	0	0	0
gimnazja dla dorosłych - uczniowie	osoba	0	0	0	0
Szkoły zasadnicze					
ponadgimnazjalne szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	ob.	0	0	0	0
ponadgimnazjalne szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne - uczniowie	osoba	0	0	0	0
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży bez specjalnych	ob.	0	0	0	0
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży bez specjalnych - uczniowie	osoba	0	0	0	0

ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne	ob.	0	0	0	0
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne - uczniowie	osoba	0	0	0	0
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych	ob.	0	0	0	0
ponadpodstawowe szkoły zasadnicze dla dorosłych - uczniowie	osoba	0	0	0	0
Licea ogólnokształcące					
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży bez specjalnych	ob.	0	0	0	1
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży bez specjalnych - uczniowie	osoba	0	0	0	60
licea ogólnokształcące specjalne ponadgimnazjalne dla młodzieży	ob.	0	0	0	0
licea ogólnokształcące specjalne ponadgimnazjalne dla młodzieży - uczniowie	osoba	0	0	0	0
licea ogólnokształcące ponadpodstawowe dla dorosłych	ob.	0	0	0	0
licea ogólnokształcące ponadpodstawowe dla dorosłych - uczniowie	osoba	0	0	0	0
uzupełniające licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez specjalnych)	ob.	0	0	0	0
uzupełniające licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez specjalnych) - uczniowie	osoba	0	0	0	0
uzupełniające licea ogólnokształcące dla młodzieży specjalne	ob.	0	0	0	0
uzupełniające licea ogólnokształcące dla młodzieży specjalne - uczniowie	osoba	0	0	0	0
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych	ob.	0	0	0	0
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych - uczniowie	osoba	0	0	0	0
Szkołnictwo policealne					
szkoły policealne dla młodzieży bez specjalnych	ob.	0	0	0	0
szkoły policealne dla młodzieży bez specjalnych - uczniowie	osoba	0	0	0	0
szkoły policealne dla młodzieży specjalne	ob.	0	0	0	0
szkoły policealne dla młodzieży specjalne - uczniowie	osoba	0	0	0	0
szkoły policealne dla dorosłych	ob.	1	1	1	1
szkoły policealne dla dorosłych - uczniowie	osoba	85	68	21	24
Współczynnik skolaryzacji brutto					
szkoły podstawowe	%	82,28	81,35	84,94	84,58
szkoły gimnazjalne	%	73,72	79,06	78,57	77,17
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów					
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	osoba	10,54	10,86	10,51	10,43
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	osoba	26,42	11,19	11,00	10,89
szkoły zawodowe bez policealnych	osoba	-	4,67	3,96	3,63
zasadnicze szkoły zawodowe	osoba	-	0	0	0
technika	osoba	-	0	-	-
technika (wraz z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe)	osoba	-	-	0	0
licea profilowane	osoba	-	2,86	2,24	1,63
licea ogólnokształcące	osoba	-	0	0	0

szkoły policealne	osoba	-	0	0	0
KULTURA FIZYCZNA, SPORT I REKREACJA					
Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS					
kluby	szt	-	1	-	1
sekcje sportowe	szt	-	1	-	1
członkowie	osoba	-	24	-	21
ćwiczący ogółem	osoba	-	24	-	21
mężczyźni	osoba	-	12	-	11
kobiety	osoba	-	12	-	10
ćwiczący do lat 18 ogółem	osoba	-	24	-	21
chłopcy	osoba	-	12	-	11
dziewczęta	osoba	-	12	-	10
trenerzy	osoba	-	0	-	0
instruktorzy sportowi	osoba	-	0	-	0
inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	osoba	-	1	-	1
OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA (STAN W DNIU 31 XII)					
Zakłady opieki zdrowotnej					
ogółem	ob.	3	3	3	3
publiczne	ob.	2	2	2	2
niepubliczne	ob.	1	1	1	1
Praktyki lekarskie					
w miastach	--	0	0	0	0
na wsi	--	0	0	0	0
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	jd	32321	31306	33656	32412
Apteki ogólnodostępne	ob.	0	0	0	0
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną	osoba	0	0	0	0
Żłobki					
ogółem	ob.	0	0	0	0
miejsca rzeczywiste (łącznie z oddziałami)	msc	0	0	0	0
dzieci (łącznie z oddziałami)	osoba	0	0	0	0
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej					
placówki (z filiami)	ob.	0	0	0	0
domy pomocy społecznej	ob.	0	0	0	0
miejsca (łącznie z filiami)	msc	0	0	0	0
mieszkańcy (łącznie z filiami)	osoba	0	0	0	0
TURYSTYKA					
<i>Dane dotyczą tylko tych jednostek, które złożyły sprawozdania statystyczne.</i>					
Wybrane turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania					
ogółem					
obiekty *	ob.	8	7	6	5
miejsca noclegowe *	msc	147	287	291	259
korzystający z noclegów	osoba	1359	1389	1375	1268
udzielone noclegi	-	5242	4800	4485	3367
hotele					
obiekty *	ob.	0	0	0	0
miejsca noclegowe *	msc	0	0	0	0
korzystający z noclegów	osoba	0	0	0	0
udzielone noclegi	-	0	0	0	0
motele					
obiekty *	ob.	0	0	0	0
miejsca noclegowe *	msc	0	0	0	0
korzystający z noclegów	osoba	0	0	0	0
udzielone noclegi	-	0	0	0	0
pensjonaty					
obiekty *	ob.	0	0	0	0

miejsca noclegowe *	msc	0	0	0	0
korzystający z noclegów	osoba	0	0	0	0
udzielone noclegi	-	0	0	0	0
<i>* stan w dniu 31 VII</i>					
KULTURA I SZTUKA					
Placówki biblioteczne					
biblioteki i filie ogółem	ob.	4	4	4	4
biblioteki i filie - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	1	1	2	-
biblioteki i filie - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	-	-	-	1
biblioteki i filie - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	ob.	-	-	-	1
czytelnicy w ciągu roku	osoba	738	725	723	759
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	87	85	84	89
księgozbiór	wol.	24090	24901	24824	24542
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	wol.	13,5	13,5	13,0	14,8
Kina					
kina stałe	ob.	0	0	0	0
kina stałe - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	0	0	0	-
kina stałe - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	-	-	-	0
kina stałe - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	ob.	-	-	-	0
seanse ogółem	-	0	0	0	0
widzowie ogółem	osoba	0	0	0	0
Muzea					
muzea łącznie z oddziałami	ob.	0	0	0	0
muzea łącznie z oddziałami - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	0	0	0	-
muzea łącznie z oddziałami - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	-	-	-	0
muzea łącznie z oddziałami - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	ob.	-	-	-	0
zwiedzający muzea i oddziały	osoba	0	0	0	0
Galerie i salony sztuki	ob.	-	0	0	0
Galerie i salony sztuki - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	-	0	0	-
Galerie i salony sztuki - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	-	-	-	0
Galerie i salony sztuki - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	ob.	-	-	-	0
GOSPODARKA					
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (stan w dniu 31 XII)					
ogółem	jed.gosp.	436	436	440	474

sektor publiczny	jed.gosp.	17	16	16	19
sektor prywatny	jed.gosp.	419	420	424	455
Jednostki wpisane do rejestru REGON wg PKD 2004					
Sekcja A - Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	jed.gosp.	62	61	61	-
Sekcja B - Rybactwo	jed.gosp.	1	1	1	-
Sekcja C - Górnictwo	jed.gosp.	0	0	2	-
Sekcja D - Przetwórstwo przemysłowe	jed.gosp.	56	55	57	-
Sekcja E - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	jed.gosp.	0	0	0	-
Sekcja F - Budownictwo	jed.gosp.	64	74	69	-
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	jed.gosp.	115	106	112	-
Sekcja H - Hotele i restauracje	jed.gosp.	11	9	8	-
Sekcja I - Transport, gospodarka magazynowa i łączność	jed.gosp.	26	24	29	-
Sekcja J - Pośrednictwo finansowe	jed.gosp.	12	14	13	-
Sekcja K - Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	jed.gosp.	32	36	29	-
Sekcja L - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	jed.gosp.	9	11	11	-
Sekcja M - Edukacja	jed.gosp.	18	17	18	-
Sekcja N - Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	jed.gosp.	10	9	9	-
Sekcja O - Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	jed.gosp.	20	19	21	-
Sekcja P - Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	jed.gosp.	0	0	0	-
Sekcja Q - Organizacje i zespoły eksterytorialne	jed.gosp.	0	0	0	-
Jednostki wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007					
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	jed.gosp.	-	-	61	65
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	jed.gosp.	-	-	2	2
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	jed.gosp.	-	-	55	61
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	jed.gosp.	-	-	0	0
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	jed.gosp.	-	-	5	4
Sekcja F - Budownictwo	jed.gosp.	-	-	68	76
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	jed.gosp.	-	-	110	113
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	jed.gosp.	-	-	30	32
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	jed.gosp.	-	-	8	8
Sekcja J - Informacja i komunikacja	jed.gosp.	-	-	3	3
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	jed.gosp.	-	-	13	13
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	jed.gosp.	-	-	7	7
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	jed.gosp.	-	-	11	12
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	jed.gosp.	-	-	6	7

Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	jed.gosp.	-	-	11	12
Sekcja P - Edukacja	jed.gosp.	-	-	18	21
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	jed.gosp.	-	-	9	10
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	jed.gosp.	-	-	4	5
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa	jed.gosp.	-	-	19	23
Sekcja T - Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	jed.gosp.	-	-	0	0
Sekcja U - Organizacje i zespoły eksterytorialne	jed.gosp.	-	-	0	0
OCHRONA ŚRODOWISKA					
Parki narodowe	ha	0	0	0	0
Rezerwy przyrody	ha	68,7	68,7	68,7	68,7
Parki krajobrazowe	ha	0	0	0	0
Obszary chronionego krajobrazu	ha	8500,0	8500,0	8500,0	8500,0
Pomniki przyrody	szt	7	7	13	13
Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków	szt	0	0	0	0
Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków miejskie i wiejskie	osoba	1819	8308	8530	1630
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności					
ogółem	dam3	276,1	304,8	307,2	344,4
przemysł	dam3	12	13	8	8
rolnictwo i leśnictwo	dam3	0	0	0	0
eksploatacja sieci wodociągowej	dam3	264,1	291,8	299,2	336,4
gospodarstwa domowe	dam3	223,5	240,6	243,9	306,4
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO*					
<i>* Do roku 2005 dane prezentowane z dokładnością do 1 zł. Dla gmin miejsko-wiejskich sporządzane jest jedno sprawozdanie, brak informacji dla części miejskiej i części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich.</i>					
Dochody budżetu gminy					
dochody ogółem	zł	17655256,5 4	20971596,22	22709245,8 5	22464739,0 9
dochody własne	zł	5296209,42	6874146,34	7603868,16	7579890,57
dotacje ogółem (celowe + dotacje paragrafy 200, 620)	zł	-	-	5666367,69	5564831,52
subwencje ogólne	zł	7328540,00	8437123,00	9439010,00	9320017,00
subwencje na zadania oświatowe	zł	4711151,00	4999816,00	5534305,00	5882254,00
środki pozyskane z budżetu Unii Europejskiej	zł	118225,60	84242,88	459862,83	-
środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	zł	-	-	-	0
dochody ogółem na 1 mieszkańca	zł	2070,75	2452,53	2653,57	2638,25
dochody własne na 1 mieszkańca	zł	621,18	803,90	888,51	890,18
Dochody gminy ogółem wg działów					
rolnictwo i łowiectwo	zł	-	710444,21	829879,89	948315,36
leśnictwo	zł	-	0	0	0
rybołówstwo i rybactwo	zł	-	0	0	0
górnictwo i kopalnictwo	zł	-	5491,70	21318,80	16398,30
przetwórstwo przemysłowe	zł	-	0	0	0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	zł	-	0	0	0
handel	zł	-	0	0	0
hotele i restauracje	zł	-	0	0	0
transport i łączność	zł	-	44000,00	341632,28	37500,00
turystyka	zł	-	0	70895,43	84285,01
gospodarka mieszkaniowa	zł	-	340745,20	707540,36	312960,78
działalność usługowa	zł	-	0	0	0

informatyka	zł	-	0	0	0
nauka	zł	-	0	0	0
administracja publiczna	zł	-	271601,98	307090,41	249780,30
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	-	1279,00	21267,00	42801,00
obrona narodowa	zł	-	0	0	0
obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	zł	-	0	0	0
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	-	3200,00	6700,00	0
wymiar sprawiedliwości	zł	-	0	0	0
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	zł	-	5808510,33	5924215,64	6494092,64
obsługa długu publicznego	zł	-	0	0	0
różne rozliczenia	zł	-	8691589,90	9486192,15	9404063,74
oświata i wychowanie	zł	-	176825,75	462076,02	128681,45
szkolnictwo wyższe	zł	-	0	0	0
ochrona zdrowia	zł	-	0	0	0
pomoc społeczna	zł	-	4572857,41	4215771,22	4415781,43
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	-	92722,72	167208,27	145828,89
edukacyjna opieka wychowawcza	zł	-	162227,98	121585,96	119359,32
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	-	16638,29	24888,82	64890,87
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	-	0	983,60	0
ogrody botan. i zoolog. oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	zł	-	0	0	0
kultura fizyczna i sport	zł	-	73461,75	0	0
Wydatki z budżetu gminy					
wydatki ogółem	zł	17519090,81	19821495,79	22846736,25	22820767,37
wydatki majątkowe ogółem	zł	2109440,62	3541038,60	6144417,58	5014364,27
wydatki majątkowe inwestycyjne	zł	2109440,62	3541038,60	6144417,58	5014364,27
wydatki bieżące ogółem	zł	-	16280457,19	16702318,67	17806403,10
wydatki bieżące na wynagrodzenia	zł	-	5540555,10	5799797,43	6109720,05
wydatki ogółem na 1 mieszkańca	zł	2054,78	2318,03	2669,63	2680,07
Wydatki gminy ogółem wg działów					
rolnictwo i łowiectwo	zł	-	1995691,09	2011721,22	3666327,13
leśnictwo	zł	-	0	0	0
rybołówstwo i rybactwo	zł	-	0	0	0
górnictwo i kopalnictwo	zł	-	0	0	0
przetwórstwo przemysłowe	zł	-	0	0	0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	zł	-	0	0	0
handel	zł	-	0	0	0
hotele i restauracje	zł	-	0	0	0
transport i łączność	zł	-	1242844,05	1232929,12	1428591,07
turystyka	zł	-	0	29500,00	2800,00
gospodarka mieszkaniowa	zł	-	125082,66	99455,50	112444,86
działalność usługowa	zł	-	83000,74	80124,00	111432,59
informatyka	zł	-	0	0	46315,27
nauka	zł	-	0	0	0
administracja publiczna	zł	-	2108563,88	2172984,25	2359230,19
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	-	1279,00	21267,00	42801,00
obrona narodowa	zł	-	0	0	0
obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	zł	-	0	0	0

bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	-	308704,23	175940,56	164740,22
wymiar sprawiedliwości	zł	-	0	0	0
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	zł	-	74623,82	81020,68	66335,63
obsługa długu publicznego	zł	-	175222,14	133849,57	86016,08
różne rozliczenia	zł	-	0	0	0
oświata i wychowanie	zł	-	7458254,84	7833342,82	8260058,10
szkolnictwo wyższe	zł	-	0	0	0
ochrona zdrowia	zł	-	124580,54	90636,82	61736,21
pomoc społeczna	zł	-	4976338,23	5222759,54	5108378,82
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	-	119651,88	198295,89	177550,82
edukacyjna opieka wychowawcza	zł	-	199235,05	151928,55	176452,08
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	-	509072,05	2795464,91	493559,83
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	-	294223,03	450523,55	403984,26
ogrody botan. i zoolog. oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	zł	-	0	0	0
kultura fizyczna i sport	zł	-	25128,56	64992,27	52013,21

Wójt Gminy Ryńsk

**załącznik nr 4
do Uchwały Nr XLVI/394/2022
Rady Gminy Ryńsk
z dnia 25 sierpnia 2022 r.**

~~**St u d i u m**~~ ~~**uwarunkowań i kierunków zagospodarowania**~~ ~~**przestrzennego gminy Wąbrzeźno**~~

St u d i u m **uwarunkowań i kierunków zagospodarowania** **przestrzennego Gminy Ryńsk**

tekst Studium - część druga

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA

WYKONAWCA PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RYŃSK

PRACOWNIA PROJEKTOWA „SIEĆ 1” PAWEŁ ŁUKOWICZ
UL. GDAŃSKA 54/6, 85-021 BYDGOSZCZ

St u d i u m

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ryńsk

tekst Studium - część druga

Kierunki zagospodarowania

Spis treści

<i>SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY</i>	5
<i>CELE I ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY</i>	6
<i>KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW</i>	9
<i>WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA. TERENY WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY</i>	15
<i>OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK</i>	17
<i>OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ</i>	20
<i>KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W ZAKRESIE ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ</i>	25
<i>KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU TURYSTYKI I WYPOCZYNKU</i>	27
<i>KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ</i>	28
<i>OBRONA CYWILNA</i>	33
<i>ZADANIA CELU PUBLICZNEGO O CHARAKTERZE LOKALNYM</i>	33
<i>ZADANIA CELU PUBLICZNEGO O CHARAKTERZE PONADLOKALNYM</i>	36
<i>OBSZARY, DLA KTÓRYCH ISTNIEJE OBOWIĄZEK SPORZĄDZENIA MPZP</i>	36
<i>OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE</i>	36
<i>OBSZARY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2.000 M2</i>	37
<i>OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI ORAZ ZAGROŻONE OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH</i>	37
<i>OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI I REKULTYWACJI</i>	38
<i>OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ</i>	38
<i>GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH</i>	38
<i>OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY</i>	38
<i>OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH</i>	38
<i>INNE OBSZARY PROBLEMOWE</i>	38

SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY

Gmina Wąbrzeźno położona jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w centrum powiatu wąbrzeskiego (siedziba gminy – Wąbrzeźno, jest odrębną gminą miejską i pełni funkcję siedziby powiatu). Gmina Ryńsk położona jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w centrum powiatu wąbrzeskiego (siedziba gminy - Wąbrzeźno, jest odrębną gminą miejską i pełni funkcję siedziby powiatu). Gmina zajmuje powierzchnię ok. 201 km² co lokuje ją wśród dużych gmin województwa (i wśród największych gmin tej części województwa).

Liczba ludności gminy wynosi ponad 8,6 tys. (2011 r.), co wśród gmin wiejskich lokuje ją w grupie jednostek dużych, a w ostatnich latach podlega tylko minimalnym zmianom.

Gęstość zaludnienia wynosi 42 os/km² a w odniesieniu do obszaru bez lasów, łąk i pastwisk – 55 osób/km² – obydwie wartości są dosyć niskie – ale obydwie mieszczą się w kategoriach typowych (mają charakter neutralny i nie stanowią istotnego uwarunkowania rozwoju).

Gmina położona jest w odległości 45-50 km od Torunia (siedziby Marszałka i władz samorządowych województwa). Uwagę zwraca regularny kształt gminy oraz centralne położenie siedziby, dobrze dostępnej z terenu całej gminy (węzeł, w którym zbiegają się drogi różnych kategorii).

Główne determinanty warunkujące rozwój gminy, to:

- bardzo zróżnicowane warunki przyrodnicze, związane z położeniem gminy w różnych - odmiennych strefach morfogenetycznych (strefa akumulacji moren czołowych, strefa sandru, strefa równiny morenowej, występowanie mniejszych form wypukłych i wklęsłych związanych z działalnością glacialną i fluwioglacialną); zróżnicowanie jest także związane z dosyć dużą powierzchnią i rozciągłością południkową gminy;
- rolniczy charakter niezalesionej części gminy, przy zróżnicowanych warunkach rozwoju rolnictwa;
- znaczący udział gruntów pochodzenia organicznego oraz terenów zielonych;
- niski udział lasów;
- dosyć duża liczba mieszkańców,
- pełnienie roli ośrodka centralnego przez miasto będące pod względem administracyjnym odrębną i całkowicie niezależną jednostką - mieszkańcy gminy są w dużym stopniu uzależnieni (pod względem kształtowania jakości życia oraz dostępności kształcenia i miejsc pracy) od miasta Wąbrzeźno; korzystny jest fakt, że ze względu na pełnienie roli siedziby powiatu, miasto to prezentuje duży potencjał społeczny
- struktura sieci osadniczej z kilkoma dużymi i bardzo dużymi miejscowościami przy jednoczesnym rozproszeniu osadnictwa; zróżnicowany charakter funkcjonalny miejscowości;

Pod względem fizyczno-geograficznym obszar gminy dzieli się na 3 zasadnicze jednostki: północną - obejmującą strefę kulminacji moren, centralną - obejmującą pas lasów na sandrze oraz leżącą na południe od sandru równinę wytopiskową (Bagno Zgniłka), południową - obejmującą równiny morenowe. Poszczególne strefy, ze względu na szczegółowe uwarunkowania i wewnętrzne zróżnicowania, można podzielić na mniejsze jednostki. Tereny leżące w jednostce I i III mają charakter rolniczo-osadniczy-leśny, przy czym warunki glebowe i przydatność dla rolnictwa są różne; uzupełniającą (i potencjalną) funkcją jest tu turystyka i rekreacja. Tereny sandru mają charakter leśny i leśno-rolniczy, a uwagę zwraca ich bardzo duża wartość ekologiczna. Bardzo duży jest udział gruntów organicznych.

Sieć osadniczą gminy tworzą (wg danych Urzędu Statystycznego) 42 miejscowości (wg danych Urzędu Gminy - 35) – jest to liczba dosyć duża na tle przeciętnej w innych gminach (mała jest natomiast liczba sołectw – 21), ale uwzględniając dużą powierzchnię gminy oraz małą jej lesistość – jest to wartość typowa. Dosyć duża jest liczba wsi dużych i bardzo dużych – liczących kilkaset lub więcej mieszkańców. Jest to korzystne uwarunkowanie rozwoju - wielkość miejscowości wiejskich to czynnik warunkujący podnoszenie jakości życia mieszkańców.

Zasadę koncentracji ludności należy utrzymywać przy podejmowaniu decyzji mających wpływ na dalszy rozwój gminy, zwłaszcza poprzez preferencje dla rozwoju największych miejscowości.

Sieć osadnicza jest skoncentrowana w zakresie skupienia ludności (większość ludności wiejskiej zamieszkuje kilka największych sołectw), ale jednocześnie rozproszona pod względem liczby miejscowości i małej (lub bardzo małej) liczby ludności części z nich.

Postulowana hierarchia sieci osadniczej polega na ustaleniu rangi danej wsi, na podstawie m.in. liczby mieszkańców, wyposażenia w usługi i predyspozycji do możliwości rozwojowych.

Przeprowadzona analiza uwarunkowań sugeruje przyjęcie następującej hierarchii sieci osadniczej, jako optymalnej dla rozwoju gminy:

- Wąbrzeźno - ośrodek leżący poza granicami gminy wiejskiej, ale pełniący podstawową rolę w obsłudze mieszkańców gminy,
- Ryńsk - ośrodek wiejski wielofunkcyjny,
- Wałycz, Zieleń, Jarantowice i Czystochleb - wsie uzupełniające o dużym potencjale (obsługa części gminy)
- Cymbark, Trzciano, Myśliwiec, Orzechowo, Wronie, Orzechówko, Węgorzyn, Małe Radowiska, Pływaczewo i Nielub - wsie uzupełniające (obsługa sąsiednich miejscowości w zakresie wybranych usług)
- miejscowości pozostałe.

Gmina ma charakter wielofunkcyjny. Wiodącą funkcją są działalności rolnicze, aczkolwiek zaznacza się także funkcja turystyczna jako uzupełniająca w niektórych częściach gminy. Środkowa część gminy to obszary leśne, na których prowadzone jest także gospodarcze wykorzystanie lasów. Warto także zauważyć, że znaczną część gminy obejmują obszary ważne z punktu widzenia pełnienia funkcji ekologicznych i jako takie - powinny podlegać ochronie przed przekształceniami i antropopresją. Gmina posiada dość korzystne predyspozycje dla rozwoju niektórych funkcji turystyczno-wypoczynkowych.

W oparciu o uwarunkowania środowiska przyrodniczego oraz stanu zainwestowania ustala się następującą funkcję gminy:

- Funkcja podstawowa – rolnictwo i leśnictwo, w oparciu o optymalne wykorzystanie warunków rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
- Funkcja uzupełniająca – działalność gospodarcza (preferowana w projektowanych jednostkach osadniczych rozwojowych); rozwój energetyki wiatrowej (na wskazanych obszarach).
- Funkcja dodatkowa – turystyka i wypoczynek (w tym agroturystyka).

Na podstawie obecnego stanu rozwoju i charakteru miejscowości oraz planowanych zmian zagospodarowania, prognozuje się następujące dominujące funkcje dla poszczególnych wsi :

- Wałycz i Ryńsk: ośrodki wielofunkcyjne,
- Jarantowice i Zieleń: usługowo-rolnicza,
- Czystochleb, Plebanka: mieszkaniowo-produkcyjna,
- Nielub: rolnicza i produkcyjna,
- Orzechowo, Wronie, M. Radowiska: rolniczo-usługowa,
- Przydwórz, Cymbark, Orzechówko, Trzciano: rolniczo-turystyczna,
- pozostałe wsie: funkcja rolnicza.

CELE I ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY

CEL GŁÓWNY ROZWOJU GMINY

Głównym celem rozwoju gminy jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny (w tym zapewnienie prawidłowego funkcjonowania usług publicznych), gospodarczy (w tym wprowadzanie nowych funkcji, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa), rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy uwzględnieniu równowagi wobec środowiska przyrodniczego i kulturowego.

CELE SZCZEGÓŁOWE ROZWOJU GMINY

Realizacji celu głównego służy realizacja następujących celów szczegółowych:

1. Cele dotyczące sfery społeczno-gospodarczej

- wspieranie rozwoju wielofunkcyjnego, w tym wprowadzania dodatkowych funkcji pozarolniczych na obszary dotychczas rolnicze oraz poprzez zwiększenie atrakcyjności turystyczno-wypoczynkowej gminy i promocję jej walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
- rozwój lokalnego rynku pracy,
- tworzenie warunków dla pozyskania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy,
- rozwój i podnoszenie standardu usług, w tym zwłaszcza sfery publicznej,
- zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania – przede wszystkim poprzez optymalne z punktu widzenia realizacji zadań własnych, wyznaczanie terenów pod budownictwo,
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.

2. Cele dotyczące zagadnień ładu przestrzennego i ochrony przyrody oraz środowiska kulturowego

- zapewnienie ładu przestrzennego poprzez estetyzację zabudowy, dążenie do koncentracji zabudowy i zaludnienia oraz ograniczania ich rozproszenia, dostosowanie rozwoju gospodarczego do uwarunkowań przyrodniczych.
- ochrona istniejących zasobów środowiska,
- poprawa stanu środowiska poprzez uporządkowanie zagospodarowania strefy przybrzeżnej jezior, uporządkowanie gospodarki ściekowej, wprowadzanie proekologicznych technologii grzewczych, ograniczanie negatywnego oddziaływania prowadzonych działalności i istniejącego zainwestowania (mieszkaniowego, usługowego, produkcyjnego, związanego z gospodarką rolną) na środowisko i zdrowie ludzi.
- ochrona wartości zasobów dziedzictwa kulturowego oraz stworzenie programu ochrony dóbr kultury.

3. Cele dotyczące zagadnień infrastruktury technicznej i komunikacyjnej

- bezwzględna poprawa stanu dróg gminnych,
- modernizacja i rozbudowa układu dróg wojewódzkich i powiatowych,
- realizacja systemu wodno-kanalizacyjnego zgodnie z koncepcją docelowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej w gminie, na bazie wyznaczonej aglomeracji kanalizacyjnej,
- działania na rzecz zwiększenia znaczenia linii kolejowej Toruń - Olsztyn.

ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ NA TERENIE GMINY

Ustala się następujące zasady polityki przestrzennej:

- Rozwój przestrzenny gminy winien być podporządkowany nadrzędnemu celowi, jakim jest zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców. W odniesieniu do zakresu działalności władz samorządowych dotyczy to przede wszystkim prawidłowej realizacji zadań własnych - a więc głównie dostępności oraz jakości usług sektora publicznego - m.in. administracji, oświaty, zdrowia, opieki społecznej, kultury, sportu, wypoczynku, gospodarki komunalnej, infrastruktury technicznej, itp.
- Wszystkie działania związane z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy, w tym związane ze zmianami zagospodarowania, będą podporządkowane priorytetowi ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ich naprawy i wzbogacania. W szczególności dotyczy to walorów, w których polityka lokalna może mieć istotny wpływ na ich stan: ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, ochrony krajobrazu, ochrony i wzbogacania lokalnych wartości zasobów środowiska przyrodniczego (gleb, ciągów ekologicznych, zalesień i zadrzewień itp.), ochrony lokalnych wartości zasobów środowiska kulturowego. Lokalizacja wszelkiego zagospodarowania odbywać się będzie z uwzględnieniem uwarunkowań fizjograficznych poszczególnych terenów i innych uwarunkowań przyrodniczych oraz

- uwarunkowań kulturowych.
- W stosunku do obszarów objętych ochroną w randze rezerwatu przyrody, obszaru chronionego krajobrazu, użytku ekologicznego, realizacja zagospodarowania zgodnie z przepisami regulującymi funkcjonowanie poszczególnych obszarów chronionych; udostępnianie terenów chronionych dla turystyki i edukacji ekologicznej w sposób, który nie będzie powodował nadmiernej antropopresji i degradacji walorów.
  - Obszary istniejącej zabudowy miejscowości adaptuje się z możliwością dokonywania uzupełnień, przekształceń i rehabilitacji oraz rozwoju zabudowy w sąsiedztwie zabudowy istniejącej (poprzez kontynuację terenów zagospodarowanych) - przyjmując jako nadrzędną zasadę dążenie do koncentracji osadnictwa w największych miejscowościach i przeciwdziałanie rozpraszaniu zainwestowania - dla obszaru całej gminy ustala się zasadę koncentracji mieszkalnictwa, usług i wytwórczości (w granicach zabudowy wsi lub poprzez ich rozwój przestrzenny, a dla nowo wyznaczanych terenów inwestycyjnych przyjmuje się zasadę ich dużej powierzchni w celu koncentracji procesów rozwojowych i przeciwdziałaniu ich rozpraszaniu następującego poprzez wyznaczanie małych obszarów poza terenami dotąd zagospodarowanymi).
  - Tereny mieszkaniowe należy sukcesywnie wyposażać w niezbędne urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej, w tym szczególnie w zakresie gospodarki ściekowej. W przypadku terenów rozwoju zabudowy mieszkaniowej wskazuje się potrzebę rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej jako sugerowane działanie wyprzedzające wobec realizacji zabudowy oraz wskazuje się wymóg stosowania proekologicznych systemów grzewczych. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla terenów zabudowy mieszkaniowej należy uwzględniać możliwość stosowania indywidualnych urządzeń z zakresu energetyki odnawialnej (solarnej, geotermii, energetyki wiatrowej).
  - W przypadku realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej o dużej skali przestrzennej, każdorazowo należy uwzględnić zagadnienie zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie infrastruktury społecznej, zwłaszcza zapewniania bezpiecznego i komfortowego dostępu do przedszkoli i szkół oraz obsługi w zakresie opieki zdrowotnej, kultury i dostępu do komunikacji publicznej.
  - Na terenie gminy wskazuje się obszary (określone w [Załączniku nr 4](#) [Załączniku nr 6](#) - rysunku Studium), które będą podlegać przekształceniom funkcji, a co za tym idzie stanu zagospodarowania przestrzennego.
  - Rozwój nowego zagospodarowania powinien odbywać się na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być sporządzane sukcesywnie w miarę posiadanych środków i pojawiającej się presji na zagospodarowanie danej przestrzeni.
  - W zakresie rozwoju działalności gospodarczych - dopuszcza się rozwój zróżnicowanych działalności gospodarczych, o charakterze dostosowanym do lokalnych predyspozycji przestrzennych, z preferencją dla działalności o niewielkiej skali oddziaływań na środowisko; szczególnie preferuje się przedsięwzięcia z zakresu przetwórstwa rolno-spożywczego, przetwórstwa drewna oraz lokalizację działalności związanych z nowoczesnymi technologiami (fabryki, montownie) o bardzo niskiej skali emisji zanieczyszczeń oraz niskiej lub umiarkowanej potrzebie transportu surowców lub produktów; realizacja nowych zakładów produkcyjnych i rzemieślniczych powinna uwzględniać stosowanie rozwiązań technicznych minimalizujących ujemne skutki prowadzonej działalności na środowisko oraz tworzenie naturalnych izolacji terenów działalności gospodarczych od terenów przyległych,
  - Na terenie całej gminy wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko jako funkcji towarzyszących zabudowie mieszkaniowej lub zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej.
  - W rozwoju działalności gospodarczych należy preferować lokalizacje dobrze dostępne komunikacyjnie, ale poza obszarami objętymi ochroną przyrody i ich sąsiedztwem (w sytuacji, gdy mogłyby zachodzić niekorzystne oddziaływania na obszary chronione).
  - Zakłada się dalszy rozwój działalności rolniczych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań, jako wiodącej funkcji społeczno-gospodarczej gminy, przy założeniu promowania wielofunkcyjności, czyli wprowadzaniu pozarolniczych źródeł utrzymania. Rozwój rolnictwa będzie w szczególności następował poprzez: ochronę gleb najwyższych klas, z dopuszczeniem wyłączeń z produkcji w uzasadnionej

sytuacji terenów niezbędnych dla rozwoju funkcji gospodarczej i mieszkaniowej, kontynuację intensywnego rolniczego wykorzystania gruntów o dobrej przydatności rolniczej z poszanowaniem zasad ochrony walorów przyrodniczych, w tym zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, oczek wodnych, cieków, itp., docelowe przekształcenie części obszarów rolniczych na tereny o funkcji mieszkaniowych i gospodarczych ale także na tereny rolniczo-leśne z zachowaniem tendencji zalesienia gruntów o niskiej przydatności dla rolnictwa (ale z wyjątkiem terenów posiadających dużą wartość środowiskową, które z tego względu powinny pozostać w dotychczasowym użytkowaniu).

- Wskazuje się możliwość realizacji ogólnodostępnego zagospodarowania turystycznego związanego z rekreacją, wypoczynkiem, sportami wodnymi, obsługą ruchu krajoznawczego i edukacją ekologiczną - dopuszcza się rozwój ogólnodostępnego zagospodarowania służącego tym celom (należy uwzględnić ograniczenia wynikające z uwarunkowań przyrodniczych i przepisów szczególnych), a także bazy indywidualnej w postaci ogrodów działkowych i zabudowy letniskowej. Dopuszcza i wspiera się rozwój działalności turystyczno-wypoczynkowych i agroturystyki, związanych z wypoczynkiem pobytowym oraz rekreacją.
- ~~Ustanawia się miejscowości Ryńsk, Wałycz, Zieleń, Jarantowice i Czystochleb jako główne koncentracje usług publicznych gminy Wąbrzeźno oraz ośrodki uzupełniające oddziaływanie społeczno-gospodarcze miasta Wąbrzeźno.~~ **Ustanawia się miejscowości Ryńsk, Wałycz, Zieleń, Jarantowice i Czystochleb jako główne koncentracje usług publicznych Gminy Ryńsk oraz ośrodki uzupełniające oddziaływanie społeczno-gospodarcze miasta Wąbrzeźno.** Wskazane miejscowości powinny koncentrować inwestycje z zakresu usług publicznych, z wyjątkiem działalności kulturalnych i działań służących integracji lokalnych społeczności, które powinny być rozwijane w możliwie dużej liczbie miejscowości.
- W miarę możliwości finansowych należy utrzymać istniejącą sieć usług publicznych (prowadzonych przez Gminę) i dążyć do jej wzbogacania – zarówno poprzez rozwój ilościowy (rozwój infrastruktury w innych miejscowościach) oraz jakościowy (poszerzanie zakresu działalności prowadzonych instytucji). Rozwój infrastruktury należy dostosować do prognozowanych zmian struktur ludności (dotyczy to zwłaszcza rozwoju infrastruktury adresowanej do ludności starszej).
- Należy wzmacniać funkcje ekologiczne poprzez ograniczanie gospodarki rolnej na terenach nieprzydatnych oraz stopniowe ich zalesianie - dla obszaru całej gminy ustala się zalesianie (nieprzeznaczonych na inne cele) gruntów o małej przydatności dla rolnictwa lub gruntów w przypadku których zalesienie miałoby istotne znaczenie środowiskowe i byłoby optymalnym sposobem zagospodarowania. Przed planowanymi zalesieniami należy dokonać rozpoznania przyrodniczego, aby nie zniszczyć cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych - nie należy zalesiać terenów prezentujących dużą wartość środowiskową, zwłaszcza stanowisk chronionych gatunków, jak podmokłe łąki i tereny występowania gniewosza płamistego.
- W stosunku do lasów na terenie całej gminy ustala się zachowanie i odtwarzanie walorów lasu poprzez prowadzenie racjonalnej i zrównoważonej gospodarki leśnej (związanej z organizacją zrębów i nasadzeń). W stosunku do lasów na terenie całej gminy ustala się ograniczanie lokalizacji zabudowy nie związanej z gospodarką leśną, a także dopuszcza się realizację małej architektury związanej z ogólnodostępną infrastrukturą rekreacyjną i turystyczną.

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY

Gmina charakteryzuje się bardzo dużym zróżnicowaniem fizyczno-geograficznym oraz różnorodnością pełnionych funkcji gospodarczych – w przestrzeni gminy uwarunkowania te skutkują brakiem czytelnej i jednoznacznej struktury, która opierałaby się na jednostkach homogenicznych pod względem formy, zagospodarowania lub funkcji. Na potrzeby polityki przestrzennej wyznacza się więc jednostki, które wprawdzie cechują się określoną specyfiką i indywidualnym charakterem, pozwalającym na odróżnienie od pozostałych jednostek, ale jednocześnie wykazują wewnętrzne zróżnicowania i wielofunkcyjność.

Na potrzeby polityki przestrzennej, na terenie gminy wydzielono trzy jednostki planistyczne:

- **jednostkę wielofunkcyjną (oznaczoną jako I)**, położoną w północnej części gminy - w której na ogólny charakter i profil funkcjonalny w największym stopniu wpływa sąsiedztwo miasta Wąbrzeźno. W tej jednostce prognozuje się największą presję w kierunku rozwoju zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej, w konsekwencji czego wyznacza się tereny rozwojowe na te cele. Powyższe nie stoi w sprzeczności z równorzędnymi funkcjami: ochrony przyrody (część jednostki jest objęta formami ochrony, w tym – znajduje się tu rezerwat przyrody) oraz gospodarki rolnej (znaczna część terenów rolnych to grunty wysokiej przydatności).

Głównym założeniem rozwoju jest wzmacnianie wielofunkcyjności poprzez koncentrację funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych przy wykorzystaniu sąsiedztwa miasta Wąbrzeźno oraz bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej. Zakłada się, że powyższa jednostka w kolejnych latach będzie wyraźnie zwiększała liczbę mieszkańców, a sąsiedztwo miasta pozwoli na osiągnięcie korzyści gospodarczych (wzrost poziomu przedsiębiorczości), co pozwoli na ograniczenie wysokiego poziomu bezrobocia i sfery ubóstwa społecznego. Jednocześnie podstawowym założeniem jest dostosowanie wszelkich działań inwestycyjnych do warunków środowiskowych (rezerwat przyrody i obszar chronionego krajobrazu) co oznacza nie podejmowanie działań kolidujących z celami ochrony. Zakłada się także dalszy rozwój gospodarki rolnej, ale dopuszcza się przeznaczenie części terenów rolnych (w tym wysokich klas) na cele realizacji nowego zagospodarowania mieszkaniowego, usługowego i gospodarczego.

Rozwój zagospodarowania na bazie zabudowy istniejącej (uzupełnianie, modernizacja, rozbudowa, przekształcenia, rehabilitacja) oraz poprzez wyznaczenie w sąsiedztwie zabudowy największych miejscowości oraz wzdłuż głównych dróg, terenów rozwojowych mających zaspokoić prognozowane potrzeby w zakresie budownictwa mieszkaniowego, usług oraz działalności gospodarczych (w sposób dostosowany do lokalnych uwarunkowań środowiskowych oraz możliwości obsługi komunikacyjnej). W zakresie rozwoju przedsiębiorczości nie określa się preferencji związanych z rodzajem prowadzonych działalności, ale wskazuje się konieczność dostosowania skali, charakteru i uciążliwości do sąsiedztwa terenów mieszkaniowych (wykluczenie możliwości lokalizacji przedsięwzięć kolizyjnych) oraz do warunków środowiskowych. Ze względu na dostępność terenu, wskazuje się możliwość rozwoju działalności gospodarczych o charakterze wielkopowierzchniowym.

- **jednostkę ekologiczną (oznaczoną jako II)**, położoną w centralnej części gminy – obejmującą tereny lasów oraz łąk i terenów podmokłych („Bagno Zgniłka”). W większości leży w granicach obszaru chronionego krajobrazu. Jest to jednostka pozbawiona zwartej zabudowy i nie przewiduje się rozwoju zagospodarowania w jej granicach (nie wyznacza się terenów rozwojowych). Dominującą funkcją pozostanie tu funkcja ekologiczna z dopuszczeniem działalności turystycznych i rekreacyjnych uwzględniających podporządkowanie zasadom ochrony środowiska dostosowanym do lokalnych specyficznych warunków.

Głównym założeniem rozwoju jest tu kontynuacja obecnego ekologicznego charakteru z dopuszczeniem rozwoju działalności nie kolidujących z zasadami ochrony oraz dostosowanych do lokalnych uwarunkowań – w tym gospodarcze wykorzystanie lasu oraz rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych.

- **jednostkę osadniczo-rolniczą (oznaczoną jako III)**, położoną w południowej, zachodniej i południowo-wschodniej części gminy. Jednostka ma charakter wielofunkcyjny z dominacją gospodarki rolnej (znaczna część terenów rolnych to grunty wysokiej przydatności), jednak istotne znaczenie ma także przedsiębiorczość pozarolnicza realizowana w największych miejscowościach, działalności rekreacyjno-turystyczne oraz funkcje ekologiczne (część jednostki leży w granicach obszaru chronionego krajobrazu). Wielofunkcyjność jednostki wzrośnie wraz planowaną w południowej części gminy realizacją elektrowni wiatrowych.

Głównym założeniem rozwoju jest tu kontynuacja obecnego charakteru z wzmacnianiem rozwoju działalności pozarolniczych oraz utrzymywaniem i wspieraniem funkcji rolniczej jako wiodącej. Rozwój zagospodarowania na bazie zabudowy istniejącej (uzupełnianie, modernizacja, rozbudowa,

przekształcenia, rehabilitacja) oraz poprzez wyznaczenie w sąsiedztwie zabudowy największych miejscowości, terenów rozwojowych mających zaspokoić prognozowane potrzeby w zakresie budownictwa mieszkaniowego, usług oraz działalności gospodarczych (w sposób dostosowany do lokalnych uwarunkowań środowiskowych oraz możliwości obsługi komunikacyjnej).

W zakresie rozwoju przedsiębiorczości wskazuje się konieczność dostosowania skali, charakteru i uciążliwości do sąsiedztwa terenów mieszkaniowych (wykluczenie możliwości lokalizacji przedsięwzięć kolizyjnych). Wskazuje się preferencje przede wszystkim dla rozwoju przetwórstwa rolnego i usług na rzecz rolnictwa oraz przetwórstwa drewna ale dopuszcza się rozwój wszelkich działalności dostosowanych do warunków środowiskowych, nie stanowiących zagrożenia dla jakości życia mieszkańców i nie kolidujących z dominującym charakterem funkcji rolniczej.

KIERUNKI ZMIAN W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Na obszarze gminy (Załącznik nr 4 Załączniku nr 6) w Studium wskazuje się tereny, w których:

a) nie nastąpi zmiana funkcji (przeznaczenia terenu), ale zmieni się stan i charakter zagospodarowania. Są to:

- tereny istniejącej zwartej zabudowy z dopuszczeniem uzupełnień, przekształceń i rehabilitacji.

b) dopuszcza się zmianę funkcji (przeznaczenia terenu) oraz stanu i charakteru zagospodarowania. Są to:

- tereny realizacji zabudowy mieszkaniowej i towarzyszących usług,
- tereny realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych,
- tereny realizacji zagospodarowania służącego turystyce i rekreacji,
- pozostałe tereny wskazywane do rozwoju wielofunkcyjnego,
- tereny potencjalne dla sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przeznaczone na cele rozwoju wielofunkcyjnego,
- tereny, w których obecnie prowadzi się działalność górniczą – docelowo, po zakończeniu eksploatacji, zostaną zrekultywowane
- tereny, w którym dopuszcza się sporządzanie mpzp na cele realizacji elektrowni wiatrowych

c) nie nastąpi zmiana funkcji (przeznaczenia terenu) i nie nastąpi zmiana stanu i charakteru zagospodarowania – pozostałe tereny. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że na terenie całej gminy – a więc także na terenach dla których nie zakłada się obecnie zmian funkcji i przeznaczenia - dopuszcza się dokonywanie zalesień (na warunkach określonych w rozdziale „Zasady polityki przestrzennej na terenie gminy”).

Ustala się następujące kierunki zmian w przeznaczeniu terenów i zasady zagospodarowania terenów:

a) tereny istniejącej zabudowy miejscowości w zabudowie zwartej oraz jej bezpośredniego sąsiedztwa.

Dopuszcza się uzupełnienia, rozbudowę, przebudowę, przekształcenia i rehabilitację istniejącej zabudowy oraz rozwój nowej zabudowy harmonijnie dostosowanej pod względem formy i funkcji poprzez kontynuację istniejącej zabudowy zwartej miejscowości.

Dopuszcza się funkcje: mieszkaniową z towarzyszącymi usługami, nieuciążliwe funkcje gospodarcze, zabudowę zagrodową i związaną z prowadzeniem działalności rolniczej.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny istniejącej zwartej zabudowy z dopuszczeniem uzupełnień, przekształceń i rehabilitacji”.

Powyższe dotyczy miejscowości o zwartej zabudowie, w których dalszy rozwój zabudowy będzie służył celowi koncentracji zagospodarowania oraz koncentracji ludności. Obecnie są to obszary wykazujące znaczne rezerwy dla dalszego rozwoju zabudowy przy nie poszerzaniu granic istniejącej zabudowy lub ich nieznacznemu poszerzeniu poprzez kontynuację zabudowy zwartej. Wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego oraz z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych).

b) tereny realizacji zabudowy mieszkaniowej i towarzyszących usług

Dopuszcza się funkcje: mieszkaniową z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny realizacji zabudowy mieszkaniowej i towarzyszących usług”.

Powyższe dotyczy terenów wyznaczanych w większości miejscowości - wskazywanych do zmiany obecnego rolniczego przeznaczenia na cel zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi usługami nieuciążliwymi. Tereny te stanowią kontynuację terenów zagospodarowanych. Są to tereny wykazujące już obecnie dużą presję w kierunku rozwoju mieszkalnictwa, lub też tereny dla których prognozuje się taką presję w najbliższych latach w związku z realizacją potrzeb mieszkaniowych ludności gminy. Są predestynowane do rozwoju tej funkcji ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną, łatwość podłączenia sieci infrastruktury technicznej oraz nie wykazujące przeciwwskazań fizjograficznych.

Wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego oraz z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych).

c) tereny realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych

Dopuszcza się funkcje: usługowe, produkcyjne, składów i magazynów oraz infrastruktury technicznej.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych”

Powyższe dotyczy terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie miasta Wąbrzeźno, wskazywanych do zmiany obecnego rolniczego przeznaczenia na cele zabudowy produkcyjnej, usługowej, składów i magazynów oraz infrastruktury technicznej. Są to tereny predysponowane dla realizacji wskazanego zagospodarowania ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną, możliwość kooperacji z podmiotami gospodarczymi działającymi w mieście, łatwość podłączenia do sieci infrastrukturalnych oraz brak przeciwwskazań fizjograficznych.

Dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

d) tereny realizacji zagospodarowania służącego turystyce i rekreacji

Dopuszcza się uzupełnienia, rozbudowę, przebudowę, przekształcenia i rehabilitację istniejącej zabudowy oraz rozwój nowej zabudowy służącej celom rekreacji, wypoczynku, turystyki, uprawianiu sportu, integracji lokalnych społeczności.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny realizacji zagospodarowania służącego turystyce i rekreacji”.

Wyklucza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego oraz z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych).

e) pozostałe tereny wskazywane do rozwoju wielofunkcyjnego

Są to tereny, które stanowią przestrzeń rozwojową gminy, ale ze względu na brak możliwości wskazania kierunków przeznaczenia terenu już na etapie Studium, przyjmuje się, że ustalenia kierunku zagospodarowania danego terenu nastąpi na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. ~~Gmina Wąbrzeźno charakteryzuje się umiarkowaną dynamiką rozwoju gospodarczego oraz umiarkowaną presją inwestycyjną, stąd dostrzegając potrzebę zapewnienia możliwości rozwoju zróżnicowanych funkcji społeczno-gospodarczych, jednocześnie nie wskazuje się przeznaczenia terenów, które w przyszłości będą obszarem „gry inwestycyjnej” i wyboru przeznaczenia optymalnego w okresie podejmowania decyzji o realizacji zagospodarowania.~~

~~Gmina Ryńsk charakteryzuje się umiarkowaną dynamiką rozwoju gospodarczego oraz umiarkowaną presją inwestycyjną, stąd dostrzegając potrzebę zapewnienia możliwości rozwoju zróżnicowanych funkcji społeczno-gospodarczych, jednocześnie nie wskazuje się przeznaczenia terenów, które w przyszłości będą obszarem „gry inwestycyjnej” i wyboru przeznaczenia optymalnego w okresie podejmowania decyzji o realizacji zagospodarowania.~~

Dopuszcza się funkcje: mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, gospodarki rolnej, składów i magazynów, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, przy czym wyklucza się możliwość realizacji funkcji kolizyjnych z

zagospodarowaniem terenów sąsiednich oraz z walorami środowiska.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „pozostałe tereny wskazywane do rozwoju wielofunkcyjnego (decyzja o szczegółowym przeznaczeniu – na etapie mpzp)”

Powyższe dotyczy terenów zlokalizowanych w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie miasta Wąbrzeźno, dla których prognozuje się rosnącą presję inwestycyjną, jednak o trudnym obecnie do wskazania, kierunku. Są to tereny predysponowane dla realizacji różnorodnego zagospodarowania ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną, możliwość wykorzystania potencjału sąsiedniego miasta, łatwość podłączenia do sieci infrastrukturalnych oraz brak przeciwwskazań fizjograficznych.

W przypadku przeznaczenia na cele zabudowy funkcji gospodarczych lub infrastruktury, dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, pod warunkiem braku kolizji z walorami środowiska oraz zagospodarowaniem terenów sąsiednich.

f) tereny potencjalne dla sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – rozwój wielofunkcyjny, decyzja o szczegółowym przeznaczeniu na etapie mpzp

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny potencjalne dla sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – rozwój wielofunkcyjny, decyzja o szczegółowym przeznaczeniu na etapie mpzp”

Założenia i zasady zagospodarowania – jak w „pozostałych terenach wskazywanych do rozwoju wielofunkcyjnego”.

Są to tereny, które stanowią przestrzeń rozwojową gminy w dłuższej perspektywie – powinny podlegać zmianie przeznaczenia po wyczerpaniu (w danej części gminy) możliwości terenowych oferowanych przez pozostałe kategorie terenów do zmiany przeznaczenia lub w przypadku zaistnienia szczególnych okoliczności (np. istotny interes społeczny lub ekonomiczny dla budżetu gminy) wymagających przeznaczenia pod zabudowę.

g) tereny zalesień

Dla obszaru całej gminy dopuszcza się zalesianie (nieprzeznaczonych na inne cele) gruntów o małej przydatności dla rolnictwa lub gruntów w przypadku których zalesienie byłoby uzasadnione środowiskowo i byłoby optymalnym sposobem zagospodarowania. Ponadto dopuszcza się zalesianie wyrobisk poeksploatacyjnych – jako formę ich rekultywacji.

h) tereny eksploatacji kopalin

Tereny eksploatacji kopalin po zakończeniu działalności górniczej będą podlegały rekultywacji (nastąpi więc zmiana przeznaczenia terenu) – na warunkach określonych w przepisach odrębnych. Zaleca się, by wyrobiska poeksploatacyjne były rekultywowane w pierwszej kolejności w kierunku wykorzystania do celów rekreacji, a w przypadku braku możliwości lub uzasadnienia społecznego i/lub ekonomicznego dla tego kierunku rekultywacji, dopuszcza się inne kierunki, w tym zalesianie.

i) tereny dla których nie przewiduje się zmiany charakteru zagospodarowania i pełnionych funkcji

Pozostałe obszary nie wskazane wcześniej (nie zaliczone do pozostałych kategorii) - przewidywane do zachowania obecnych funkcji i charakteru.

SZCZEGÓŁOWE USTALENIA DOTYCZĄCE JEDNOSTEK POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Dla poszczególnych jednostek polityki przestrzennej, ustala się:

jednostka wielofunkcyjna (oznaczona jako I),

wskazuje się następujący profil funkcjonalny:

- równorzędne funkcje wiodące – mieszkaniowa, gospodarcza, rolnicza

zasady rozwoju i zagospodarowania:

- jednostka szczególnie predestynowana do rozwoju gospodarczego – lokalizacja zagospodarowania wg rysunku Studium
- ograniczenie realizacji nowej zabudowy rozproszonej, to znaczy zabudowy poza granicami istniejącej zabudowy i terenów wskazywanych do przekształceń w kierunku zabudowy mieszkaniowej, usługowej lub funkcji gospodarczych
- ochrona rezerwatu przyrody (wyłączenie z zabudowy, przeciwdziałanie realizacji w sąsiedztwie rezerwatu zagospodarowania oraz rozwoju funkcji kolizyjnych z celami i zasadami ochrony)
- w granicach obszaru chronionego krajobrazu realizacja zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi regulującymi funkcjonowanie obszaru chronionego
- ograniczenia zagospodarowania wynikające ze stref ochrony konserwatorskiej
- dopuszcza się realizację ogólnodostępnej (zarówno publicznej, jak i komercyjnej) infrastruktury służącej rekreacji i wypoczynkowi
- w miejscowości Jarantowice wyznacza się strefę z zakazem realizacji zabudowy służącej na stały pobyt ludzi w związku z położeniem w obszarze oddziaływania elektrowni wiatrowej w m.Mazanki, gm. Radzyń Chełmiński

jednostka ekologiczna (oznaczona jako II),

wskazuje się następujący profil funkcjonalny:

- funkcja wiodąca – ekologiczna
- funkcje uzupełniające – gospodarka leśna (pozyskanie drewna), rekreacja i turystyka

zasady rozwoju i zagospodarowania:

- ograniczenie realizacji nowej zabudowy
- w granicach obszaru chronionego krajobrazu realizacja zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi regulującymi funkcjonowanie obszaru chronionego
- dopuszcza się realizację ogólnodostępnej (zarówno publicznej, jak i komercyjnej) infrastruktury służącej rekreacji i wypoczynkowi
- dopuszcza się kontynuację rolniczego wykorzystania gruntów pod warunkiem podporządkowania zasadom priorytetu funkcji ochrony przyrody

jednostka osadniczo-rolnicza (oznaczona jako III),

wskazuje się następujący profil funkcjonalny:

- funkcje wiodące – mieszkaniowa, rolnicza
- funkcje uzupełniające – gospodarcza, turystyczna i rekreacyjna, produkcja energii odnawialnej

zasady rozwoju i zagospodarowania:

- ograniczenie realizacji nowej zabudowy rozproszonej, to znaczy zabudowy poza granicami istniejącej zabudowy i terenów wskazywanych do przekształceń w kierunku zabudowy mieszkaniowej, usługowej lub funkcji gospodarczych
- w granicach obszaru chronionego krajobrazu realizacja zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi regulującymi funkcjonowanie obszaru chronionego
- w południowej części dopuszcza się sporządzenie mpzp na cele rozwoju energetyki wiatrowej
- ograniczenia zagospodarowania wynikające ze stref ochrony konserwatorskiej

- dopuszcza się realizację ogólnodostępnej (zarówno publicznej, jak i komercyjnej) infrastruktury służącej rekreacji i wypoczynkowi

WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA. TERENY WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY

WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA

Niniejsze Studium (zgodnie z ~~Załącznikiem nr 4~~ [Załączniku nr 6](#) – rysunkiem Studium) ustala obszary dla których, ze względu na konieczność stworzenia warunków dla rozwoju gminy, wskazuje się potrzebę sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Granice obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego zostaną ostatecznie określone na etapie podjęcia uchwały o przystąpieniu do sporządzenia w/w planów. Dopuszczalne są korekty granic obszarów oznaczonych na rysunku Studium – możliwe korekty wyłącznie o charakterze technicznym, związane z doprecyzowaniem granic (uwzględnienie naturalnych granic przyrodniczych, własności gruntów, układu drogowego, itp.). Nie dopuszcza się korekt zasadniczo zmieniających zasięgi obszarów wyznaczonych na ~~Załączniku nr 4~~ [Załączniku nr 6](#).

Dla terenów, dla których sporządzać się będzie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zakres funkcjonalny (w oparciu o ~~Załącznik nr 4~~ [Załączniku nr 6](#) – zgodnie z określonymi kierunkami zmian w przeznaczeniu terenów) oraz wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenu (zgodnie z wymogami określonymi poniżej), zostaną ostatecznie określone na etapie sporządzania w/w planów.

W stosunku do wszystkich nowo realizowanych zabudowań, ustala się wymogi:

- w zabudowie MN/U oraz w przypadku terenów P i U położonych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów MN i MN/U wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego oraz z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych),
- wyznaczenia odpowiedniej do charakteru zabudowy liczby miejsc parkingowych,
- zachowania wysokiej jakości architektonicznej oraz harmonizacji (pod względem wysokości, kubatury, kolorystyki, charakteru i nachylenia dachów) z terenami sąsiednimi,
- sugeruje się realizację dachów dwu i wielospadowych, z sugestią montażu instalacji do pozyskiwania energii słonecznej,
- stosowania proekologicznych systemów grzewczych dla zaopatrzenia w ciepło nowoprojektowanych budynków,
- ograniczania uciążliwości projektowanych obiektów usługowych do granic własnej działki,
- odprowadzania ścieków sanitarnych do kanalizacji sanitarnej, a w uzasadnionych przypadkach (brak ekonomicznego uzasadnienia rozwoju sieci lub czasowo – do czasu realizacji sieci; przy jednoczesnym występowaniu sprzyjających warunków fizjograficznych) – do oczyszczalni indywidualnych przydomowych lub małych systemów zbiorczych bazujących na małych oczyszczalniach,
- docelowego odprowadzania do kanalizacji deszczowej wód opadowych z utwardzonych nawierzchni parkingów oraz dróg dojazdowych i placów, po odpowiednim podczyszczeniu; zapewnienie możliwości infiltracji do gruntu niezanieczyszczonych wód opadowych.

Ustala się następujące wskaźniki zagospodarowania:

a) minimalna powierzchnia działek budowlanych:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej w zabudowie jednorodzinnej – 900 m², z wyjątkiem zabudowy uzupełniającej w ramach istniejącego zagospodarowania miejscowości, gdzie dopuszcza się działki nie mniejsze niż 700 m²,
- dla zabudowy usługowej realizowanej w zabudowie wolnostojącej – 1000 m²,
- dla zabudowy produkcyjnej i produkcyjno-usługowej – 1500 m²,
- dla zabudowy rekreacyjnej (zabudowa letniskowa) – 200 m²,

- dla zabudowy wielorodzinnej – ustalana indywidualnie w zależności od skali zabudowy, w sposób umożliwiający zachowanie wymaganej powierzchni biologicznie czynnej,

b) maksymalna wysokość zabudowy:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej w zabudowie jednorodzinnej – do 3 kondygnacji (z poddaszem użytkowym) i 12 m,
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – do 4 kondygnacji (z poddaszem użytkowym) i 16 m,
- dla zabudowy usługowej – do 3 kondygnacji,
- dla zabudowy przemysłowej oraz urządzeń infrastruktury – ustalana indywidualnie w zależności od przeznaczenia i uwarunkowań

c) minimalne wymagane wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej – 50%,
- dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej – 45%,
- dla zabudowy usługowej – 40%,
- dla zabudowy rekreacyjnej – 70%,
- dla zabudowy produkcyjnej – 30%
- dla zabudowy magazynowo-składowej – 20%

Parametry zabudowy nie określone w niniejszym rozdziale i nie wynikające z innych ustaleń Studium, będą określone indywidualnie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów szczególnych i/lub z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań i predyspozycji.

TERENY WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY

Na terenie gminy z możliwości zabudowy wyłącza się:

- rezerwat przyrody „Wronie”,
- lasy, z wyłączeniem: terenów zabudowanych Lasów Państwowych i ciągów infrastruktury technicznej i komunikacji, ogólnodostępnej infrastruktury służącej celom rekreacji i turystyki oraz gruntów leśnych, które uzyskały wymaganą zgodę na wyłączenie z produkcji leśnej,
- użytki ekologiczne,
- wody powierzchniowe,
- cmentarze (z wyjątkiem zabudowy służącej kultowi religijnemu) oraz w przypadku zabudowy mieszkaniowej i obiektów związanych z obrotem artykułami żywnościowymi strefę 50 m od cmentarza, a przy braku sieci wodociągowej, ujęcia wody dla ww. zabudowy nakazuje się lokalizować nie bliżej, niż 150 m od cmentarza,
- strefy uciążliwości obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (na podstawie przepisów szczególnych),
- strefy oddziaływania elektrowni wiatrowych (dla zabudowy mieszkaniowej), w tym w miejscowości Jarantowice wyznacza się strefę z zakazem realizacji zabudowy służącej na stały pobyt ludzi w związku z położeniem w obszarze oddziaływania elektrowni wiatrowej w m. Mazanki, gm. Radzyń Chełmiński
- obszary w pasach drogowych dróg publicznych (z dopuszczeniem obiektów tymczasowych oraz urządzeń i obiektów do obsługi komunikacji) oraz dróg wewnętrznych,
- ujęcia wody i strefy ochrony bezpośredniej ujęć (z wyjątkiem zabudowy służącej podstawowej funkcji).

Ponadto niektóre tereny rolne, o wysokiej przydatności rolniczej gleb (na mocy przepisów szczególnych) wymagają zgody na wyłączenie z produkcji rolnej. W obszarach chronionych oraz w obszarach objętych strefami ochrony konserwatorskiej – realizacja zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi.

ZASADY LOKALIZOWANIA ZAKŁADÓW O ZWIĘKSZONYM LUB DUŻYM RYZYKU WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII

Podczas lokalizowania zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii należy przestrzegać przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, w tym w szczególności:

- w granicach administracyjnych miast oraz w obrębie zwartej zabudowy wsi jest zabroniona budowa

zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii. Rozbudowa takich zakładów jest dopuszczalna pod warunkiem, że doprowadzi ona do ograniczenia zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym wystąpienia poważnych awarii. Powyższy przepis nie dotyczy budowy i rozbudowy zakładów na obszarach określanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny przeznaczone do działalności produkcyjnej, składowania i magazynowania, jeżeli plany te nie zawierają ograniczeń dotyczących zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi;

- zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnych awarii powinny być lokalizowane w bezpiecznej odległości od siebie, od osiedli mieszkaniowych, od obiektów użyteczności publicznej, od budynków zamieszkania zbiorowego, od obszarów, o których mowa w art. 73 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy Prawo ochrony środowiska, od upraw wieloletnich, od dróg krajowych oraz od linii kolejowych o znaczeniu państwowym;
- osiedla mieszkaniowe, obiekty użyteczności publicznej, budynki zamieszkania zbiorowego, obszary, o których mowa w art. 73 ust. 1 pkt 1 i 3, drogi krajowe oraz linie kolejowe o znaczeniu państwowym powinny być lokalizowane w bezpiecznej odległości od zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii.

OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK

Na terenie gminy ochronie podlegają:

- rezerwat przyrody
- tereny leżące w granicach obszaru chronionego krajobrazu,
- użytki ekologiczne,
- parki podworskie,
- pomniki przyrody,
- lasy zaliczone do kategorii ochronnych,
- grunty najwyższych klas bonitacyjnych (klas I-III)

Żaden obszar na terenie gminy nie wchodzi w skład systemu Natura 2000 ani obszarów przewidywanych do włączenia do systemu Natura 2000.

Przepisy szczególne zawierają zasady gospodarowania na terenach objętych ochroną.

Niezależnie od tego, ustala się następujące szczegółowe działania w zakresie ekopolityki:

- podporządkowanie kierunków i zasad zagospodarowania obszarów chronionych zasadom wynikającym z przepisów szczegółowych, w tym aktów prawnych regulujących funkcjonowanie tych obszarów,
- realizację gminnego systemu kanalizacyjnego z zapewnieniem odbioru ścieków,
- realizację indywidualnych oczyszczalni ścieków w obszarach które nie zostaną podłączone do systemu kanalizacji ,
- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód wskutek działalności rolniczej,
- racjonalne gospodarowanie odpadami z segregacją i zapewnieniem odbioru odpadów,
- ochrona korytarzy ekologicznych przed utratą ich funkcji ekologicznych – na terenie gminy dotyczy to korytarzy wskazanych na ~~Załączniku nr 4~~ [Załączniku nr 6](#),
- ochronę ujęć wód podziemnych na potrzeby komunalne,
- ochronę powietrza poprzez eliminację tradycyjnych źródeł ciepła na rzecz paliw ekologicznych oraz stosowanie środków technicznych skutecznie redukujących emisję zanieczyszczeń,
- dążenie do wymiany pieców na paliwo stałe na piece zużywające paliwo płynne (olej) lub gazowe,
- wspieranie rozwoju systemów energii odnawialnych, bazujących na biomasie, energii słonecznej, energii geotermalnej, przydomowych siłowniach wiatrowych,
- przeciwdziałanie degradacji walorów krajobrazu, związanych z realizacją urządzeń przemysłowych,

- telekomunikacyjnych, itp. - każdorazowo decyzja o podjęciu realizacji inwestycji zawierającej dominanty wysokościowe powinna być poprzedzona analizą wpływu na krajobraz,
- ochronę obszarów o szczególnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, poprzez wdrażanie programów promocji rolnictwa ekologicznego oraz ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej,
  - wykorzystywanie zasobów glebowych zgodnie z ich predyspozycjami,
  - pielęgnację istniejących elementów zieleni oraz wprowadzanie nowych rodzimych elementów zieleni zwłaszcza zadrzewień i zakrzewień śródpolnych (pasy i szpalery drzew i krzewów) - spełniających także rolę wiatrochronną - usytuowanych równoległe do osi korytarzy i ciągów ekologicznych oraz wokół obniżeń wysoczyznowych tzw. „oczek wodnych”,
  - eliminację istniejących barier ekologicznych (obszarów konfliktowych z punktu widzenia funkcjonowania środowiska) ograniczających swobodną migrację zwierząt np. budowa odpowiedniej szerokości przepustów na ciekach (mostki), drogach; w przypadku lokalizacji większych obiektów kubaturowych sytuowanie ich wzdłuż osi korytarzy ekologicznych.
  - zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemów melioracyjnych,
  - kontynuowanie dolesień w powiązaniu z systemem ekologicznym,
  - propagowanie świadomości ekologicznej wśród społeczności gminy,
  - ograniczanie hałasu, zanieczyszczeń i zagrożeń bezpieczeństwa wynikających z ruchu komunikacyjnego - w miejscach i obszarach narażonych na duży hałas i zanieczyszczenia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności związane z ruchem komunikacyjnym, należy przedsięwziąć działania zmierzające do ich ograniczenia metodami administracyjnymi (ograniczenie szybkości, tonażu), technicznymi (oddalenie zabudowy od dróg, ekrany akustyczne, poprawa bezpieczeństwa w miejscach przejść dla pieszych i włączania się do ruchu) i biologicznymi (pasy zieleni izolacyjnej),
  - wskazuje się potrzebę monitoringu i cyklicznego raportowania stanu przyrody na terenie gminy,
  - na terenie gminy nie funkcjonują uzdrowiska, a żadna część gminy nie leży w granicach stref ochrony uzdrowiskowej.

Wszystkie działania związane z zagospodarowaniem przestrzennym i szeroko rozumianym rozwojem gminy muszą uwzględniać dążenie do zachowania, wzmocnienia lub odnowy naturalnych zasobów przyrody oraz powinny być realizowane z uwzględnieniem prawidłowości funkcjonowania ekosystemów. W planowaniu przestrzennym wymagane jest uwzględnienie wymogów równowagi ekologicznej pomiędzy elementami naturalnymi i antropogennymi. Powierzchnię ziemi można wykorzystywać jedynie zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem przepisów w ochronie środowiska i ochronie gruntów rolnych i leśnych. W polityce rozwoju gminy należy dążyć do poprawy stanu elementów najsilniej zdegradowanych, do których bez wątpienia zaliczają się wody powierzchniowe. Zagadnienie to wymaga współpracy z sąsiednimi samorządami, a sanacja stanu wód jest procesem złożonym i długotrwałym. Niezbędnym zadaniem jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez dalszą realizację sieci kanalizacyjnej wraz z zabezpieczeniem odbioru ścieków. Do czasu realizacji kanalizacji nieczystości płynne należy utylizować bądź w punktach zlewnych oczyszczalni, bądź w oczyszczalniach przydomowych (ewentualnie w małych systemach zbiorczych obsługiwanych przez małe oczyszczalnie – powyższe jest możliwe tylko jako rozwiązanie czasowe lub przy braku finansowego uzasadnienia realizacji sieci zbiorczej, gdy przeszkody nie stanowią warunki fizyczno-geograficzne).

W części gminy objętej formami ochrony o różnej randze i reżimach ochronnych, realizacja zagospodarowania z uwzględnieniem priorytetu ochrony przyrody, w oparciu o akty prawne regulujące zasady ich funkcjonowania.

Ważnym zagadnieniem jest poprawa lokalnych warunków aerosanitarnych, zwłaszcza w miejscowościach o dużej koncentracji zabudowy. W części gminy problemem jest hałas i zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego. W zakresie gospodarki odpadami zakłada się ich segregację i zabezpieczenie odbioru oraz utylizację. Zieleń parków (wiejskich, podworskich, itp.) wymaga ochrony przed degradacją ich walorów przyrodniczych, krajobrazowych i funkcjonalnych, a także odbudowy (pod nadzorem konserwatorskim) w parkach, które uległy degradacji. Ochrony wymagają także wszelkie inne tereny zielone, w tym również remizy śródpolne, zbiorowiska bagienne, torfowiska i gleby pochodzenia organicznego. Niezbędne jest zachowanie trwałości lasów i wykorzystanie ich różnych funkcji. Lasy wymagają także poprawy stanu sanitarnego i maksymalnego ograniczenia procesów degradujących środowisko leśne. Niezbędna jest kontynuacja procesu

zalesiania terenów o niskiej przydatności dla rolnictwa. Dopuszcza się także zalesienia innych obszarów, w których zalesienie będzie stanowiło optymalny sposób zagospodarowania terenu ze względów środowiskowych. Projektowane i przewidywane do realizacji obiekty budowlane winny posiadać duże walory estetyczne i architektoniczne, uwzględniające kompleksowe potrzeby ochrony środowiska oraz lokalne tradycje.

Zachowanie, ochrona i kształtowanie gminnego systemu obszarów chronionych odnosi się przede wszystkim do korytarzy i ciągów ekologicznych, w obrębie których występują najważniejsze powiązania przyrodnicze. Główne korytarze ekologiczne związane są z obniżeniami dolinnymi i łączącymi je obszarami leśnymi położonymi na zachód od Wąbrzeźna na odcinku Stanisławki - Wronie - Czystochleb.

Korytarzami ekologicznymi obniżen dolinnych są:

- korytarz ekologiczny Strugi Wąbrzeskiej, biorącej początek w okolicach Jarantowic i Stanisławek i przecinającej południkowo teren gminy i dopływającej do Drwęcy (na odcinku w mieście Wąbrzeźno, Struga przepływa przez jeziora położone w mieście - jez. Zamkowe i Frydek),
- korytarz ekologiczny Strugi Toruńskiej odwadniającej zachodnią część gminy od okolic wsi Nielub do terenu położonego na południe od Jeziora Wieczno.

Terenem o szczególnych wartościach przyrodniczych jest rozległe obniżenie Bagno Zgniłka na wschód od Ludowic. Jest to teren stanowiący fragment opisywanego obszaru chronionego krajobrazu. Ze względu na wartości przyrodnicze oraz zagrożenia ze strony eksploatacji surowców (głównie kreda jeziorna i torf) celowe jest wykonanie dla tego terenu szczegółowej dokumentacji przyrodniczej z objęciem tego terenu ochroną w postaci użytku ekologicznego.

Wysoka i lokalnie stroma skarpa rynny wąbrzeskiej (na północ od miasta Wąbrzeźno) może stwarzać zagrożenie wystąpienia ruchów masowych. Rejon ten jest przez Państwowy Instytut Geologiczny wskazywany jako „predysponowany do występowania ruchów masowych”. Zgodnie z informacją Państwowego Instytutu Geologicznego, na obecnym etapie prac nad identyfikacją terenów zagrożonych ruchami osuwiskowymi: „są to jedynie ogólne i wstępne dane informujące o możliwej predyspozycji obszarów (wynikającej głównie z budowy geologicznej i morfologii) do rozwoju ruchów masowych w poszczególnych powiatach pozakarpaccich, nie potwierdzone zwiadem terenowym, dlatego nie można ich wykorzystywać przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego”. Tereny te – przedstawione na ~~Załączniku nr 4~~ [Załączniku nr 6](#) jako „strefa krawędziowa – obszary znacznych wysokości względnych” powinny być przedmiotem dalszych szczegółowych badań, które określą rzeczywiste ryzyko zachodzenia tego typu procesów oraz pozwolą na identyfikację sposobów ochrony i zabezpieczeń, ale także określą, jakiego rodzaju zagospodarowanie i działalności mogą być realizowane zarówno w tych obszarach, jak i ich sąsiedztwie. Przy obecnym dosyć ogólnym poziomie wiedzy na temat rzeczywistego ryzyka, nie można ich traktować jako obszarów bezwzględnie wykluczanych z możliwości realizacji zagospodarowania.

Prawo geologiczne nakłada na inwestorów obowiązek uzyskania koncesji na poszukiwanie, dokumentowanie i eksploataowanie wszystkich rodzajów kopalin pospolitych. Podejmowanie decyzji o eksploatacji surowców winno uwzględniać możliwość powstania leja depresyjnego, pogarszającego stosunki wodne na terenach sąsiednich, jak też niebezpieczeństwo degradacji krajobrazu i związane z eksploatacją surowców - wzmożony ruch pojazdów i maszyn. Na terenie gminy korzystne warunki geologiczne uzasadniają podejmowanie starań na rzecz poszukiwania i eksploatacji surowców - zwłaszcza surowców pospolitych (kruszyw, itp.). Wskazuje się wyłącznie miejscowości Wałczyk, Czystochleb, Jaworze i Ludowice jako miejsca potencjalnej eksploatacji surowców przy poszanowaniu zasad minimalizacji oddziaływania na środowisko i respektowaniu przepisów szczególnych (w tym warunki rozwoju tego typu działalności w ochk). Wymagane jest poprzedzenie rozpoczęcia eksploatacji szczegółową analizą oddziaływań na środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień ochrony krajobrazu, stosunków wodnych, uciążliwości dla mieszkańców oraz możliwości technicznych transportu urobku, a także optymalnego sposobu rekultywacji wyrobiska poeksploatacyjnego. Zaleca się, by wyrobiska poeksploatacyjne były rekultywowane w pierwszej kolejności w kierunku wykorzystania do celów rekreacji, a w przypadku braku możliwości lub uzasadnienia społecznego i/lub ekonomicznego dla tego kierunku rekultywacji, dopuszcza się inne kierunki, w tym zalesianie. Na terenach leżących w granicach obszaru chronionego krajobrazu dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z udokumentowanych złóż wyznaczonych w

miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na obszarze do 2 ha i przy wydobywaniu nie przekraczającym 20 tys. m³ rocznie. Eksploatacja ta nie może powodować zmian stosunków wodnych i zagrożeń dla chronionych ekosystemów, a brak negatywnego oddziaływania na środowisko został wykazany w sporządzonym raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Na rysunku Studium nie wskazuje się lokalizacji nowych miejsc eksploatacji prowadzonej w przyszłości, ponieważ nie są one rozpoznane – a jedynie w niniejszym tekście wskazuje się miejscowości, w których można prowadzić ewentualną eksploatację po spełnieniu warunków szczegółowych. Miejsca wydobywania surowców należy lokalizować w takiej odległości, by krawędź wyrobiska znajdowała się nie bliżej, niż 100 m od budynków oraz minimum 25 m od granicy zabudowanych i niezabudowanych działek nie stanowiących własności podmiotu dokonującego wydobywania i do których nie ma tytułu prawnego. Szczególnie istotnym zagadnieniem jest ochrona krajobrazu (ale również innych aspektów środowiska) przed degradacją wskutek eksploatacji surowców. W wymienionych powyżej miejscowościach na terenach wskazanych na rysunku Studium jako „tereny predysponowane do zalesień”, gdzie w wyniku badań geologicznych udokumentowano występowanie kopalin, dopuszcza się uprzednie wyeksploatowanie złoża oraz ustala się kierunek rekultywacji wyrobiska poprzez jego zalesienie. W miejscach obecnej eksploatacji surowców dopuszcza się prowadzenie dalszych prac poszukiwawczych i kontynuację eksploatacji (na warunkach przepisów odrębnych).

OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. nr 162, poz. 1568) przy sporządzaniu i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad obiektami zabytkowymi. W Studium uwzględnia się problematykę dotyczącą ochrony zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W Studium ponadto ustala się strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się na tym terenie zasobów kulturowych, szczegółowo określone ustaleniami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjami o warunkach zabudowy i decyzjami o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W myśl przepisów, ochronie i opiece podlegają m.in. :

- zabytki nieruchome takie jak: krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- zabytki ruchome takie jak: dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- zabytki archeologiczne takie jak: pozostałości terenowe osadnictwa pradziejowego i historycznego, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej,
- nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Formami ochrony zabytków ustanowionymi prawem są:

- Wpis do rejestru zabytków.
- Uznanie za pomnik historii.
- Utworzenie parku kulturowego.
- Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Działalność służb konserwatorskich i służb planowania przestrzennego w dziedzinie ochrony i rewaloryzacji obiektów i zespołów zabytkowych opiera się przede wszystkim na rozpoznaniu i określeniu obiektów i obszarów, stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej, wprowadzanej w akty prawa miejscowego, jakim są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zapisy te oparte są na wytycznych konserwatorskich sporządzanych przez urzędy ochrony zabytków. Studium uwarunkowań i kierunków wskazuje sposoby sprawowania ochrony zabytków, jakie realizowane mają być w miejscowych planach sporządzanych w oparciu o Studium. Są one także wskazówkami przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i lokalizowaniu inwestycji celu publicznego w sytuacji braku w danym obszarze aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego. Podstawowym elementem wytycznych konserwatorskich do studium jest ustalenie obszarów podlegających ochronie, a więc wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej. Wyznaczenie stref następuje w oparciu o analizę stanu istniejącego, analizę przekazów historycznych, kartograficznych i ikonograficznych.

Odczytanie procesu ewolucji przestrzennej miasta, bądź wsi jest podstawą dla prawidłowego wartościowania obszarów zabytkowych i określenia potrzeb ochrony i rewaloryzacji.

Granice stref ochrony wprowadzone w Studium wrysowane są na planszy podstawowej a ustalenia wpisane w teksty.

~~W zależności od stopnia zachowania istniejącej historycznej kompozycji ruralistycznej i substancji zabytkowej wyznacza się w gminie Wąbrzeźno następujące strefy ochrony konserwatorskiej:~~

W zależności od stopnia zachowania istniejącej historycznej kompozycji ruralistycznej i substancji zabytkowej wyznacza się w Gminie Ryńsk następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- „A” - strefę pełnej ochrony konserwatorskiej,
- „B” - strefę ochrony konserwatorskiej,
- „E” - strefę ochrony ekspozycji,
- „W” - strefę ochrony archeologicznej,
- „OW” - strefę obserwacji archeologicznej

Strefa „A” pełnej ochrony konserwatorskiej

Strefa pełnej ochrony konserwatorskiej wyznaczona jest dla obiektów i obszarów szczególnie wartościowych, do bezwzględного zachowania. Strefą „A” obejmuje się obszar, na którym elementy historycznego układu przestrzennego, takie jak zabudowa i jej rozplanowanie oraz związany z nimi integralnie teren i krajobraz, zachowały się w wysokim stopniu.

Strefą „A” objęto :

a) zespoły sakralne-cmentarze przykościelne wraz z kościołami wpisanymi do rejestru:

- Jarantowice- kościół z parcelą wokół
- Orzechowo –kościół z cmentarzem przykościelnym istniejącym od średniowiecza, nieczynnym, plebanią
- Ryńsk -kościół z cmentarzem ewangelickim, przykościelnym, nieczynnym, plebanią
- Zieleń – kościół z cmentarzem przykościelnym istniejącym od średniowiecza, czynnym, plebanią

b) zespoły dworsko- i pałacowo-parkowe

- Ryńsk
- Wałycz
- Wronie

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „A” jest przede wszystkim zachowanie zabudowy historycznej, jej konserwacja, rewaloryzacja, zachowanie towarzyszącej historycznej zieleni komponowanej, usuwanie obiektów dysharmonizujących, dostosowanie nowej, wprowadzanej w obszarze zabudowy, do historycznej kompozycji ruralistycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych, proporcji powierzchni muru i

otworów wraz z nawiązaniem form współczesnych do lokalnej tradycji architektonicznej, dostosowanie współczesnych funkcji do wartości zespołów zabytkowych, eliminacja funkcji uciążliwych, dążenie do kompleksowych badań historycznych obszaru.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie w strefie „A”

W tej strefie występuje priorytet wymagań konserwatorskich przed innymi uwarunkowaniami. Zasady ochrony - realizowane w oparciu o przepisy odrębne.

Strefa „B” ochrony konserwatorskiej

Strefa ochrony konserwatorskiej wyznaczona dla terenów zawierających znaczną część elementów historycznej ukształtowanej struktury przestrzennej o wartościach kulturowych. Obszary objęte strefą „B” podlegają rygorom w zakresie utrzymania historycznego rozplanowania i zasadniczych elementów istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy.

Strefą „B” objęto

a) układy ruralistyczne wsi :

- Czystochleb
- Jarantowice, wraz z zespołem dworsko-parkowym
- Jaworze
- Ludowice
- Małe Radowiska, wraz z zespołem dworsko-parkowym
- Myśliwiec
- Orzechowo, wraz z zespołem dworsko-parkowym
- Orzechówko
- Pływaczewo, wraz z zespołem dworsko-parkowym
- Ryńsk
- Rozgart
- Stanisławki
- Wronie
- Węgorzyn
- Wałycz
- Zieleń

b) część zespołów dworsko-parkowych:

- Frydrychowo
- Katarzynki
- Łabędź
- Nielub
- Przydwórz
- Sosnówka
- Stary Zielen
- Trzcianek
- Węgorzyn

c) cmentarze grzebalne czynne i nieczynne w ich granicach historycznych

1. Czystochleb - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
2. Frydrychowo - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
3. Jarantowice - ewangelicki, II poł.XVIIIw., nieczynny
4. Jarantowice - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
5. Jarantowice - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
6. Jaworze - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
7. Jaworze - ewangelicki, kon.XXw., nieczynny
8. Jaworze - ewangelicki, pocz.XXw., nieczynny
9. Ludowice - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny

10. Ludowice - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
11. Łabędź - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
12. Łabędź - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
13. Michałki - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
14. Myśliwiec - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
15. Nielub - katolicki, 1939, nieczynny, MPN
16. Nielub - rodowy, kon. XIXw., nieczynny
17. Orzechowo - katolicki, II poł.XIXw., czynny
18. Orzechowo - ewangelicki, kon. XIXw., nieczynny
19. Pływaczewo - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
20. Radowiska Małe - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
21. Ryńsk - ewangelicki, kon. XIXw., czynny
22. Ryńsk - parafialny kat., 1929, czynny
23. Sosnówka - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
24. Stanisławki - katolicki, I poł. XIXw., nieczynny
25. Stanisławki – 3 cmentarze ewangelickie, w tym jeden - II poł.XIXw., nieczynny
26. Wałycz - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
27. Węgorzyn - ewangelicki, poł.XIXw., nieczynny
28. Zaradowiska - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny
29. Zieleń - parafialny, 1960r, czynny
30. Zieleń - ewangelicki, II poł.XIXw., nieczynny

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „B” jest: zachowanie historycznego układu zabudowy (linie zabudowy, proporcje gabarytów i wysokości, podziały historyczne, wkomponowanie w krajobraz naturalny), zachowanie zabudowy historycznej (jej konserwacja i rewitalizacja), dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji, zachowanie kompozycji i układów zieleni historycznej, parków, alei i cmentarzy, usuwanie obiektów dysharmonizujących.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie: na obszarze strefy „B”:

Zasady ochrony - realizowane w oparciu o przepisy odrębne.

Strefa „E” ochrony ekspozycji

Strefa „E” obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołu zabytkowego, głównie wyznacza tereny wyłączane spod zabudowy lub określa jej nieprzekraczalne gabaryty i gęstość.

Strefą „E” objęto :

Jarantowice -obszar ekspozycji wsi z zespołem kościoła par.,od str. pn. obszar ekspozycji zespołu dworsko-parkowego

Wronie- obszar ekspozycji zespołu dworsko-parkowego i wsi od str. wsch.

Ryńsk- obszar ekspozycji zespołu dworsko-parkowego, kościołów, cmentarzy i układu wsi od str. wsch

Zieleń- obszar ekspozycji układu wsi z kościołem i cmentarzem od str. pn i wsch.

Orzechowo – ochrona ekspozycji zespołu dworsko-parkowego od strony południowej i wschodniej przed ewentualnym negatywnym wpływem realizacji elektrowni wiatrowych (zasięg jak na rysunku Studium – lokalizację elektrowni wiatrowych w strefie należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków),

Wałycz - ochrona ekspozycji zespołu dworsko-parkowego od strony południowej przed ewentualnym negatywnym wpływem realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych i usługowych – w strefie do 50 m ustala się zakaz realizacji zabudowy kubaturowej o wysokości ponad 16m, a w strefie do 150 m – zabudowy kubaturowej o wysokości ponad 30 m.

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „E” jest: zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołu zabytkowego, zachowanie jego indywidualnej sylwety, ochrona przed powstawaniem dominant widokowych, zachowanie historycznych relacji przestrzennych, ustalenie nieprzekraczalnych gabarytów i wysokości zabudowy nowowprowadzanej.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie: na obszarze strefy „E”:

Zasady ochrony - realizowane w oparciu o przepisy odrębne.

Strefa „W” ochrony archeologicznej

Strefa „W” obejmuje tereny o rozpoznanej zawartości reliktyw archeologicznych posiadających własną formę terenową .

~~Na obszarze gminy Wąbrzeźno gminy Ryńsk strefą „W” objęto grodzisko w Ryńsku i dwa kurhany w Małych Radowiskach wraz z najbliższym otoczeniem.~~ Na obszarze Gminy Ryńsk strefą „W” objęto grodzisko w Ryńsku i dwa kurhany w Małych Radowiskach wraz z najbliższym otoczeniem. Podlegają one całkowitej ochronie. Na obszarze strefy zakazana jest wszelka działalność, która nie jest związana bezpośrednio z rewaloryzacją zasobu archeologicznego.

Na rysunku Studium przedstawiono także lokalizację nie eksponowanych stanowisk archeologicznych (z podziałem - o powierzchni do 0,5 ha i ponad 0,5 ha).

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „W” jest zachowanie i konserwacja obiektów zabytkowych, ich ekspozycja w terenie z pozostawieniem obszarów otwartych o charakterze muzealnym.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie na obszarze strefy „W”:

Zasady ochrony - realizowane w oparciu o przepisy odrębne.

Strefa „OW” obserwacji archeologicznej

Strefa „OW” obejmuje tereny o rozpoznanej, na podstawie badań, zawartości ważnych reliktyw archeologicznych. Na obszarze strefy wszelka działalność inwestycyjna musi być poprzedzona badaniami archeologicznymi . Zakres prac archeologicznych określony zostaje na etapie uzgadniania projektu budowlanego.

~~Obszar gminy Wąbrzeźno został w całości rozpoznany pod względem archeologicznym.~~

Obszar Gminy Ryńsk został w całości rozpoznany pod względem archeologicznym.

Strefą obejmuje się wszystkie stanowiska archeologiczne nieeksponowane w terenie.

Miejsca ich największych i wartościowych skupisk zostały objęte ochroną w zaznaczonych na zał. graf granicach strefowania.

W strefie „OW” dopuszcza się działalność inwestycyjną pod warunkiem przeprowadzenia wyprzedzających badań archeologicznych .

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „OW” jest rozpoznanie, zbadanie zasobów archeologicznych przed dopuszczeniem działalności inwestycyjnej.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie na obszarze strefy „OW”:

Zasady ochrony - realizowane w oparciu o przepisy odrębne.

Zabytki wpisane do rejestru, leżące poza ustaloną strefą ochrony „A” objęte są takimi sposobami ochrony, jak strefa „A”.

Na obszarze gminy większość obiektów zabytkowych znajdujących się w ewidencji zabytków, objęta została strefami ochrony konserwatorskiej.

Obiekty zabytkowe zlokalizowane poza wyznaczonymi strefami ochrony konserwatorskiej, objęte są ochroną w ramach wpisu do gminnej ewidencji zabytków i podlegają takim wytycznym konserwatorskim jak strefa ochrony „B”.

Proces rozpoznawania i waloryzacji zasobów kulturowych terenu jest kontynuowany przez służby konserwatorskie i skutkuje dokonywaniem wpisów do rejestru i aktualizacją ewidencji, dlatego przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy weryfikować wytyczne konserwatorskie.

Na terenie całej gminy, niezależnie od działań w wyznaczonych strefach ochrony konserwatorskiej, ustanawia się obowiązek ochrony cennego przyrodniczo i krajobrazowo starodrzewu historycznych alei, które powinny podlegać systematycznej pielęgnacji i uzupełnianiu ubytków.

EWIDENCJA ZABYTKÓW W GMINIE

Ewidencja zabytków została przedstawiona z ~~Załączniku nr 4~~ [Załączniku nr 3](#).

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W ZAKRESIE ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej ustala się następujące kierunki i zasady:

- Ochrona gleb najwyższej jakości przed przeznaczeniem nierolniczym oraz degradacją wskutek niewłaściwej kultury rolnej
- Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed erozją
- Wykorzystywanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej z dostosowaniem kierunków produkcji, jej intensywności, kultury rolnej do walorów i ograniczeń przyrodniczych
- Wyłączanie z produkcji rolnej gruntów o najniższej przydatności, ze względu na bonitację lub szczegółowe warunki położenia (wielkość, kształt, itp.) oraz ich przeznaczenie pod zalesienie lub innego rodzaju użytkowanie nierolnicze
- Wdrażanie proekologicznych technologii oraz poprawa standardów sanitarnych produkcji
- Przeciwdziałanie degradacji i zanieczyszczeniu środowiska przyrodniczego
- Poprawa jakości życia ludności rolniczej oraz warunków funkcjonowania gospodarstw, poprzez: przeciwdziałanie bezrobociu i wspieranie restrukturyzacji rynku pracy w celu przechodzenia do działalności pozarolniczych, poprawę jakości wykształcenia, rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa lokalnych płodów rolnych, poprawę wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej, wsparcie dla modernizacji budynków i urządzeń służących produkcji rolnej, wprowadzanie do gospodarstw technologii proekologicznych, wspieranie działań producentów rolnych.

W stosunku do obszarów leśnych ustala się następujące kierunki i zasady:

- Zwiększenie lesistości gminy
- Zalesianie terenów nieprzydatnych dla rolnictwa - przed planowanymi zalesieniami należy dokonać rozpoznania przyrodniczego, aby nie zniszczyć cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych - nie należy zalesiać terenów prezentujących dużą wartość środowiskową, zwłaszcza stanowisk chronionych gatunków, jak podmokłe łąki i tereny występowania gniewosza plamistego
- Zachowanie i wzbogacanie funkcji lasów, zwłaszcza funkcji ekologicznych
- Poprawa stanu sanitarnego lasów
- Zapobieganie degradacji i zanieczyszczania lasów
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z organizacją zrębów i nasadzeń

Na załączniku graficznym, stanowiącym integralną część niniejszego Studium, przedstawiono obszary predysponowane do zalesień. Są to obszary, dla których zalesienie może być traktowane jako optymalna forma zagospodarowania. Każdorazowo decyzja o zalesieniu będzie uzależniona od indywidualnej oceny predyspozycji terenu - dopuszcza się zalesienia także innych obszarów (umotywowane niską przydatnością rolniczą, długotrwałym niewykorzystywaniem na cele rolnicze, względami środowiskowymi, itp.), jak również dopuszcza się możliwość rezygnacji z zalesienia części terenów wskazanych na rysunku Studium, jeżeli będzie to umotywowane szczególną potrzebą. Przed planowanymi zalesieniami należy dokonać rozpoznania przyrodniczego, aby nie zniszczyć cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych. Rysunek Studium ma w tym zakresie charakter wyłącznie orientacyjny – ze względu na skalę opracowania nie można wykluczyć, że wśród

terenów wskazywanych do zalesienia na rysunku Studium znajdują się obszary, które z wskazanych powyżej powodów środowiskowych, nie powinny zostać zalesione, ale zachowane w dotychczasowym użytkowaniu.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU TURYSTYKI I WYPOCZYNKU

Gmina posiada walory przyrodnicze i kulturowe, które mogą być podstawą dla rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej. Działalności te mogą być traktowane jako uzupełniające lub wiodące źródło dochodów.

Główne formy rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej, to przede wszystkim:

- rekreacja codzienna i weekendowa
- prowadzenie zielonych szkół - placówek dydaktycznych prowadzących w turnusach zajęcia dla uczniów z innych regionów
- rekreacja i sporty wodne
- wędkarstwo
- edukacja ekologiczna
- turystyka krajoznawcza i kwalifikowana (specjalistyczna): piesza, rowerowa i konna,
- wypoczynek sobotnio – niedzielny i pobytowy oparty na wynajmie kwater w zabudowie zagrodowej (agroturystyka i turystyka wiejska).

Rozwój sfery usług turystycznych podporządkowany jest zasadom ekorozwoju, opartym na odnawialności zasobów przyrodniczych.

W promocji gminy przewiduje się m.in. podniesienie rangi funkcji turystycznej, co winno również wpłynąć na aktywizację i rozwój gospodarczy gminy.

Ze względu na warunki przyrodnicze i klimatyczne przeważać będzie okres aktywności turystycznej w sezonie letnim.

Dla osiągnięcia zamierzonych celów tj. wykorzystania walorów dla rozwoju funkcji turystycznej i wypoczynkowej winny być podjęte następujące ogólne działania:

- realizacja ogólnodostępnego zagospodarowania poprzedzonego waloryzacją przestrzeni gminy w celu identyfikacji obszarów i obiektów cennych i przydatnych dla turystyki i rekreacji: wytyczenie, oznakowanie szlaków i tras (pieszych i rowerowych) oraz obiektów turystycznych (np. boiska, place gier, kąpieliska i baseny kąpielowe), zorganizowanie gminnego ośrodka informacji turystycznej,
- działalność promocyjna - publikowanie i sprzedaż folderów, map i plakatów o walorach i atrakcjach turystycznych gminy oraz organizowaniu imprez kulturalnych i sportowych o znaczeniu i zasięgu regionalnym promujących gminę jako atrakcyjny obszar turystyczno – wypoczynkowy; realizacja strony internetowej poświęconej promocji gminy
- opracowanie szczegółowego programu rozwoju wypoczynku i turystyki w gminie, w tym intensyfikacja organizacji imprez masowych
- wyposażenie ciekawych krajobrazowo fragmentów gminy w odpowiednie urządzenia pozwalające na właściwą ekspozycję walorów przyrodniczo – kulturowych dla potencjalnych turystów a w szczególności: budowę punktów widokowych, budowę parkingów w potencjalnych miejscowościach turystycznych i przy niektórych punktach widokowych, zabezpieczenie właściwej ekspozycji najciekawszych krajobrazowo fragmentów gminy, wytyczenie nowych szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych

Wśród rozwiązań szczegółowych, przyjmuje się następujące ustalenia:

Adaptuje się istniejące formy zagospodarowania turystycznego (wypoczynek weekendowy i wakacyjny nad Jeziorem Wieczno, szlaki turystyczne i szlaki historyczne).

W zakresie rozwoju form zagospodarowania turystycznego na terenie gminy przewiduje się:

- dopuszcza się wyznaczenie nowych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych nad jeziorami: Zamkowym, Szczurkowskim, z przeznaczeniem na cele zagospodarowania ogólnodostępnego, wypoczynku świątecznego z dopuszczeniem zabudowy letniskowej oraz zieleni towarzyszącej (w ramach wyznaczanych na rysunku Studium obszarów rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej, terenów rozwoju wielofunkcyjnego lub terenów potencjalnych sporządzenia mpzp) – realizacja zagospodarowania w

obszarze chronionego krajobrazu zgodnie z zasadami zagospodarowania określonymi w stosowanym akcie prawnym regulującym funkcjonowanie ww obszarze chronionego

- wytrasowane oraz zagospodarowanie ścieżek rowerowych
- wsparcie dla rozwoju agroturystyki na całym obszarze gminy
- adaptacja opuszczonych gospodarstw rolnych na cele letniskowe, z zachowaniem istniejących obiektów
- możliwość przeznaczenia istniejących niewykorzystanych założeń dworsko-pałacowych na cele stworzenia bazy gastronomiczno-letniskowo-noclegowej itp.
- wyznaczenie miejsc dla lokalizacji parkingów turystycznych, przydrożnych, przy głównych trasach komunikacyjnych, z możliwością realizacji bazy gastronomicznej, noclegowej i technicznej
- wyznaczenie miejsc dla lokalizacji parkingów leśnych

Nowe obiekty zagospodarowania turystycznego (za wyjątkiem przystani wodnych) winny być lokalizowane w odpowiedniej odległości od linii brzegowej jezior, nie powodując zagrożenia dla środowiska oraz obniżenia walorów krajobrazowych przy jednoczesnym zachowaniu odpowiedniej strefy dostępności przybrzeżnej jezior.

KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

W zakresie komunikacji przyjęto następujące generalne ustalenia:

1. Drogi publiczne w gminie ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się na następujące kategorie:
  - drogi wojewódzkie
  - drogi powiatowe
  - drogi gminne
2. Drogi w celu określenia wymagań technicznych i użytkowych mają następujące klasy:
  - drogi wojewódzkie; klasa G - drogi główne (548 i 534) lub klasa Z - drogi zbiorcze (551)
  - drogi powiatowe; klasa Z - drogi zbiorcze lub klasa G - drogi główne
  - drogi gminne; klasa L - drogi lokalne
3. Ulice leżące w ciągu dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych należą do tej kategorii co te drogi.
4. Szerokość dróg w liniach rozgraniczających powinna wynosić co najmniej:
  - drogi wojewódzkie klasy G - 25,0 m
  - drogi wojewódzkie klasy Z - 20,0 m
  - drogi powiatowe klasy G - 25,0 m
  - drogi powiatowe klasy Z - 20,0 m
  - drogi gminne klasy L - 15,0 m
5. Modernizacja dróg powiatowych na terenie gminy w celu dostosowania parametrów geometrii dróg i skrzyżowań oraz nawierzchni do wymogów odpowiadających drogom klasy - Z lub klasy - G oraz zapewnienia wymaganego poziomu bezpieczeństwa.
6. Modernizacja dróg gminnych do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych drogom klasy - L, przede wszystkim zmierzająca do wyrównania i utwardzenia nawierzchni. W pierwszej kolejności należy zmodernizować drogi gminne zapewniające komunikację z miejscowościami lub przysiółkami które nie są dostępne za pomocą dróg wyższej kategorii.
7. Rozwój urządzeń komunikacyjnych, obsługujących intensywnie wzrastający ruch drogowy, czyli miejsc obsługi podróżnych (MOP-ów) o funkcji wypoczynkowej lub wypoczynkowo-usługowej wyposażonych stosownie do potrzeb - w parkingi, gastronomię, handel i stację paliw.
8. Realizacja lokalnych dróg rowerowych dla celów turystyczno - rekreacyjnych oraz stwarzających możliwość dojazdów do pracy, szkół, usług, gwarantujących pełne bezpieczeństwo ich użytkownikom.

Przyjmuje się następujące szczegółowe ustalenia dotyczące zadań inwestycyjnych przewidywanych do realizacji celów publicznych w zakresie komunikacji:

1. Usprawnienie przebiegu drogi powiatowej nr 1722C we wsi Czystochleb.

2. Modernizacja dróg wojewódzkich: nr 534, 548 i 551 w celu dostosowania parametrów technicznych i użytkowych tych dróg do wymogów normatywnych klas technicznych.
3. Modernizacja dróg powiatowych do normatywnych parametrów technicznych i użytkowych.
4. Przebudowa i poprawa standardu dróg gminnych - do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych drogom klasy - L, przede wszystkim zmierzająca do wyrównania i utwardzenia nawierzchni. W pierwszej kolejności działaniami należy objąć drogi gminne zapewniające komunikację z miejscowościami lub przysiółkami które nie są dostępne za pomocą dróg wyższej kategorii.
5. Dopuszcza się budowę nowych dróg oraz przejmowanie w zasób gminny dróg zakładowych i prywatnych.
6. Rozwój urządzeń komunikacyjnych obsługujących intensywnie wzrastający ruch drogowy, przede wszystkim stacji paliw i parkingów przydrożnych, gwarantujących zaspokojenie popytu na usługi związane z obsługą samochodów i podróżnych (zaopatrzenie w paliwo, odpoczynek, gastronomia).
7. Utrzymanie istniejącej linii kolejowej normalnotorowej, pierwszorzędnej Toruń – Olsztyn.
8. Realizacja sieci dróg (ścieżek) rowerowych wojewódzkich i lokalnych dla celów turystyczno - rekreacyjnych gwarantujących pełne bezpieczeństwo ich użytkowników.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Zaopatrzenie w wodę

~~W celu poprawy zaopatrzenia gminy Wąbrzeźno w wodę przewiduje się modernizację i rozbudowę istniejącego systemu wodociągowego.~~

~~Miejscowości na terenie gminy Wąbrzeźno zaopatrywane są w wodę z ujęć wody i stacji uzdatniania wody w Czystochlebiu i w Zieleniu.~~

~~W celu poprawy zaopatrzenia Gminy Ryńsk w wodę przewiduje się modernizację i rozbudowę istniejącego systemu wodociągowego.~~

~~Miejscowości na terenie Gminy Ryńsk zaopatrywane są w wodę z ujęć wody i stacji uzdatniania wody w Czystochlebiu i w Zieleniu.~~

Alternatywnym źródłem zaopatrzenia w wodę jest ujęcie wody i stacja uzdatniania wody w Mgowie gm. Płużnica z której uzupełniane są ewentualne braki w dostawach wody.

Odprowadzenie ścieków

Odprowadzanie ścieków z terenu gminy do miejskiej oczyszczalni w Wąbrzeźnie, poprzez system odpowiednich przepompowni ścieków. Realizacja sieci w oparciu o wyznaczoną aglomerację kanalizacyjną na podstawie koncepcji rozwoju sieci.

Dla gminy wyznaczono aglomerację kanalizacyjną. Jest ona określona rozporządzeniem nr 70/2006 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2006 r. RLM wynosi 27914 – aglomeracja ma dwie oczyszczalnie, zlokalizowane w miejscowościach Wąbrzeźno i Płużnica. ~~Obejmuje Miasto Wąbrzeźno oraz wsie: Nielub, Wałycz, Wałyczek, Małe Radowiska, Wronie, Plebanka, Katarzynki, Przydwórz, Ryńsk, Pływaczewo, Zielen, Czystochleb, Ludowice, Orzechowo, Orzechówko, Łabędź, Węgorzyn, Trzciano, Stanisławki i Jarantowice, położone w Gminie Wąbrzeźno, wsie: Książki i Łopatki, położone w Gminie Książki, wsie: Płużnica, Mgowo, Goryń, Wieldządz, Nowa Wieś Królewska, Bartoszewice, Czaple, Orłowo, Ostrowo, Bielawy, Działdowo, Działowo i Kotnowo, położone w Gminie Płużnica.~~ ~~Obejmuje Miasto Wąbrzeźno oraz wsie: Nielub, Wałycz, Wałyczek, Małe Radowiska, Wronie, Plebanka, Katarzynki, Przydwórz, Ryńsk, Pływaczewo, Zielen, Czystochleb, Ludowice, Orzechowo, Orzechówko, Łabędź, Węgorzyn, Trzciano, Stanisławki i Jarantowice, położone w Gminie Ryńsk, wsie: Książki i Łopatki, położone w Gminie Książki, wsie: Płużnica, Mgowo, Goryń, Wieldządz, Nowa Wieś Królewska, Bartoszewice, Czaple, Orłowo, Ostrowo, Bielawy, Działdowo, Działowo i Kotnowo, położone w Gminie Płużnica.~~

W zabudowie rozproszonej przewiduje się budowę przyzagrodowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych zbiorników okresowo opróżnianych.

Melioracje

Na terenie gminy występują urządzenia melioracji wodnych podstawowych, w stosunku do których prawa właścicielskie wykonuje Marszałek Województwa. Wg ewidencji prowadzonej przez Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, są to:

- Kanał Sitno w kilometrze 17+600 do 22+100. Od jeziora Sitno do gruntów wsi Łopatki występuje wysoki poziom wód gruntowych na terenach przyległych do cieką (Frydrychowo, Sitno).
- Kanał Zgniłka w kilometrze 0+000 do 14+000. Na terenie „obszaru kompleksu torfowiskowo-jeziorno-leśnego Zgniłka-Wieczno-Wronie” występują tereny podmokłe (Ludowice, Orzechowo).
- Struga Toruńska w kilometrze 34+875 do 35+000, 35+000 do 37+900, 42+675 do 48+690. We wsiach Przydwórz, Trzciano, Ryńsk na terenie przyległym do strugi występują wysokie poziomy wód gruntowych.
- Struga Wąbrzeska w kilometrze 7+500 do 19+170. Po 2013 roku zaplanowane jest wykonanie regulacji strugi na całej długości w celu poprawy funkcjonalności zlewni.
- Rurociągi o średnicy powyżej lub równe 0,6 m.

Wg planów dotyczących inwestycji na lata 2007-2013, przewiduje się:

- Regulację Strugi Wąbrzeskiej (0+000 do 19+170) – dotyczy to gmin: Wąbrzeźno oraz Dębowa Łąka
- Regulację Kanału Sitno (7+015 do 22+060) – dotyczy to gmin: Wąbrzeźno, Jabłonowo Pomorskie i Książki.

Urządzenia melioracyjne wymagają stałej konserwacji oraz rozbudowy, w tym również pod kątem nawodnienia, a nie tylko odwadniania terenów.

Projekty budowlane oraz pozwolenia na budowę należy uzgadniać z Gminną Spółką Wodną Wąbrzeźno oraz Spółką Drenarską Stary Zieleń.

Wszelkie działania w zakresie melioracji powinny uwzględniać aspekt przyrodniczy - aby wskutek działań odwadniających nie zniszczyć siedlisk cennych przyrodniczo, zwłaszcza stanowisk chronionych gatunków, jak podmokłe łąki.

Mała retencja

System małej retencji opiera się na odtworzeniu naturalnych zbiorników oraz zatrzymanie wód w pojedynczych „oczkach” wodnych.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - ENERGETYKA

Istniejący system zasilania energetycznego zabezpiecza aktualne potrzeby gminy.

W okresie perspektywicznym wymagana będzie modernizacja i dalsza rozbudowa sieci zasilającej dla odbiorców energii elektrycznej 15 kV, przez budowę nowych stacji transformatorowych 15kV/0,4 kV, oraz linii niskiego napięcia 0,4 kV. Lokalizacje nowych linii winna być podporządkowana zasadom ochrony krajobrazu i zasadnego trasowania z uwzględnieniem ochrony obiektów i terenów chronionych ustawowo.

Dla linii napowietrznej 400 kV obowiązuje strefa uciążliwości 40 m od osi linii, a dla linii napowietrznych 110 kV obowiązuje strefa uciążliwości 20 m od osi linii, w stosunku do zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi.

Wzdłuż osi linii elektroenergetycznej 400kV wyznaczono pas technologiczny o szerokości 80 m (2 x 40m). W pasie tym nie należy lokalizować budynków mieszkalnych lub innych przewidzianych na stały pobyt ludzi. Ponadto lokalizację wszelkich obiektów w pasie technologicznym i w jego pobliżu należy uzgadniać z właścicielem linii – PSE Operator S.A. z siedzibą w Warszawie. Zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym linii mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną dopuszczalną wysokość drzew i krzewów oraz dopuszczalne ich odległości od linii. Ponadto dopuszcza się odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejącej linii. Dla w/w linii musi być zapewniony dostęp w celu wykonania prac eksploatacyjnych.

Lokalizacja obiektów budowlanych lub zmiana sposobu zagospodarowania terenu w odległościach mniejszych

od 20 m od osi linii WN 110kV oraz w pasie o szerokości po 6,5 m w obie strony od osi linii napowietrznych SN 15 kV lub przebudowa istniejącej sieci elektroenergetycznej niezależnie od poziomu jej napięcia może nastąpić w uzgodnieniu i na warunkach gestora sieci.

Rozwój sieci energetycznych uzależniony jest od stanu gospodarki i kondycji finansowej ZE. W polityce samorządu gminy należy uwzględnić ustalenia Ustawy – Prawo Energetyczne (Dz. U. 54/97), które stanowi, że przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją m.in. energii elektrycznej, mają obowiązek finansowania budowy i rozbudowy sieci pod warunkiem, iż sieci te są przewidywane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie gminy dopuszcza się realizację elektrowni wiatrowych, na następujących warunkach:

- a) na terenie całej gminy, z wyjątkiem terenów leżących w granicach obszaru chronionego krajobrazu, (po spełnieniu warunków wynikających z przepisów odrębnych) dopuszcza się lokalizację małych indywidualnych siłowni przydomowych produkujących energię na potrzeby własne, o wysokości masztu nie przekraczającej 16 m,
- b) lokalizacja elektrowni wiatrowych (z wyjątkiem elektrowni przydomowych) – zarówno pojedynczych obiektów, jak i farm wiatrowych – wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu obejmującego planowane lokalizacje siłowni wraz ze strefą przewidywanych uciążliwości,

Przy wyborze lokalizacji siłowni wiatrowych należy każdorazowo uwzględniać zachowanie ładu przestrzennego i względy ochrony krajobrazu.

Na terenie gminy dopuszcza się możliwość realizacji biogazowni. Realizacja inwestycji wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Przedsięwzięcie należy zlokalizować w sposób eliminujący możliwość zaistnienia negatywnych oddziaływań w stosunku do terenów zabudowanych, to znaczy zachować odpowiednio dużą (adekwatną do zastosowanych technologii) odległość od zabudowy mieszkaniowej lub usługowej (z uwzględnieniem lokalnych warunków mikroklimatycznych, w tym warunków przewietrzania, przeważających kierunków wiatru, itp.) - minimum 500 m. Przy lokalizacji biogazowni należy także uwzględnić konieczność obsługi obiektu w zakresie transportu substratów oraz odpadów pofermentacyjnych, a także konieczność zagospodarowania pofermentów, w tym zwłaszcza wykluczenie możliwości powstania nadmiernych uciążliwości na trasie transportu (zarówno substratów, jak i odpadów). Niniejsze Studium nie wskazuje lokalizacji ewentualnych biogazowni, a jedynie określa warunki ich ewentualnej realizacji. Realizacja będzie zależna od ewentualnego zainteresowania ze strony inwestorów oraz możliwości dostosowania przedsięwzięcia do określonych powyżej wymogów.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GAZOWNICTWO

W zakresie gazownictwa przyjmuje następujące ustalenia

- docelowo gazyfikacja całej gminy gazem ziemnym, po uprzednim opracowaniu koncepcji i programu gazyfikacji gminy,
- opracowanie projektu założeń zaopatrzenia gminy w paliwa gazowe.

Przechodzący przez teren gminy odcinek gazociągu wysokiego ciśnienia Lisewo – Wąbrzeźno – Dębowa Łąka – Brodnica DN 300/250/150, stwarza szansę na gazyfikację gminy poprzez budowę stacji redukcyjno – pomiarowych na terenie gminy i na bazie stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia działającej w mieście Wąbrzeźno. Odległości podstawowe nowoprojektowanych obiektów budowlanych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995r w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe [Dz.U.95.139.686].

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - CIEPŁOWNICTWO

W zakresie ciepłownictwa przyjmuje się następujące ustalenia:

- docelowo modernizacja lokalnych kotłowni, opalanych węglem i miałem węglowym z przejściem na paliwa ekologiczne,
- w indywidualnych gospodarstwach, a szczególnie w nowych budynkach oraz w zabudowie

- mieszkaniowej jednorodzinnej, zalecane stosowanie systemów grzewczych, preferujących paliwa ekologiczne, eliminujące zanieczyszczenia atmosfery,
- opracowanie projektu założeń zaopatrzenia gminy w ciepło.

Nie przewiduje się potrzeby tworzenia nowych systemów ciepłowniczych, rozwój energetyki upatruje się na bazie lokalnych urządzeń ciepłowniczych. Istotną zmianą jakościową winno być odchodzenie od zasilania kotłowni paliwami stałymi na rzecz paliw czystych dla środowiska.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - TELEKOMUNIKACJA

W zakresie telekomunikacji i infrastruktury informatycznej, przyjmuje się następujące ustalenia:

- dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie, postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych;
- rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie;
- zakłada się pełną dostępność do łączy telekomunikacyjnych, rozwój sieci teleinformatycznych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu, urządzenie ogólnodostępnych kawiarenek internetowych, rozwój sieci bezprzewodowych - budowę systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu - np. za pomocą sieci hotspotów.
- dalsze unowocześnianie sieci i urządzeń telekomunikacyjnych,
- docelowa wymiana napowietrznych i kablowych linii telekomunikacyjnych na rzecz kabli światłowodowych,
- sukcesywne zwiększanie ilości abonentów telefonicznych (sieci stacjonarnych i/lub komórkowych),
- stwarzanie warunków dla rozwoju usług teleinformatycznych, w tym zwłaszcza poprawa dostępności do sieci Internet oraz rozwój programów e-urząd w administracji publicznej,
- dla ochrony walorów krajobrazowych przy lokalizacji nowych stacji bazowych telefonii komórkowych należy podejmować działania zmierzające do ograniczania degradacji walorów krajobrazu - np. poprzez wykorzystanie innych dominant wysokościowych (już istniejących budowli, infrastruktury, itp.) dla lokalizacji infrastruktury telekomunikacyjnej, wspólne wykorzystywane infrastruktury przez różnych operatorów, lokalizację stacji bazowych w terenach o już obecnie zdegradowanej ekspozycji,
- w mpzp należy uwzględnić miejsca na posadowienie nowej infrastruktury telekomunikacyjnej, przy zachowaniu następujących założeń:
  - uwzględnić istniejącą infrastrukturę telekomunikacyjną podziemną i nadziemną, od której należy zachować odległości zgodne z obowiązującymi normami,
  - linie telekomunikacyjne w granicach planu należy projektować jako podziemne z rozproszaniem w terenach przeznaczonych pod ciągi komunikacyjne,
  - dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej na terenach przeznaczonych pod zabudowę,
  - w rejonach potencjalnego zapotrzebowania na usługi telefoniczne przebieg uzbrojenia w zakresie infrastruktury telekomunikacyjnej należy uzgodnić z gestorem sieci.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GOSPODARKA ODPADAMI

Istniejące składowisko odpadów na gruntach wsi Niedźwiedź, gmina Dębowa Łąka, zabezpiecza potrzeby gminy w okresie najbliższych lat. W przyszłości zagadnienie gospodarki odpadami będzie realizowane poprzez rozwiązania wojewódzkiego programu gospodarki odpadami. W zakresie gospodarki odpadami zakłada się rozwój segregacji odpadów oraz dopuszcza rozwój różnych form przetwórstwa i utylizacji odpadów (w tym na przykład metody termiczne). Na terenie gminy zakłada się kontynuowanie działań zmierzających do ograniczania wytwarzania odpadów oraz ich segregacji. Będzie się odbywać także poprzez kampanie społeczne mające na celu poprawę świadomości społeczeństwa. Zakłada się także tworzenie punktów zbiórki wybranych

rodzajów odpadów (w celu ich dalszego dostarczenia na składowisko międzygminne).

OBRONA CYWILNA

Ustala się następujące zasady w zakresie spełnienia wymogów obrony cywilnej:

- wymóg zapewnienia awaryjnego zaopatrzenia w wodę, z zachowaniem warunków przepisów szczególnych
- wymóg możliwości przystosowania oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego do potrzeb obrony cywilnej
- wymóg stworzenia możliwości ochrony przed zagrożeniami załóg zakładów, ludności cywilnej, mieszkańców - w ramach zabudowy zakładów pracy, budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych
- wymóg uwzględniania zasad obrony cywilnej na każdym etapie dokumentacji projektowej zgodnie z przepisami szczególnymi i uwzględniania uzgodnień z organami obrony cywilnej

ZADANIA CELU PUBLICZNEGO O CHARAKTERZE LOKALNYM

Zadania celu publicznego określa art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. (z późn. zmianami) o gospodarce nieruchomościami. Charakter lokalny mają (w zakresie kompetencji samorządu gminnego) następujące zadania:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne i drogi wodne, budowa i utrzymywanie tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, części lotniczych lotnisk oraz służących do kierowania, kontroli, nadzoru i zabezpieczania ruchu lotniczego, w tym rejonów podejść, a także łączności publicznej i sygnalizacji; wydzielenie gruntów pod linie kolejowe oraz ich budowa i utrzymanie;
~~Spośród przedmiotowych zagadnień gminy Wąbrzeźno dotyczą kwestie utrzymania dróg gminnych.~~
[Spośród przedmiotowych zagadnień Gminy Ryńsk dotyczą kwestie utrzymania dróg gminnych.](#) W Studium nie wskazuje się konieczności budowy nowych dróg, ale dopuszcza się budowę nowych dróg oraz przejmowanie w zasób gminny dróg zakładowych i prywatnych. Z zakresu funkcjonowania linii kolejowych w Studium przewiduje się utrzymanie linii nr 353. W Studium nie przewiduje się działań wobec infrastruktury dróg wodnych i transportu lotniczego. Szczegółowe ustalenia - w rozdziale dotyczącym kierunków rozwoju w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.
- budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń;
~~Spośród przedmiotowych zagadnień gminy Wąbrzeźno dotyczą kwestie tranzytowej infrastruktury przesyłowej: gazociągu wysokiego ciśnienia oraz linii elektroenergetycznej 400 kV.~~
[Spośród przedmiotowych zagadnień Gminy Ryńsk dotyczą kwestie tranzytowej infrastruktury przesyłowej: gazociągu wysokiego ciśnienia oraz linii elektroenergetycznej 400 kV.](#) Szczegółowe ustalenia - w rozdziale dotyczącym kierunków rozwoju w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania;
Jedno z podstawowych zadań własnych gminy. Zadania dotyczą całego obszaru gminy – w zakresie zaopatrzenia w wodę adaptuje się istniejące ujęcia i stacje uzdatniania wody oraz istniejącą sieć wodociągową. Dalszy rozwój – wg koncepcji rozwoju. Zadania w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków realizowane na podstawie aglomeracji kanalizacyjnej (zasięg przestrzenny określony w rozporządzeniu Wojewody wyznaczającym aglomerację Wąbrzeźno) oraz gminnego planu gospodarki odpadami (zakłada się obsługę za pomocą zakładu unieszkodliwiania funkcjonującego poza granicami gminy). Szczegółowe ustalenia - w rozdziale dotyczącym kierunków rozwoju w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a

także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;

Nie przewiduje się realizacji sztucznych zbiorników o celach przeciwpowodziowych, regulujących przepływ, służących zaopatrzeniu w wodę. Dopuszcza się realizację zbiorników retencyjnych na potrzeby rolnictwa. Nie wyznacza się lokalizacji. Ewentualna realizacja na podstawie przepisów szczegółowych. Zadania służące melioracji realizowane będą na terenie całej gminy na sieci cieków i rowów stanowiących melioracje podstawowe i szczegółowe.

- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
Realizacja zadania na terenie całej gminy. Szczegółowe ustalenia - w rozdziale dotyczącym ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.
- budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych;
Jako miejsca koncentracji usług publicznych wskazano: Ryńsk, Wałycz, Zieleń, Jarantowice i Czystochleb
- budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego;
Adaptuje się istniejące placówki bezpieczeństwa publicznego i dopuszcza się tworzenie kolejnych w przypadku zaistnienia potrzeby, na terenie całej gminy.
Nie przewiduje się budowy obiektów oraz urządzeń służących obronności państwa i ochrony granicy państwowej.
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie i składowanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa oraz węgla brunatnego wydobywanego metodą odkrywkową
Poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie kopalin pospolitych – na podstawie koncesji. Dopuszcza się prowadzenie prac poszukiwawczych i podjęcie eksploatacji na warunkach określonych w rozdziale dotyczącym zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk. Nie przewiduje się eksploatacji węgla brunatnego.
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;
Adaptuje się istniejące cmentarze. Zakłada się uruchomienie nowego cmentarza komunalnego, międzygminnego we wsi Wałycz
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej
Zagadnienie dotyczy całej gminy i jest realizowane wg przepisów szczegółowych.
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;
Zagadnienie dotyczy całej gminy i jest realizowane wg przepisów szczegółowych.
- inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.
Dotyczą całej gminy i są realizowane wg przepisów szczegółowych.

Wśród konkretnych potrzeb do realizacji na terenie gminy, wymienia się:

- określenie nowych terenów rozwojowych dla rozwoju funkcji osiedleńczych, gospodarczych i wypoczynkowych (wg ustaleń zawartych w studium),
- uruchomienie nowego cmentarza komunalnego, międzygminnego we wsi Wałycz,
- określenie terenów dla ewentualnej eksploatacji powierzchniowej kruszywa w miejscowościach: Jaworze, Czystochleb, Ludowice, Wałycz – na warunkach określonych szczegółowo w Studium,
- opracowanie programu dla terenów przewidywanych do zalesienia,
- opracowanie programu małej retencji,
- opracowanie programu umożliwiającego skanalizowanie gminy,
- dokończenie wodociągownia gminy,
- opracowanie programu umożliwiającego gazyfikację gminy,
- ustalenie warunków i wskazanie miejsc dopuszczalnych lokalizacji dla biogazowni,
- dokonanie szczegółowej inwentaryzacji obszarów i obiektów po zakładach rolnych, które zaprzestały działalności i nie zostały dotąd zrestrukturyzowane, a wymagają przekształceń lub rehabilitacji,

- opracowanie koncepcji rozwoju turystyki i rekreacji na terenie gminy,
- wytrasowanie szlaków rowerowych o znaczeniu komunikacyjnym i turystycznym w oparciu o waloryzację zasobów oraz możliwości techniczne realizacji.

Ponadto do zadań o znaczeniu lokalnym należeć mogą ewentualne zadania ustalone w wyniku opracowania i uchwalenia przez Radę Gminy projektów założeń zaopatrzenia gminy w energię elektryczną i ciepło oraz paliwa gazowe oraz energię odnawialną.

ZADANIA CELU PUBLICZNEGO O CHARAKTERZE PONADLOKALNYM

Tereny dla realizacji zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym obejmują głównie inwestycje dotyczące komunikacji i infrastruktury technicznej. Są to zadania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (przed nazwą zadania podano jego numer z Planu):

20 - modernizacja linii kolejowej nr 353

*54 - wyprowadzenie tranzytowego ruchu kołowego poza zabytkowe układy urbanistyczne miast (wśród miast, których szczególnie to dotyczy, wymieniono Wąbrzeźno)

*77 - przebudowa drogi wojewódzkiej nr 534, w tym budowa obwodnicy miasta Wąbrzeźno

87 - przebudowa drogi wojewódzkiej nr 548

89 - przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551

94 - przebudowa drogi wojewódzkiej nr 554

*175 - budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Wąbrzeźno-Brodnica

188 - regulacja, naprawa i odbudowa rzek i kanałów (wymienia się między innymi Strugę Toruńską)

(* - zadania zrealizowane)

~~Oprócz zadań wymienionych powyżej, do zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zaliczyć należy modernizację dróg powiatowych oraz wymienione w rozdziale dotyczącym infrastruktury technicznej modernizację systemu melioracyjnego na Strudze Wąbrzeskiej i Kanale Sitno (dotyczą one oprócz gminy Wąbrzeźno, także gmin sąsiednich).~~

Oprócz zadań wymienionych powyżej, do zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zaliczyć należy modernizację dróg powiatowych oraz wymienione w rozdziale dotyczącym infrastruktury technicznej modernizację systemu melioracyjnego na Strudze Wąbrzeskiej i Kanale Sitno (dotyczą one oprócz Gminy Ryńsk, także gmin sąsiednich).

OBSZARY, DLA KTÓRYCH ISTNIEJE OBOWIĄZEK SPORZĄDZENIA MPZP

Obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wyznaczają przepisy szczególne. Plany sporządza się, gdy przewidywane zmiany przeznaczenia są zgodne z ustaleniami Studium.

Sporządzenia mpzp będą wymagały obszary, w których zamierza się podjąć eksploatację surowców. Obecnie nie wyznacza się takich obszarów, natomiast wskazuje się, że nowe lokalizacje terenów eksploatacji surowców mogą mieć miejsce jedynie w miejscowościach: Jaworze, Czystochleb, Ludowice, Wałczyk (po spełnieniu warunków określonych w Studium).

OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

W związku z kreowaniem rozwoju społeczno-gospodarczego gminy oraz dla realizacji podstawowych potrzeb mieszkańców, pożądaną jest prowadzenie planowej, racjonalnej i spójnej gospodarki przestrzennej, której integralnym elementem jest sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rozwój społeczno-gospodarczy gminy wymuszać będzie w przyszłości podejmowanie decyzji o sporządzaniu mpzp wyznaczających przestrzeń przeznaczoną pod rozwój funkcji mieszkaniowej (oraz mieszkaniowo-usługowej), gospodarczej (usługi, wytwórczość, działalności magazynowo-składowe) oraz rekreacyjnej i

turystycznej. Dla zidentyfikowanych obszarów o takim charakterze, gmina będzie sukcesywnie – w miarę potrzeb oraz możliwości finansowych – sporządzać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Wybór kierunków rozwoju dla danego obszaru, odbędzie się na etapie przystąpienia do sporządzenia mpzp (w ramach i w zgodzie z przeznaczeniem terenu wskazanym na ~~Załączniku nr 4~~ [Załączniku nr 6](#) oraz w rozdziale „Kierunki zmian w przeznaczeniu terenu”) i będzie wynikał zarówno ze zgłaszanych potrzeb, jak i z analizy predyspozycji danego terenu. Powyższa elastyczność ustaleń podyktowana jest brakiem możliwości dokonania precyzyjnych prognoz kierunków rozwoju gminy.

Dopuszcza się także, w przypadku pojawienia się uzasadnionej potrzeby, sporządzanie mpzp w ramach istniejących terenów zainwestowanych – część z nich wymaga lub w przyszłości wymagać może uporządkowania i/lub realizacji, przebudowy lub rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Należy jednak jako nadrzędną zasadę przyjmować założenie o zapobieganiu rozpraszaniu sieci osadniczej, stąd proces planistyczny każdorazowo powinien sprzyjać koncentracji osadnictwa i zainwestowania w największych miejscowościach.

Granice obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego zostaną ostatecznie określone na etapie podjęcia uchwały o przystąpieniu do sporządzenia w/w planów. W tym zakresie rysunek Studium należy traktować jako „kierunkowy”, a nie ostatecznie przesądzający o granicach terenów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego - dopuszcza się nieznaczne korekty ustalonych na rysunku granic jednostek, nie zmieniające zasadniczo wyznaczonego przebiegu. Zasady wprowadzania korekt określono w rozdziale pt. „Wskaźniki dotyczące zagospodarowania”.

Zakres funkcjonalny terenów dla których sporządzać się będzie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zostanie ostatecznie określony na etapie sporządzania w/w planów – zgodnie z ~~Załącznikiem nr 4~~ [Załącznikiem nr 6](#) oraz rozdziałem „Kierunki zmian w przeznaczeniu terenu”.

Zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze wymagać będą grunty klas bonitacyjnych I-III, położone w granicach jednostek, dla których sporządzać się będzie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne - dopuszcza się tylko niewielkie wyłączenia gruntów z użytkowania leśnego – związane z realizacją poszczególnych inwestycji – zmiany te mogą mieć charakter tylko „techniczny”, gdyż żadne z ustaleń Studium nie ma na celu ograniczania powierzchni lub zwartości lasów, jak też osłabiania ich potencjału ekologicznego w inny sposób.

OBSZARY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2.000 M²

Na terenie gminy nie przewiduje się realizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2.000 m², stąd też nie wskazuje się w Studium terenów lokalizacji tego typu zainwestowania.

OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI ORAZ ZAGROŻONE OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH

Dosyć wysoka i miejscami cechująca się dużymi spadkami skarpa rynny wąbrzeskiej stwarza teoretyczne warunki występowania ruchów osuwiskowych. Predyspozycje dla tego typu procesów w tym rejonie są wstępnie sygnalizowane przez Państwowy Instytut Geologiczny. Jednocześnie, przy obecnym – stosunkowo małym - stanie wiedzy na temat rzeczywistego ryzyka wystąpienia ruchów masowych, wskazuje się jedynie, iż tereny te wykazują tego typu predyspozycje i powinny być przedmiotem szczegółowych badań, które określą jakiego rodzaju zagospodarowanie i użytkowanie może być realizowane na powyższych obszarach i w ich sąsiedztwie. Do czasu pełnego zdiagnozowania zagrożeń, obszarów określanych jako „predysponowane do występowania ruchów masowych” nie można traktować jako obszarów wyłączonych z możliwości realizacji zagospodarowania. Zagrożenia powodziowe mają charakter lokalny i wiążą się z lokalnymi podtopieniami podczas roztopów lub nawałnych deszczów i są uwarunkowane rzeźbą terenu i/lub lokalnymi warunkami gruntowymi i hydrologicznymi.

Wg informacji Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku:

- od jeziora Sitno do gruntów wsi Łopatki występuje wysoki poziom wód gruntowych na terenach przyległych

do Kanału Sitno (wsie Frydrychowo, Sitno).

- Na terenie „obszaru kompleksu torfowiskowo-jeziorno-leśnego Zgniłka-Wieczno-Wronie” występują tereny podmokłe (wsie Ludowice, Orzechowo).
- We wsiach Przydwórz, Trzciano, Ryńsk na terenie przyległym do Strugi Toruńskiej występują wysokie poziomy wód gruntowych.

Są to rejon potencjalnie podwyższonego zagrożenia lokalnymi podtopieniami

OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI I REKULTYWACJI

Przekształceń i rekultywacji na terenie gminy wymagają każdorazowo obszary po zakończonej eksploatacji surowców mineralnych.

Rehabilitacji i przekształceń wymagają tereny i zabudowania po zakładach rolnych, które zaprzestały działalności i nie zostały zrestrukturyzowane. Przekształcenia mogą odbywać się poprzez adaptację zagospodarowania i wprowadzenie nowych funkcji, rozbiórkę i realizację nowego zagospodarowania lub rozbiórkę. Na terenie gminy należy dokonać szczegółowej inwentaryzacji potrzeb w tym zakresie.

OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Jako przestrzeń publiczną rozumie się ogólnodostępne obiekty oraz tereny służące lokalnej społeczności do celów zaspokajania podstawowych potrzeb w zakresie rozwoju społecznego, rekreacji, wypoczynku, integracji społecznej, realizacji zainteresowań, w tym zwłaszcza: infrastrukturę administracji lokalnej, edukacji, kultury, sportu, rekreacji, miejsca zwyczajowo przyjęte jako służące spotkaniom publicznym, place zabaw, urządzone tereny zieleni, lasy komunalne, parki wiejskie, cmentarze.

Jako miejsca realizacji przestrzeni publicznych w postaci placów, placów zabaw, parków, boisk i innych miejsc służących rekreacji i spotkaniom publicznym, wskazuje się wszystkie miejscowości – gdzie zagospodarowanie tego typu powinno być realizowane ze środków publicznych, w miarę możliwości.

Na terenie całej gminy ustanawia się wobec przestrzeni publicznych:

- priorytet ochrony przez zmianą przeznaczenia; zmiana przeznaczenia możliwa tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach pod warunkiem dokonania kompensacji polegającej na odnowieniu likwidowanej przestrzeni publicznej poprzez jej realizację w innej społecznie akceptowanej lokalizacji i formie,
- obowiązek dbałości o estetykę, bezpieczeństwo i funkcjonalność,
- sukcesywne wzbogacanie przestrzeni publicznych w urządzenia i infrastrukturę służące ludności,
- dopuszcza się wydzielanie i urządzenie kolejnych przestrzeni publicznych jako odpowiedź na zapotrzebowanie społeczne.

GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Tereny zamknięte, nie posiadające strefy ochronnej, to teren linii kolejowej. Ze względów technicznych granica ww terenu zamkniętego nie została pokazana na ~~załączniku nr 4~~ [załączniku nr 6](#) (rysunku Studium).

OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Nie wyznacza się.

OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady

Nie dotyczy obszaru gminy.

INNE OBSZARY PROBLEMOWE, w zależności od uwarunkowań i

potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

Nie wyznacza się.

Wójt Gminy Ryńsk

**załącznik nr 5
do Uchwały Nr XLVI/394/2022
Rady Gminy Ryńsk
z dnia 25 sierpnia 2022 r.**

~~**Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąbrzeźno**~~

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryńsk

tekst Studium - część trzecia

UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ oraz SYNTEZA PROJEKTU STUDIUM

WYKONAWCA PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RYŃSK

PRACOWNIA PROJEKTOWA „SIEĆ 1” PAWEŁ ŁUKOWICZ
ul. Gdańska 54/6, 85-021 Bydgoszcz

St u d i u m

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ryńsk

tekst Studium - część trzecia

Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz Synteza projektu Studium

Spis treści

Uzasadnienie rozwiązań przyjętych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ryńsk	4
Synteza ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	5

UZASADNIENIE ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WĄBRZEŻNO

UZASADNIENIE ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RYŃSK

Na etapie prac nad koncepcją rozwoju gminy, po dokonaniu diagnozy stanu i uwarunkowań (wewnętrznych i zewnętrznych) oraz przy uwzględnieniu zamierzeń władz gminy co do dalszego rozwoju, rozważono różne warianty dalszego rozwoju – optymalnego z punktu realizacji zakładanych celów.

Elementy „wariantowania” (czyli wyboru optymalnego wariantu) rozwoju gminy dotyczyły:

- wyboru funkcji/rodzajów działalności do stymulowania rozwoju,
- wyboru lokalizacji nowych przedsięwzięć,
- wyboru szczegółowych rozwiązań w zakresie niektórych rodzajów lokalnej infrastruktury technicznej (część infrastruktury lokalnej nie wymaga planowania, ponieważ jest już zrealizowana).

Szereg zagadnień jest niezależnych od polityki władz gminy i na etapie Studium następuje ich adaptacja w „narzuconym” stanie i przebiegu. Dotyczy to przede wszystkim:

- systemu obszarów chronionych
- ponadlokalnego układu komunikacyjnego (a więc dróg powiatowych i wojewódzkich oraz linii kolejowej)
- linii infrastrukturalnych znaczenia ponadlokalnego (energetyka, gaz)

Także elementy struktury przestrzennej związane ściśle z układem przyrodniczym (kompleksy lasów, wód, obszarów podmokłych, dobrych gleb) oraz sąsiedztwo miasta Wąbrzeźno (z konsekwencjami społecznymi, komunikacyjnymi, przestrzennymi) stanowią bardzo silny czynnik stabilizujący i ograniczający możliwości wariantowania.

Przy podejmowaniu wyborów uwzględniono następujące czynniki („kryteria wariantowania”):

- aspiracje władz lokalnych (wynikające z planów i zamierzeń dotyczących stymulowania rozwoju określonych części gminy i rozwoju określonych działalności),
- uwarunkowania naturalne sprzyjające lub ograniczające rozwój danego zagadnienia,
- szanse powodzenia danego działania (wybrano działalności, funkcje i obszary, dla których istnieją realne przesłanki zrealizowania lub choćby podjęcia zamierzeń – ma to na celu racjonalizację procesu planowania i rozwoju gminy),
- dążenie do koncentracji zainwestowania – stanowiące jedno z podstawowych założeń rozwoju gminy zapisane w Studium i związane bezpośrednio ze sprawnością zarządzania gminą, minimalizacją kosztów środowiskowych oraz spodziewanym osiągnięciem korzyści wynikających z koncentracji (zwłaszcza dużej liczby mieszkańców, wpływającej pozytywnie na rozwój handlu, usług, przedsiębiorczości).

Wybór funkcji możliwych do rozwoju na terenie gminy, ze względu na ustabilizowane predyspozycje, nie stwarza dużych możliwości wariantowania. Jako funkcje wiodące przyjęto: funkcję rolniczą oraz pozarolnicze działalności gospodarcze (usługowe i wytwórcze), przy czym w większości obszaru gminy przeważać będzie funkcja rolnicza, ale jednocześnie – dla większości ludności gminy zakłada się wiodącą rolę funkcji pozarolniczych

(największe miejscowości w coraz większym stopniu mają wykształcać funkcje pozarolnicze).

Na znacznej części obszaru gminy decydujący wpływ na możliwości zagospodarowania mieć będzie funkcja ochronna, związana z położeniem w systemie obszarów chronionych. Warto także zauważyć możliwości rozwoju funkcji turystycznej oraz leśnej i jej pochodnych (pozyskanie i podstawowe przetwórstwo drewna). Generalnie, w stosunku do stanu obecnego, w koncepcji rozwoju gminy stawia się dużo większy nacisk na rozwój funkcji gospodarczych.

O zaproponowanych kierunkach zmian w przeznaczeniu danego terenu, w największym stopniu zadecydowały:

- postulat koncentracji zabudowy i zaludnienia w największych miejscowościach (strefy te wyznacza się tak, by przeciwdziałać rozpraszaniu – choć nie są to obszary stricte koncentrujące zabudowę, to mają na celu na przykład łączenie obszarów zainwestowanych lub też leżą w ich sąsiedztwie, co ma ułatwiać rozwój infrastruktury),
- dążenie do stworzenia warunków rozwoju w różnych częściach gminy (równoważenie szans rozwojowych – pomimo priorytetu koncentracji, należy stwarzać szanse rozwojowe dla różnych miejscowości),
- możliwość reagowania na zgłaszane w przyszłości zapotrzebowanie społeczne na nowe tereny mieszkaniowe i inwestycyjne,
- minimalizowanie kosztów przyrodniczych rozwoju gminy,
- dostępność komunikacyjna poszczególnych części gminy.

Podsumowując, należy stwierdzić, że na etapie koncepcji rozwoju i zagospodarowania gminy, zdecydowano o wyborze wariantu, który przy obecnych i dających się przewidzieć w przyszłości uwarunkowaniach, zapewnia optymalny sposób realizacji szeroko rozumianych interesów gminy.

SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

Studium jest dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy sporządzanym dla jej całego obszaru. Pełni ono rolę koordynacyjną w programowaniu rozwoju ustalanego m.in. w Strategii rozwoju, a także przy sporządzaniu wieloletnich planów inwestycyjnych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przede wszystkim w zakresie realizacji inwestycji publicznych. Jest również dokumentem formalnym przy przygotowaniu aplikacji o przyznanie środków z funduszy europejskich. Studium nie jest jednak przepisem prawa miejscowego, a zatem nie stanowi podstawy do podejmowania decyzji administracyjnych związanych z realizacją inwestycji.

Studium składa się z czterech części:

1. uwarunkowań rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy,
2. kierunków zagospodarowania przestrzennego
3. uzasadnienia rozwiązań przyjętych w Studium oraz syntezy ustaleń Studium
4. rysunku Studium.

W części poświęconej uwarunkowaniom przedstawiono kompleksową charakterystykę stanu istniejącego oraz ocenę dotychczasowego zagospodarowania z diagnozą mocnych i słabych stron gminy. Część poświęcona kierunkom zagospodarowania przestrzennego zawiera ustalenia – zarówno o charakterze postulatywnym, jak i ustalenia wiążące z zakresu planowania dalszego rozwoju zagospodarowania gminy.

ZAŁOŻENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Funkcje gminy

~~Zakłada się, iż gmina Wąbrzeźno w kolejnych latach wzmocniac będzie wielofunkcyjny charakter.~~

Zakłada się, iż Gmina Ryńsk w kolejnych latach wzmocniac będzie wielofunkcyjny charakter. Wprawdzie podstawą utrzymania większości mieszkańców pozostanie rolnictwo, jednak coraz większe znaczenie mieć

będzie lokalna przedsiębiorczość - w największych miejscowościach rozwijane będą działalności usługowe, rzemieślnicze i produkcyjne, wskutek czego coraz większa część mieszkańców będzie się utrzymywać z działalności pozarolniczych. Istotna część mieszkańców - tak jak obecnie - utrzymywać się będzie z pracy poza terenem gminy (wyjazdy do pracy, w tym do miasta Wąbrzeźno). Zakłada się sukcesywny rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych, jako dziedziny uzupełniającej, zwłaszcza w wybranych częściach gminy - szczególnie atrakcyjnych dla tego typu funkcji. Środkowa część gminy to obszary leśne, na których prowadzone jest także gospodarcze wykorzystanie lasów. Warto także zauważyć, że znaczną część gminy obejmują obszary bardzo ważne z punktu widzenia pełnienia funkcji ekologicznych i jako takie - powinny podlegać ochronie przed przekształceniami i antropopresją.

W oparciu o uwarunkowania środowiska przyrodniczego oraz stanu zainwestowania ustala się następującą funkcję gminy :

- Funkcja podstawowa – rolnictwo i leśnictwo, w oparciu o optymalne wykorzystanie warunków rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
- Funkcja uzupełniająca – działalność gospodarcza (preferowana w projektowanych jednostkach osadniczych rozwojowych), rozwój energetyki wiatrowej (na wskazanych obszarach – w południowo-zachodniej części gminy).
- Funkcja dodatkowa – turystyka i wypoczynek (w tym agroturystyka).

Na podstawie obecnego stanu rozwoju i charakteru miejscowości oraz planowanych zmian zagospodarowania, prognozuje się następujące dominujące funkcje dla poszczególnych wsi :

- Wałycz i Ryńsk: ośrodki wielofunkcyjne,
- Jarantowice i Zieleń: usługowo-rolnicza,
- Czystochleb, Plebanka: mieszkaniowo-produkcyjna,
- Nielub: rolnicza i produkcyjna,
- Orzechowo, Wronie, M. Radowiska: rolniczo-usługowa,
- Przydwórz, Cymbark, Orzechówko, Trzciano: rolniczo-turystyczna,
- pozostałe wsie: funkcja rolnicza.

Mieszkańcy gminy

Zakłada się, iż liczba ludności w kolejnych latach będzie się utrzymywać na zbliżonym poziomie, zajdą jednak zmiany w strukturze wieku. Przede wszystkim wzrośnie liczba ludności w wieku produkcyjnym, za czym powinny iść działania zmierzające do poprawy stanu przedsiębiorczości i zwiększenia zatrudnienia na terenie gminy. Znacznie zmniejszy się liczba dzieci i młodzieży korzystającej ze szkół podstawowych i gimnazjów, co być może będzie się wiązało z problemem racjonalizacji sieci szkół. Wzrośnie liczba mieszkańców starszych. Podstawowymi problemami społecznymi pozostaną: niski poziom wykształcenia mieszkańców oraz znaczne uzależnienie sytuacji materialnej od kondycji ekonomicznej rolnictwa.

Charakter osadnictwa i obsługa ludności

Zakłada się utrzymanie w gminie dotychczasowej hierarchii sieci osadniczej, w której wyróżnić można następujące poziomy, różniące się zakresem oferowanych usług oraz wielkością obsługiwanego obszaru:

- Wąbrzeźno - ośrodek leżący poza granicami gminy wiejskiej, ale pełniący podstawową rolę w obsłudze mieszkańców gminy,
- Ryńsk - ośrodek wiejski wielofunkcyjny,
- Wałycz, Zieleń, Jarantowice i Czystochleb - wsie uzupełniające o dużym potencjale (obsługa części gminy)
- Cymbark, Trzciano, Myśliwiec, Orzechowo, Wronie, Orzechówko, Węgorzyn, Małe Radowiska, Pływaczewo i Nielub - wsie uzupełniające (obsługa sąsiednich miejscowości w zakresie wybranych usług)

- miejscowości pozostałe.

Specyfika gminy powoduje, że jej prawidłowe funkcjonowanie (w sferze społeczno-gospodarczej) zależne jest w dominującej mierze od kondycji miasta Wąbrzeźno - stanowiącej siedzibę gminy, ale jednocześnie będącego samodzielną jednostką administracyjną. Miasto pełni jednocześnie funkcję siedziby powiatu, co stwarza mieszkańcom gminy dobry (wyraźnie lepszy, niż mieszkańcom innych jednostek) dostęp do funkcji ponadlokalnych.

Dla każdego z poziomów hierarchicznych zakłada się sukcesywne wzmocnienie potencjału obsługi mieszkańców.

W wyznaczaniu terenów pod realizację zainwestowania należy dążyć do maksymalnej koncentracji nowej zabudowy mieszkaniowej w największych miejscowościach.

Zakłada się także, iż na terenie gminy realizowane będą (w zakresie obsługi ludności) głównie potrzeby podstawowe, związane z zadaniami samorządu gminnego, natomiast w zakresie potrzeb bardziej złożonych, mieszkańcy gminy korzystać będą z potencjału miasta Wąbrzeźna, bardzo dobrze wyposażonego ze względu na pełnienie roli siedziby powiatu lub też - z innych miast.

Gospodarka

Podstawą działalności gospodarczych na terenie gminy będzie rolnictwo, dostosowane pod względem intensywności, towarowości, struktur wielkościowych i efektywności do lokalnych uwarunkowań prowadzenia rolnictwa.

Podejmować należy wszelkie działania zmierzające do aktywizacji sektora przedsiębiorczości - jako instrumentu dywersyfikacji bazy ekonomicznej, poprawy jakości życia oraz restrukturyzacji rolnictwa (w kierunku wzmocnienia jego struktury wielkościowej). Studium wyznacza liczne tereny rozwojowe pod wytwórczość i usługi w wielu miejscowościach - stwarzające władzom gminy znaczne możliwości sterowania rozwojem tej dziedziny w sposób optymalny dla aktualnych i przyszłych potrzeb gminy.

W niektórych częściach gminy istnieją predyspozycje dla rozwoju różnego rodzaju działalności turystycznych i rekreacyjnych (na bazie walorów przyrodniczych i kulturowych), które powinny być wspierane jako dodatkowe źródło dochodów ludności, firm i budżetu gminy. Ustalenia Studium sprzyjają rozwojowi zarówno ogólnodostępnego zainwestowania turystycznego, jak też działalności gospodarczych w branży turystycznej.

Dostępność komunikacyjna

Dostępność zewnętrzna realizowana będzie przede wszystkim za pomocą modernizowanych dróg wojewódzkich, których sieć - ze względu na pełnienie przez Wąbrzeźno roli węzła tych dróg - jest relatywnie dobrze rozwinięta i zapewnia dobry dostęp do większości miejscowości. Bardzo ważnym aspektem dostępności międzyregionalnej jest linia kolejowa Toruń - Olsztyn. Dostępność wewnętrzną należy poprawić poprzez modernizację dróg: powiatowych i gminnych. Działaniami wykraczającymi poza Studium jest organizacja transportu publicznego - zapewniającego mieszkańcom sprzyjające możliwości dojazdu do pracy i szkół.

Infrastruktura techniczna

Rozwój infrastruktury technicznej jest w Studium postrzegany w trzech aspektach:

- jako narzędzie poprawy jakości życia mieszkańców (a więc kreowania gminy jako przestrzeni przyjaznej dla zamieszkania),
- jako narzędzie poprawy atrakcyjności inwestycyjnej (a więc kreowania gminy jako przestrzeni przyjaznej dla inwestowania)
- jako narzędzie ochrony środowiska przed antropopresją, poprzez ograniczanie emisji, oddziaływania, itp. (a więc kreowania gminy jako przestrzeni atrakcyjnej przyrodniczo).

Studium zakłada przede wszystkim dwa kierunki rozwoju infrastruktury technicznej:

- „przestrzenny” - czyli jej rozwój we wszystkich miejscowościach, gdzie jest to społecznie i ekonomicznie

uzasadnione,

- „jakościowy” - czyli utrzymanie optymalnej sprawności i stanu technicznego sieci i urządzeń - zapewniających pewność funkcjonowania i zachowanie normatywnych parametrów.

Środowisko przyrodnicze i kulturowe

Jednym z nadrzędnych założeń Studium jest zachowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego oraz kulturowego. Ze względu na panujące w gminie uwarunkowania, szczególnego znaczenia nabierają zagadnienia ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. W gminie znajdują się znaczne powierzchnie gruntów pochodzenia organicznego. Znaczna część gminy objęta jest ekologicznym systemem obszarów chronionych. Walory przyrodnicze i kulturowe są postrzegane także jako ważne czynniki aktywizacji turystycznej (zarówno pobytowej jak i krajoznawczej).

Cele polityki przestrzennej gminy

Podstawowym założeniem przyjętym przy opracowywaniu Studium, jest założenie, iż nadrzędnym celem rozwoju gminy jest zapewnienie wysokiej jakości życia jej mieszkańców - poprzez rozwój społeczny (w tym zapewnienie prawidłowego funkcjonowania usług publicznych), gospodarczy (w tym wprowadzanie nowych funkcji, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa), rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy uwzględnieniu równowagi wobec środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Realizacji powyższego celu głównego służy realizacja następujących celów szczegółowych:

Cele dotyczące sfery społeczno-gospodarczej

- wspieranie rozwoju wielofunkcyjnego, w tym wprowadzania dodatkowych funkcji pozarolniczych na obszary dotychczas rolnicze oraz poprzez zwiększenie atrakcyjności turystyczno-wypoczynkowej gminy i promocję jej walorów przyrodniczo-krajozobrazowych,
- rozwój lokalnego rynku pracy,
- tworzenie warunków dla pozyskania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy,
- rozwój i podnoszenie standardu usług, w tym zwłaszcza sfery publicznej,
- zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania – przede wszystkim poprzez optymalne z punktu widzenia realizacji zadań własnych, wyznaczenie terenów pod budownictwo,
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.

Cele dotyczące zagadnień ładu przestrzennego i ochrony przyrody oraz środowiska kulturowego

- zapewnienie ładu przestrzennego poprzez estetyzację zabudowy, dążenie do koncentracji zabudowy i zaludnienia oraz ograniczania ich rozproszenia, dostosowanie rozwoju gospodarczego do uwarunkowań przyrodniczych.
- ochrona istniejących zasobów środowiska,
- poprawa stanu środowiska poprzez uporządkowanie zagospodarowania strefy przybrzeżnej jezior, uporządkowanie gospodarki ściekowej, wprowadzanie proekologicznych technologii grzewczych, ograniczanie negatywnego oddziaływania prowadzonych działalności i istniejącego zainwestowania (mieszkaniowego, usługowego, produkcyjnego, związanego z gospodarką rolną) na środowisko i zdrowie ludzi.
- ochrona wartości zasobów dziedzictwa kulturowego oraz stworzenie programu ochrony dóbr kultury.

Cele dotyczące zagadnień infrastruktury technicznej i komunikacyjnej

- bezwzględna poprawa stanu dróg gminnych,
- modernizacja i rozbudowa układu dróg wojewódzkich i powiatowych,
- realizacja systemu wodno-kanalizacyjnego zgodnie z koncepcją docelowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej w gminie, na bazie wyznaczonej aglomeracji kanalizacyjnej,
- działania na rzecz zwiększenia znaczenia linii kolejowej Toruń - Olsztyn.

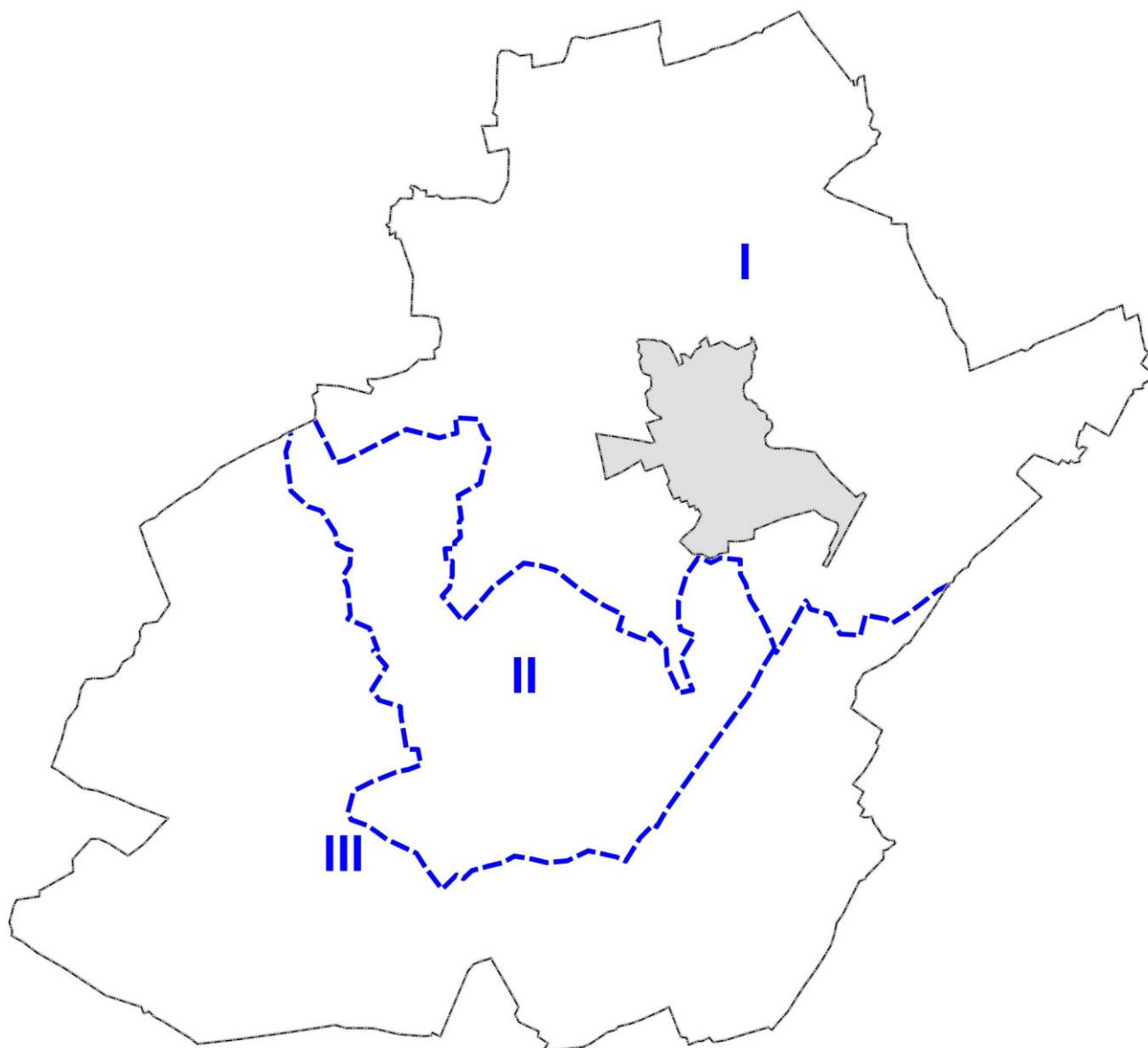
Struktura funkcjonalno-przestrzenna. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy

Na potrzeby polityki przestrzennej, na terenie gminy wydzielono trzy jednostki planistyczne:

- **jednostkę wielofunkcyjną (oznaczoną jako I)**, położoną w północnej części gminy - w której na ogólny charakter i profil funkcjonalny w największym stopniu wpływa sąsiedztwo miasta Wąbrzeźno. W tej jednostce prognozuje się największą presję w kierunku rozwoju zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej, w konsekwencji czego wyznacza się tereny rozwojowe na te cele. Powyższe nie stoi w sprzeczności z równorzędnymi funkcjami: ochrony przyrody (część jednostki jest objęta formami ochrony, w tym – znajduje się tu rezerwat przyrody) oraz gospodarki rolnej (znaczna część terenów rolnych to grunty wysokiej przydatności).

Głównym założeniem rozwoju jest wzmocnienie wielofunkcyjności poprzez koncentrację funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych przy wykorzystaniu sąsiedztwa miasta Wąbrzeźno oraz bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej. Zakłada się, że powyższa jednostka w kolejnych latach będzie wyraźnie zwiększała liczbę mieszkańców, a sąsiedztwo miasta pozwoli na osiągnięcie korzyści gospodarczych (wzrost poziomu przedsiębiorczości), co pozwoli na ograniczenie wysokiego poziomu bezrobocia i sfery ubóstwa społecznego. Jednocześnie podstawowym założeniem jest dostosowanie wszelkich działań inwestycyjnych do warunków środowiskowych (rezerwat przyrody i obszar chronionego krajobrazu) co oznacza nie podejmowanie działań kolidujących z celami ochrony. Zakłada się także dalszy rozwój gospodarki rolnej, ale dopuszcza się przeznaczenie części terenów rolnych (w tym wysokich klas) na cele realizacji nowego zagospodarowania mieszkaniowego, usługowego i gospodarczego.

Rys. Podział gminy na jednostki planistyczne

Rozwój zagospodarowania na bazie zabudowy istniejącej (uzupełnianie, modernizacja, rozbudowa, przekształcenia, rehabilitacja) oraz poprzez wyznaczenie w sąsiedztwie zabudowy największych miejscowości oraz wzdłuż głównych dróg, terenów rozwojowych mających zaspokoić prognozowane potrzeby w zakresie budownictwa mieszkaniowego, usług oraz działalności gospodarczych (w sposób dostosowany do lokalnych uwarunkowań środowiskowych oraz możliwości obsługi komunikacyjnej). W zakresie rozwoju przedsiębiorczości nie określa się preferencji związanych z rodzajem prowadzonych działalności, ale wskazuje się konieczność dostosowania skali, charakteru i uciążliwości do sąsiedztwa terenów mieszkaniowych (wykluczenie możliwości lokalizacji przedsięwzięć kolizyjnych) oraz do warunków środowiskowych. Ze względu na dostępność terenu, wskazuje się możliwość rozwoju działalności gospodarczych o charakterze wielkopowierzchniowym.

- **jednostkę ekologiczną (oznaczoną jako II)**, położoną w centralnej części gminy – obejmującą tereny lasów oraz łąk i terenów podmokłych („Bagno Zgniłka”) . W większości leży w graniach obszaru chronionego krajobrazu. Jest to jednostka pozbawiona zwartej zabudowy i nie przewiduje się rozwoju zagospodarowania w jej granicach (nie wyznacza się terenów rozwojowych). Dominującą funkcją pozostanie tu funkcja ekologiczna z dopuszczeniem działalności turystycznych i rekreacyjnych

uwzględniających podporządkowanie zasadom ochrony środowiska dostosowanym do lokalnych specyficznych warunków.

Głównym założeniem rozwoju jest tu kontynuacja obecnego ekologicznego charakteru z dopuszczeniem rozwoju działalności nie kolidujących z zasadami ochrony oraz dostosowanych do lokalnych uwarunkowań – w tym gospodarcze wykorzystanie lasu oraz rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych.

- **jednostkę osadniczo-rolniczą (oznaczoną jako III)**, położoną w południowej, zachodniej i południowo-wschodniej części gminy. Jednostka ma charakter wielofunkcyjny z dominacją gospodarki rolnej (znaczna część terenów rolnych to grunty wysokiej przydatności), jednak istotne znaczenie ma także przedsiębiorczość pozarolnicza realizowana w największych miejscowościach, działalności rekreacyjno-turystyczne oraz funkcje ekologiczne (część jednostki leży w granicach obszaru chronionego krajobrazu). Wielofunkcyjność jednostki wzrośnie wraz planowaną w południowej części gminy realizacją elektrowni wiatrowych.

Głównym założeniem rozwoju jest tu kontynuacja obecnego charakteru z wzmocnieniem rozwoju działalności pozarolniczych oraz utrzymywaniem i wspieraniem funkcji rolniczej jako wiodącej. Rozwój zagospodarowania na bazie zabudowy istniejącej (uzupełnianie, modernizacja, rozbudowa, przekształcenia, rehabilitacja) oraz poprzez wyznaczenie w sąsiedztwie zabudowy największych miejscowości, terenów rozwojowych mających zaspokoić prognozowane potrzeby w zakresie budownictwa mieszkaniowego, usług oraz działalności gospodarczych (w sposób dostosowany do lokalnych uwarunkowań środowiskowych oraz możliwości obsługi komunikacyjnej).

W zakresie rozwoju przedsiębiorczości wskazuje się konieczność dostosowania skali, charakteru i uciążliwości do sąsiedztwa terenów mieszkaniowych (wykluczenie możliwości lokalizacji przedsięwzięć kolizyjnych). Wskazuje się preferencje przede wszystkim dla rozwoju przetwórstwa rolnego i usług na rzecz rolnictwa oraz przetwórstwa drewna ale dopuszcza się rozwój wszelkich działalności dostosowanych do warunków środowiskowych, nie stanowiących zagrożenia dla jakości życia mieszkańców i nie kolidujących z dominującym charakterem funkcji rolniczej.

Kierunki zmian w przeznaczeniu terenów

Ustala się następujące kierunki zmian w przeznaczeniu terenów i zasady zagospodarowania terenów:

a) tereny istniejącej zabudowy miejscowości w zabudowie zwartej oraz jej bezpośredniego sąsiedztwa.

Dopuszcza się uzupełnienia, rozbudowę, przebudowę, przekształcenia i rehabilitację istniejącej zabudowy oraz rozwój nowej zabudowy harmonijnie dostosowanej pod względem formy i funkcji poprzez kontynuację istniejącej zabudowy zwartej miejscowości.

Dopuszcza się funkcje: mieszkaniową z towarzyszącymi usługami, nieuciążliwe funkcje gospodarcze, zabudowę zagrodową i związaną z prowadzeniem działalności rolniczej.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny istniejącej zwartej zabudowy z dopuszczeniem uzupełnień, przekształceń i rehabilitacji”.

Powyższe dotyczy miejscowości o zwartej zabudowie, w których dalszy rozwój zabudowy będzie służył celowi koncentracji zagospodarowania oraz koncentracji ludności. Obecnie są to obszary wykazujące znaczne rezerwy dla dalszego rozwoju zabudowy przy nie poszerzaniu granic istniejącej zabudowy lub ich nieznacznemu poszerzaniu poprzez kontynuację zabudowy zwartej. Wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego oraz z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych).

b) tereny realizacji zabudowy mieszkaniowej i towarzyszących usług

Dopuszcza się funkcje: mieszkaniową z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny realizacji zabudowy mieszkaniowej i towarzyszących usług”.

Powyższe dotyczy terenów wyznaczanych w większości miejscowości - wskazywanych do zmiany obecnego rolniczego przeznaczenia na cel zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi usługami nieuciążliwymi. Tereny te stanowią kontynuację terenów zagospodarowanych. Są to tereny wykazujące już obecnie dużą presję w kierunku rozwoju mieszkalnictwa, lub też tereny dla których prognozuje się taką presję w najbliższych latach w związku z

realizacją potrzeb mieszkaniowych ludności gminy. Są predestynowane do rozwoju tej funkcji ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną, łatwość podłączenia sieci infrastruktury technicznej oraz nie wykazujące przeciwwskazań fizjograficznych.

Wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego oraz z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych).

c) tereny realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych

Dopuszcza się funkcje: usługowe, produkcyjne, składów i magazynów oraz infrastruktury technicznej.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych”

Powyższe dotyczy terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie miasta Wąbrzeźno, wskazywanych do zmiany obecnego rolniczego przeznaczenia na cele zabudowy produkcyjnej, usługowej, składów i magazynów oraz infrastruktury technicznej. Są to tereny predysponowane dla realizacji wskazanego zagospodarowania ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną, możliwość kooperacji z podmiotami gospodarczymi działającymi w mieście, łatwość podłączenia do sieci infrastrukturalnych oraz brak przeciwwskazań fizjograficznych.

Dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

d) tereny realizacji zagospodarowania służącego turystyce i rekreacji

Dopuszcza się uzupełnienia, rozbudowę, przebudowę, przekształcenia i rehabilitację istniejącej zabudowy oraz rozwój nowej zabudowy służącej celom rekreacji, wypoczynku, turystyki, uprawianiu sportu, integracji lokalnych społeczności.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny realizacji zagospodarowania służącego turystyce i rekreacji”.

Wyklucza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego oraz z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych).

e) pozostałe tereny wskazywane do rozwoju wielofunkcyjnego

Są to tereny, które stanowią przestrzeń rozwojową gminy, ale ze względu na brak możliwości wskazania kierunków przeznaczenia terenu już na etapie Studium, przyjmuje się, że ustalenia kierunku zagospodarowania danego terenu nastąpi na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. ~~Gmina Wąbrzeźno charakteryzuje się umiarkowaną dynamiką rozwoju gospodarczego oraz umiarkowaną presją inwestycyjną, stąd dostrzegając potrzebę zapewnienia możliwości rozwoju zróżnicowanych funkcji społeczno-gospodarczych, jednocześnie nie wskazuje się przeznaczenia terenów, które w przyszłości będą obszarem „gry inwestycyjnej” i wyboru przeznaczenia optymalnego w okresie podejmowania decyzji o realizacji zagospodarowania.~~ ~~Gmina Ryńsk charakteryzuje się umiarkowaną dynamiką rozwoju gospodarczego oraz umiarkowaną presją inwestycyjną, stąd dostrzegając potrzebę zapewnienia możliwości rozwoju zróżnicowanych funkcji społeczno-gospodarczych, jednocześnie nie wskazuje się przeznaczenia terenów, które w przyszłości będą obszarem „gry inwestycyjnej” i wyboru przeznaczenia optymalnego w okresie podejmowania decyzji o realizacji zagospodarowania.~~

Dopuszcza się funkcje: mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, gospodarki rolnej, składów i magazynów, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, przy czym wyklucza się możliwość realizacji funkcji kolizyjnych z zagospodarowaniem terenów sąsiednich oraz z walorami środowiska.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „pozostałe tereny wskazywane do rozwoju wielofunkcyjnego (decyzja o szczegółowym przeznaczeniu – na etapie mpzp)”

Powyższe dotyczy terenów zlokalizowanych w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie miasta Wąbrzeźno, dla których prognozuje się rosnącą presją inwestycyjną, jednak o trudnym obecnie do wskazania, kierunku. Są to tereny predysponowane dla realizacji różnorodnego zagospodarowania ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną, możliwość wykorzystania potencjału sąsiedniego miasta, łatwość podłączenia do sieci infrastrukturalnych oraz brak przeciwwskazań fizjograficznych.

W przypadku przeznaczenia na cele zabudowy funkcji gospodarczych lub infrastruktury, dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, pod warunkiem braku kolizji z walorami środowiska oraz zagospodarowaniem terenów sąsiednich.

f) tereny potencjalne dla sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – rozwój wielofunkcyjny, decyzja o szczegółowym przeznaczeniu na etapie mpzp

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny potencjalne dla sporządzenia miejscowych planów

zagospodarowania przestrzennego – rozwój wielofunkcyjny, decyzja o szczegółowym przeznaczeniu na etapie mpzp”
Założenia i zasady zagospodarowania – jak w „pozostałych terenach wskazywanych do rozwoju wielofunkcyjnego”.

Są to tereny, które stanowią przestrzeń rozwojową gminy w dłuższej perspektywie – powinny podlegać zmianie przeznaczenia po wyczerpaniu (w danej części gminy) możliwości terenowych oferowanych przez pozostałe kategorie terenów do zmiany przeznaczenia lub w przypadku zaistnienia szczególnych okoliczności (np. istotny interes społeczny lub ekonomiczny dla budżetu gminy) wymagających przeznaczenia pod zabudowę.

g) obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu - obszar realizacji energetyki wiatrowej

W południowej części gminy wyznacza obszar, na którym rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – jest to obszar, w którym dopuszcza się realizację zawodowych elektrowni wiatrowych – na warunkach określonych w rozdziale „Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej - energetyka”.

Na rysunku Studium (Załącznik nr 4 ~~Załącznik nr 4~~ Załącznik nr 6) wskazany jako „obszar, w którym dopuszcza się sporządzenie mpzp na cele realizacji elektrowni wiatrowych”. Realizacja elektrowni wiatrowych wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

h) tereny zalesień

Dla obszaru całej gminy dopuszcza się zalesianie (nieprzeznaczonych na inne cele) gruntów o małej przydatności dla rolnictwa lub gruntów w przypadku których zalesienie miałyby istotne znaczenie środowiskowe i byłoby optymalnym sposobem zagospodarowania. Ponadto dopuszcza się zalesianie wyrobisk poeksploatacyjnych – jako formę ich rekultywacji.

i) tereny eksploatacji kopalin

Tereny eksploatacji kopalin po zakończeniu działalności górniczej będą podlegały rekultywacji (nastąpi więc zmiana przeznaczenia terenu) – na warunkach określonych w przepisach odrębnych. Zaleca się, by wyrobiska poeksploatacyjne były rekultywowane w pierwszej kolejności w kierunku wykorzystania do celów rekreacji, a w przypadku braku możliwości lub uzasadnienia społecznego i/lub ekonomicznego dla tego kierunku rekultywacji, dopuszcza się inne kierunki, w tym zalesianie.

j) tereny dla których nie przewiduje się zmiany charakteru zagospodarowania i pełnionych funkcji

Pozostałe obszary nie wskazane wcześniej (nie zaliczone do pozostałych kategorii) - przewidywane do zachowania obecnych funkcji i charakteru.

GMINA RYŃSK

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SKALA 1:25 000

- granicz gminy (granicz opracowania)
- granicz sołectw
- obszar miasta Wąbrzeźno

ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE

- lasy
- wody
- orientacyjny przebieg działów wodnych
- grunty rolne chronione (klas I - III)
- grunty pochodzenia organicznego
- rezerwat przyrody
- granicz obszaru chronionego krajobrazu
- pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej
- użytki ekologiczne
- lasy wodochronne
- tereny predysponowane do zalesień
- tereny górnicze
- zawidencjonowane złoża surowców mineralnych
- zabytkowe parki i założenia zieleni komponentowej ujęte lub wyznaczone do ujęcia w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków
- teren realizacji nowego cmentarza komunalnego
- korytarze ekologiczne
- orientacyjny zasęg obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych (wyjaśnienia w tekście)

OCHRONA KONSERWATORSKA

- strefa "A"
- strefa "B"
- strefa "OW"
- strefa "E"
- strefa "W" - stanowiska archeologiczne
- nie eksponowane o powierzchni do 0,5 ha
- nie eksponowane o powierzchni ponad 0,5 ha
- eksponowane
- lokalizacja cmentarzy w wojewódzkiej ewidencji zabytków

załącznik Nr 6 do Uchwały Nr XLVI/394/2022 Rady Gminy Ryńsk z dnia 25 sierpnia 2022r.

DOCELOWA HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ

- WĄBRZEŹNO** ośrodek miejski – siedziba gminy
- RYŃSK** ośrodek wiejski wielofunkcyjny
- WAŁYCZ** wsie uzupełniające o dużym potencjale
- ŁĄBEDŹ** pozostałe wsie uzupełniające
- Stanisławki** wsie pozostałe (pozbawione usług lub o znaczeniu lokalnym)

STRUKTURA PRZESTRZENNA GMINY

- granicz i oznaczenia jednostek polityki przestrzennej

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- tereny istniejącej zwartej zabudowy z dopuszczeniem uzupełnień, przekształceń i rehabilitacji
- tereny, w których rozwój powinien być realizowany w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:
  - B** tereny realizacji zabudowy mieszkaniowej i towarzyszących usług
  - C** tereny realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych
  - D** tereny realizacji zagospodarowania służącego turystyce i rekreacji
  - E** pozostałe tereny wskazujące do rozwoju wielofunkcyjnego (decyzja o szczegółowym przeznaczeniu – na etapie mpzp)
- tereny potencjalne dla sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – rozwój wielofunkcyjny, decyzja o szczegółowym przeznaczeniu – na etapie mpzp
- tereny pozostałe - dla których nie przewiduje się zmian zagospodarowania i funkcji (dopuszczalne zalesienia na warunkach określonych w Załączniku nr 4)

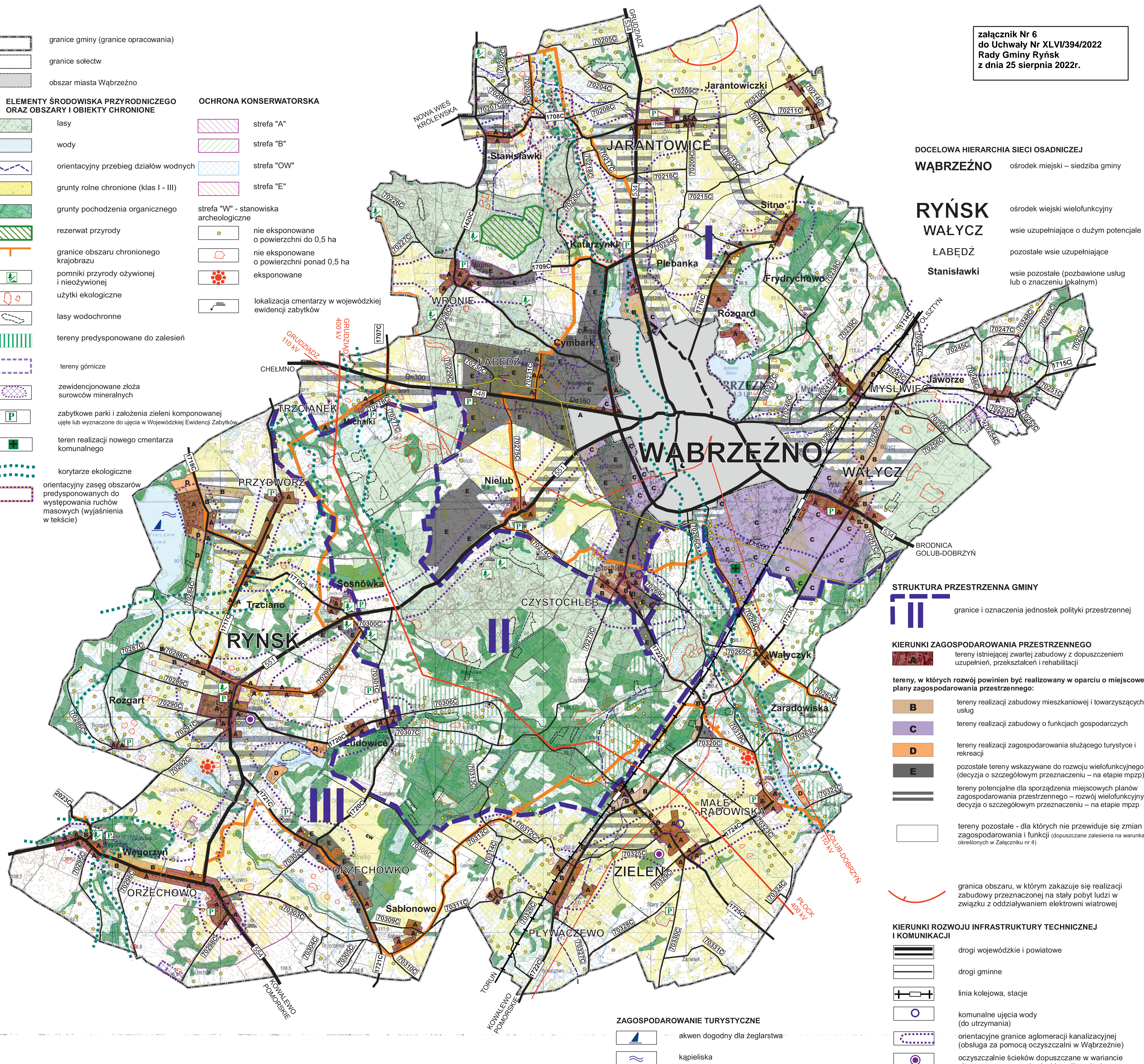
- granicz obszaru, w którym zakazuje się realizacji zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi w związku z oddziaływaniem elektrowni wiatrowej

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACJI

- drogi wojewódzkie i powiatowe
- drogi gminne
- linia kolejowa, stacje
- komunalne ujęcia wody (do utrzymania)
- orientacyjne granicze aglomeracji kanalizacyjnej (obsługa za pomocą oczyszczalni w Wąbrzeźnie)
- oczyszczalnie ścieków dopuszczane w wariantcie alternatywnym rozwoju sieci kanalizacyjnej
- linie energetyczne 400 kV i 110 kV
- gazociągi wysokiego ciśnienia

ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE

- akwen dogodny dla żeglarstwa
- kąpieliska

**ROZSTRZYGNIECIE O SPOSOBIE ROZPATRZENIA UWAG
ZŁOŻONYCH NA ETAPIE WYŁOŻENIA DO PUBLICZNEGO WGLĄDU PROJEKTU
ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY RYŃSK**

Zgodnie z art. 11 pkt. 7 i 8 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503) Wójt Gminy Ryńsk ogłosił w prasie miejscowej oraz przez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ryńsk. Określił także formę, miejsce i termin składania uwag dotyczących projektu zmiany studium, nie krótszy niż 21 dni od dnia zakończenia okresu wyłożenia studium.

W trakcie wyłożenia projektu zmiany studium do publicznego wglądu, które nastąpiło w terminie od 20.04.2022 r. do 27.05.2022 r. oraz po zakończeniu okresu jego wyłożenia w terminie do dnia 22.06.2022 r. **nie wpłynęły** uwagi do wyłożonego projektu zmiany studium.

Lista nieuwzględnionych uwag – brak.

Załącznik Nr 8 do uchwały Nr XLVI/394/2022

Rady Gminy Ryńsk

z dnia 25 sierpnia 2022 r.

Zalacznik8.xml

**Dane przestrzenne, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r.
o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2022 r. poz.503) ujawnione zostaną
po kliknięciu w ikonę**

Uzasadnienie

Wykonując uchwałę Rady Gminy Ryńsk Nr XX/167/2020 z dnia 12 sierpnia 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąbrzeźno, Wójt Gminy Ryńsk sporządził projekt zmiany studium w części tekstowej i graficznej zgodnie z zakresem obowiązkowym wynikającym z art. 11 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy.

Przedmiotem zmiany studium było wyłącznie uzupełnienie ustaleń studium o pojedyncze, jednostkowe ustalenia.

Ponieważ, jak wspomniano, niniejsza zmiana studium polega na uzupełnieniu obowiązującego studium o pojedyncze ustalenia, zgodnie z wymogami określonymi w § 8 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy, projekt zmiany Studium został wyłożony do publicznego wglądu w formie ujednoliconego tekstu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z wyróżnieniem projektowanych zmian, co w pełni pozwoliło na dokładną orientację w zakresie wprowadzanych zmian.

Cały przebieg sporządzonej procedury, przedmiot zebrania wniosków jak i uzgodnień i opinii oraz ujednolicona treść studium, będąca przedmiotem wyłożenia, wskazuje jednoznacznie, że zmiana studium ma charakter zmiany polegającej na uzupełnieniu studium o pojedyncze ustalenia.

Stwierdza się, że prace merytoryczne i formalnoprawne związane ze sporządzeniem ww. zmiany studium zostały zakończone i zmiana studium kwalifikuje się do uchwalenia.

Z uwagi na powyższe podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.